

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta filozofická

Bakalářská práce

Reflexe bitvy u Little Bighornu v dobovém tisku

Michal Šik

Západočeská univerzita v Plzni
Fakulta filozofická

Katedra historických věd

Studijní program Historické vědy

Studijní obor Obecné dějiny

Bakalářská práce

Reflexe bitvy u Little Bighornu v dobovém tisku

Michal Šik

Vedoucí práce:

Mgr. Martin Boček, Ph.D.

Katedra historických věd

Fakulta filozofická Západočeské univerzity v Plzni

Poděkování

Na tomto místě bych rád poděkoval Mgr. Martinu Bočkovi, Ph.D. za obětavý přístup, cenné rady a trpělivost při odborném vedení mé práce. Rád bych také poděkoval Robertu Utleymu a Jamesi Muellerovi za konzultaci svých závěrů a za cenné rady. (I would also like to thank Mr. Robert Utley and Mr. James Mueller for discussing my conclusions and providing valuable advice.)

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem práci zpracoval samostatně za použití uvedených pramenů a literatury.

Plzeň, duben 2021

.....

Obsah

ÚVOD.....	1
1) BITVA U LITTLE BIGHORNU.....	8
2) JAK ZPRÁVY O BITVĚ U LITTLE BIGHORNU ZASÁHLY SLAVÍCÍ SPOJENÉ STÁTY.....	19
3) PODÍL TISKU NA FORMOVÁNÍ HISTORICKÉHO OBRAZU A OSOBNÍ LEGENDY GEORGE ARMSTRONGA CUSTERA.....	33
3.1. Vývoj Custerovy osobní legendy a historického obrazu v dalších oblastech.....	44
4) TISK A INDIÁNSKÁ OTÁZKA.....	49
4.1. Prezentace Sedícího býka a snaha o vysvětlení porážky amerických vojáků.....	61
5) BITVA U LITTLE BIGHORNU JAKO POLITICKÝ PROBLÉM A JEJÍ VLIV NA VOLEBNÍ KLÁNÍ ROKU 1876.....	66
ZÁVĚR.....	77
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY A PRAMENŮ.....	81
RESUMÉ.....	86
PŘÍLOHY.....	87

Úvod

Bitva u Little Bighornu z 25. června 1876, ve které byly příslušníky indiánských kmenů Lakotů, Dakotů, Šajenů a Arapahů na hlavu poraženy jednotky americké sedmé kavalerie pod vedením podplukovníka George Armstronga Custer, dodnes zůstává předmětem zájmu jak mezi profesionálními historiky, tak v řadách nadšených amatérů. Bitva se postupem času stala ikonickým produktem americké kultury a součástí národního folklóru, Custerův „Last Stand“ je dodnes jednou z nejznámějších a v populární kultuře nejzpracovávanějších událostí americké historie. Bitva přitahuje takovou míru pozornosti především kvůli tomu, že je její průběh prakticky dodnes z velké části zahalen tajemstvím. Custerův útok na indiánskou vesnici totiž nepřežil ani jeden z jeho mužů, který by mohl o průběhu střetu podat přesné svědectví, a indiánské výpovědi jsou často natolik nejednoznačné a vzájemně si rozporující, že na jejich interpretaci celá řada historiků zcela rezignovala. K vytváření legendární povahy bitvy přispívá také kromě jiného lidská fascinace dramatickými konflikty, ve kterých byla jedna ze stran pod obrovským tlakem kompletně zničena.

Zprávy o průběhu a výsledku bitvy u Little Bighornu zasáhly Spojené státy americké během oslav 100 let nezávislosti federativní republiky na začátku července 1876, kdy si Američané připomínali národní minulost a s nadějí hleděli vstříc zářivé budoucnosti. Americký tisk, v jehož centru pozornosti stály na začátku července 1876 takřka výhradně oslavy americké nezávislosti, musel nyní čelit ohromujícím informacím o těžké vojenské porážce. Prakticky po celých Spojených státech reagovala veškerá periodika v prvních dnech s překvapením a se zděšením. Na stránkách amerického tisku se okamžitě rozpoutala diskuse o korektnosti postupu podplukovníka Custer nebo o fungování indiánské mírové politiky vládnoucí republikánské administrativy. Objevovala se volání po odplatě a po konečném řešení toho, co bylo nazýváno „indiánskou otázkou“.

Autorovým cílem v rámci předkládané práce je analyzovat zejména tři hlavní vybrané problémy v souvislosti s bezprostřední reakcí amerického dobového tisku na zprávy o výsledku bitvy u Little Bighornu. Jde o zodpovězení otázek, do jaké míry tisk roku 1876 přispěl k vytváření historického obrazu a osobní legendy podplukovníka Custer, do jaké míry byl tisk jakýmsi „válečným štváčem“ a hlasem žádajícím tvrdou odplatu a do jaké míry se v souvislosti s bitvou u Little Bighornu rozehrál na stránkách amerického tisku ostrý stranický politický boj v pro Spojené státy velmi důležitém volebním roce 1876.

Bakalářská práce je tak rozdělena tematicky do pěti kapitol. První kapitola ve stručnosti analyzuje příčiny a průběh takzvané Velké siouxske války z let 1876–1877, tedy ozbrojeného konfliktu mezi Spojenými státy a indiánskými kmeny Lakotů a Šajenů, jehož byla bitva u Little Bighornu součástí. Ve druhé kapitole se autor zabývá poněkud složitou cestou prvních zpráv o průběhu a výsledku bitvy u Little Bighornu na

stránky amerického tisku. Prostor je následně věnován bezprostředním reakcím amerických periodik na tyto zprávy v prvních červencových dnech roku 1876. Vzhledem k tomu, že téma bitvy u Little Bighornu na stránkách amerického tisku kulminovalo nejvíce právě v červenci 1876 a následně spíše z centra pozornosti tisku pozvolna ustupovalo, je v textu dále nastíněno, jak rychle byla celá záležitost vytlačena ostatními, aktuálnějšími tématy. Na konci kapitoly je ve stručnosti analyzováno, jak bylo téma bitvy u Little Bighornu nahlíženo ve zbytku roku 1876 a v průběhu následujícího roku 1877. V tomto případě jde již o pouhé doplnění spíše reprezentativní a ilustrativní povahy, jelikož autorův největší zájem byl upřen na bezprostřední reakci amerických periodik v roce 1876, ne na celkové retrospektivní vyvedení až do dnešní doby, které by svým širokým rozpětím již výrazně překračovalo rozsah předkládané práce.

Třetí kapitola je věnována podílu tisku na vytváření historického obrazu a osobní legendy podplukovníka Custer, jehož postava se postupem času stala symbolem dvou zcela protikladných hodnot, na jedné straně symbolem národní hrdosti a postupu civilizace do neprobádané „divočiny“ a na straně druhé symbolem zločinnosti přesvědčení *Manifest Destiny*. Ve čtvrté kapitole se autor zabývá indiánskou otázkou, tedy kritikou indiánské mírové politiky vládnoucí republikánské administrativy, voláním po odplatě a jednotlivými návrhy na reformu indiánských záležitostí. Prostor je rovněž věnován prezentaci indiánů a nejvýraznější postavy jejich řad, Sedícího býka. V závěrečné páté kapitole autor analyzuje politický význam bitvy u Little Bighornu a její vliv na prezidentské volební klání roku 1876 mezi Rutherfordem Hayesem a Samuelem Tildenem.

Bakalářská práce byla zpracována na základě vybraných amerických periodik, doplněných o poznatky z odborné literatury a několika vydaných pramenů. Při volbě periodik se autor snažil postupovat tak, aby byla v jeho výběru zastoupena co možná nejširší škála všech podstatných ideově politických a geografických skupin tehdejšího amerického tisku. Vzhledem k tomu, že americké noviny byly v roce 1876 otevřeně a hrdě stranickými,¹ a hlásily se tedy k ideálům buď Republikánské, nebo Demokratické strany, snažil se autor o co nejvíce vyvážené zastoupení obou těchto politických táborů. Stejně tak usiloval o to, aby dosáhl co možná nejpestřejšího výběru periodik ze tří základních geografických oblastí tehdejších Spojených států, tedy jihu, východu a západu, respektive pohraničí. Jak je z výsledků práce jednoznačně patrné, rétorika všech těchto uvedených táborů se ve větší či menší míře lišila. Většina autorem citovaných periodik je dostupná online z archivu Knihovny amerického Kongresu (*Library of Congress*), kde je uložena řada předních i méně zásadních dobových amerických periodik. Autor dále čerpal i z dalších digitálních kolekcí. *Baltimore American and Commercial Advertiser* či *Omaha Republican* jsou například dostupné z otevřeného archivu společnosti *Google*, *Galveston News* nebo *Fort Worth Democrat* jsou přístupné

1 O své stranickosti jednotlivá periodika často hrdě informovala hned na titulních stranách či už v samotných názvech svých listů.

z databáze Portálu historie státu Texas (*The Portal to Texas History*). Periodikum *Alta California* je dostupné z Digitální novinové kolekce státu Kalifornie (*California Digital Newspaper Collection*), obsáhlý archiv periodik nabízí rovněž projekt historických novin státu New York (*NYS Historic Newspapers*).

Při výběru odborné literatury k tématu bitvy u Little Bighornu se autor snažil vycházet z těch, z jeho pohledu, nejzásadnějších a zároveň co nejaktuálnějších prací. Řadu poznatků autor čerpal z publikace Nathaniela Philbricka *The Last Stand. Custer, Sitting Bull, and the Battle of the Little Bighorn* (2010), která představuje kontext Velké siouxske války a podrobně analyzuje zejména průběh samotné bitvy u Little Bighornu. Dílo Paula Hedrena *Powder River. Disastrous Opening of the Great Sioux War* (2016) autorovi pomohlo pochopit příčiny Velké siouxske války, Hedrenova publikace je zároveň cenným zdrojem informací o průběhu armádního zimního tažení roku 1876 pod vedením generála George Crooka. Velmi přínosnými se rovněž ukázaly být dvě do českého jazyka přeložené práce anglicky píšících autorů, zejména kniha Roberta Utleyho *Kopí a štít. Život a doba sedícího býka* (české vydání 1999), pravděpodobně nejlepší biografie Sedícího býka, ve které je současně představena řada zvyklostí a kulturních specifik indiánských společností Velkých plání. Publikace *Lid Rudého oblaka. Dějiny oglalských Lakotů* (české vydání 2007) George Hyda je již sice v mnoha ohledech překonanou prací, přesto se i zde autorovi povedlo narazit na řadu důležitých svědectví, souvislostí a dedukcí. Pro prvotní uvedení do tématu a pro kontext českého prostředí byly pro autora cenné tři publikace českého historika Josefa Opatrného *Konec syna jitrní hvězdy. Poslední bitva generála Custeru u Little Bighornu* (1994), *Kde leží indiánská zem. Konec bojů na Velkých pláních* (1998) a *Velká siouxska válka* (2005).

Samotnou roli tisku v souvislosti s bitvou u Little Bighornu se zabývalo hned několik amerických historiků. Suverénně nejrozsáhlejší práci k tomuto tématu zpracoval James Mueller ve své publikaci *Shooting Arrows and Slinging Mud. Custer, the Press, and the Little Bighorn* (2013), která je roli tisku věnována hned celou svou šíří. Tato práce se ukázala být pro autora nedocenitelnou, Mueller totiž v publikaci předložil celkový historický dobový kontext a upozornil na nepřeborné množství skutečností, které by jinak zcela jistě zůstaly autorovi ukryty. Mueller se ve své publikaci zaměřil zejména na politickou rovinnu celého problému, při jejíž analýze došel k závěru, že se bitva u Little Bighornu nestala volebním tématem roku 1876, a také zhodnotil roli tisku při vytváření legendární povahy bitvy. Zde uvedl, že pokud měly noviny vytvořit jakýsi mýtus hrdinného „Last Standu“, jak uvádí řada dalších autorů, tak odvedly mizernou práci, neboť tento obraz nepřetrval do současné doby. Tisk podle něj sice možná položil základ řady mýtů a legend, které se kolem bitvy u Little Bighornu postupem času vytvořily, ale zároveň při tom odvedl skvělou faktografickou práci. Mueller rovněž upozornil na to, že při hodnocení tisku roku 1876 se je potřeba odpoutat od hodnotových měřítek dnešní doby a nazírat na něj v historickém kontextu. Tímto způsobem musí být například posuzován tvrdý jazyk, který vůči indiánům novináři

dobového tisku užívali. Autor této práce vycházel i z dalších Muellerových prací, ze studie *The Forgotten Issue. The Little Bighorn and the Election of 1876* (2017) a také z moderní biografie podplukovníka Custer *Ambitious Honor. George Armstrong Custer's Life of Service and Lust for Fame* (2020). V neposlední řadě poskytl Mueller autorovi několik dalších cenných poznatků v rámci osobní korespondence.

Roli tisku v souvislosti s bitvou u Little Bighornu zasvětil jednu kapitolu své, dnes již klasické práce, zabývající se původem legendy a kontroverze kolem bitvy u Little Bighornu *Custer and the Great Controversy. The Origin and Development of a Legend* (autor pracoval s nejnovějším vydáním z roku 1998) i jeden z nejuznávanějších historiků dějin amerického západu a indiánských válek Robert Utley. Ten v publikaci zdůraznil zejména důležitou roli tisku při formování jím definované Custerovy kontroverze (*Custer Controversy*), tedy problému, pod kterým se skrývá odpověď na otázku, zda Custer porušil rozkazy svého nadřízeného generála Alfreda Terryho, zda major Marcus Reno nechal Custer napospas svému osudu nebo co se vlastně na samotném Custerově bojišti událo. Utley současně uvedl, že tisk položil základy evoluce Little Bighornu do jedné z nejvíce nepochopených, zmatených a kontroverzních událostí amerických dějin.

Reakcí západního tisku Spojených států na výsledek bitvy u Little Bighornu se v jedné ze svých kapitol knihy *Bound to Have Blood. Frontier Newspapers and the Plains Indian Wars* (2011) zabýval Hugh Reilly, jehož práce se sice nejvíce soustřeďuje na periodika ze státu Nebraska, neopomíná ale ani noviny ze států a tehdejších teritorií Colorado, Dakota, Montana, Kansas nebo Minnesota. Jednu kapitolu věnovala rovněž otázce tisku ve své publikaci *Inventing Custer. The Making of an American Legend* (2015) i autorská dvojice Edwarda Caudilla a Paula Ashdowna. Bezprostřední reakcí novin z teritoria Montana, tedy oblasti, kam se zprávy o bitvě u Little Bighornu dostaly k široké veřejnosti úplně nejdříve, se ve své studii *Montana Editors and the Custer Battle* (1976) zabýval Rey Myers. Z práce je jednoznačně patrná komparace odlišných přístupů východních a západních novin k celému tématu. Reakcí periodik z jihu Spojených států se zase ve své studii *The Southern Response to Custer's Last Stand* (1971) zabýval Brian Dippie, který při své analýze došel k závěru, že bitva u Little Bighornu tuto oblast Spojených států v podstatě nezajímala, zdejší tisk ji ale okamžitě využil k politickému boji a k osočení vládnoucí republikánské administrativy.

Důležitou se rovněž pro autora ukázala být práce Olivera Knighta *Following the Indian Wars. The Story of the Newspaper Correspondents Among the Indian Campaigners* (1960), která obsahuje řadu informací o Marku Kelloggovi, jediném korespondentovi, který Custerův oddíl k Little Bighornu doprovázel, a také informace o poněkud složité cestě prvních zpráv o průběhu a výsledku bitvy na stránky amerických periodik. Přínosnou se rovněž ukázala být kompilační práce Williama Grahama *The Custer Myth. A Source Book of Custeriana* (1953), která obsahuje řadu vydaných pramenů, například původních indiánských výpovědí, dalších dobových záznamů či

edice různých vybraných novinových článků. Z hlediska autorovy práce byla z Grahamovy publikace kromě jiného vůbec nejdůležitější kapitola *Why Helena Instead of Bozeman Scooped the News in 1876*, ve které je opět analyzována trnitá cesta prvních zpráv o průběhu a výsledku bitvy u Little Bighornu na stránky amerického tisku. Přínosné byly dále pro autora studie Bruce Rosenberga *How Custer's "Last Stand" Got Its Name* (1972) a Harrisona Lana *Custer's Massacre. How the News First Reached the Outer World* (1953).

Zřejmě nejaktuálnější prací k tématu je v současnosti studie autorské dvojice Thomase Terryho a Donalda Shawa *Custer and the "Savages". Newspaper Coverage of the Indian War, Summer 1876* (2017), která se celé téma pokusila uchopit aplikací statistické metody. K této studii je však potřeba přistupovat silně kriticky a spíše jako ke vhodnému doplnění již dříve historiky formulovaných závěrů. Autoři totiž cílili analyzovat četnost pojmů jako „Custer“, „indiáni“, „Sedící býk“ či „divoši“ na stránkách amerických periodik června a července 1876, ale zvolili takový postup, který spočíval v zadávání těchto hesel do databáze historických periodik *ProQuest*. Zde se však nutně museli setkat pouze s omezeným výběrem, respektive s nedostatečně reprezentativním vzorkem. Autoři si jistě limitace byli vědomi, přesto ale uvedli, že studie nebyla limitována na vybrané noviny, s čímž však nelze minimálně po přehlédnutí poznámkového aparátu souhlasit. Autoři zřejmě operovali pouze s omezeným počtem periodik, přičemž nejvíce pozornosti upřeli na *Chicago Tribune*, *New York Times* nebo *Louisville Courier-Journal*. Na *New York Herald*, který měl zejména v prvních dnech ze všech amerických periodik suverénně nejlepší informace o průběhu a výsledku bitvy, je ve studii odkazováno pouze jednou, podobná situace panuje kupříkladu u *Chicago Times*. Jde tak nepochybně o zajímavou a svým způsobem přínosnou práci, která pomocí statistické metody pomáhá potvrdit již dříve historiky formulované závěry, je k ní ale potřeba přistupovat kriticky a brát ji pouze jako doplnění předchozích závěrů, jelikož má své zmíněné limitace.

Autor na tomto místě považuje za nezbytné objasnit některé v práci užívané pojmy. Předně je to zápis slova „indián“, který autor zachovává v souladu s nejnovějším výkladem *Pravidel českého pravopisu* s malým počátečním písmenem, přestože si je vědom výhrad, které proti tomuto stylu zápisu vznesla česká historička Markéta Křížová.² Autor rovněž preferuje označení indiánských kmenů „Lakota“ (*Lakhóta*) a „Dakota“ (*Dakhóta*) místo dříve užívaného souhrnného označení „Sioux“, které nerespektuje odlišnosti obou skupin. Pojem „Sioux“ má svůj původ v odžibvejském termínu *Nadowessiwag* (v přeneseném smyslu slova „nepřítel“ či „cizinci“), z jehož

2 Křížová preferuje zápis s velkým počátečním písmenem, neboť se nedomnívá, že „by toto označení neslo pejorativní podtext jakožto dědictví evropské kolonizace amerického kontinentu“ a termín „Indián“ pokládá „za označení geografické, tedy za označení obyvatele ‚Západních Indií‘, jak byly španělské državy v Americe nazývány v 16.–18. století“. KŘÍŽOVÁ, Markéta, *Mayové*, Praha 2011, s. 7. Autor této práce se však necítí být natolik odborně kompetentní, aby podobným způsobem zpochybňoval výklad *Pravidel českého pravopisu*, a v práci tak zachovává v jeho souladu preferovanou verzi zápisu slova „indián“ s malým počátečním písmenem.

následné francouzské zkomoleniny *Nadouessioux* vznikl termín *Sioux*, kterým se od konce 17. století začaly označovat všechny skupiny Lakotů a Dakotů, jež zřejmě původně tvořily jeden celek.³ Přestože se pak toto označení prosadilo v historické a antropologické literatuře, v posledních desetiletích převládá tendence užívat původní termíny Lakota a Dakota, které jím nebyly nikdy vytlačeny.⁴

Je rovněž nezbytné představit jednotlivé podkmeny Lakotů a Dakotů, neboť s jejich názvy je pak v práci často bez dalšího vysvětlení operováno. Lakotové se dělí na sedm podkmenů: *Oglala* (Roztroušení), *Brulé* (z francouzštiny Spálení, lakotsky *Sičhánġu*, neboli Spálená stehna), *Mnikonžů* (Osada u řeky), *Oohenunġpa* (Dva kotle), *Sans Arcs* (z francouzštiny, lakotsky *Itazipčho*, neboli Bez luků), *Hunkpapa* (Táboří u vchodu) a *Sihasapa* (Černonožci; nezaměňovat ovšem s kmenem vlastních Černonožců).⁵ Dakotové se pak dělí na čtyři východní podkmeny společně označované termínem *Santí*, a na dva západní podkmeny *Yankton* a *Yanktonai*.⁶ Z řad Siouxů bojovali v bitvě u Little Bighornu v červnu 1876 zástupci všech sedmi podkmenů Lakotů, dále pak několik Yanktonů a Santíjů. Toto velké indiánské uskupení bylo doplněno o příslušníky severních Šajenů a několik Arapahů. V práci je pak tam, kde je jednoznačně patrné, že se mluví o seskupení několika indiánských kmenů, odkazováno pouze na „indiány“, ne na výčet všech jednotlivých indiánských kmenů.

Při překladu indiánských jmen z angličtiny se autor snažil respektovat v českém prostředí již zažitá vzory. V tomto směru byl pro autora užitečný *Seznam českých a anglických podob indiánských osobních jmen*, který sestavil český lingvista a expert na jazyk Lakotů Jan Ullrich ve svém českém překladu knihy *Lid Rudého oblaka*.⁷ Stejně tak se autor snažil respektovat již zažitá označení indiánských kmenů, výjimkou je zmíněná otázka u „Siouxů“, k úpravě rovněž autor přistoupil při zápisu kmene Šajenů (*Cheyenne*), kteří byli v českém prostředí dříve uváděni jako „Čejeni“. Při zápisu názvu samotné bitvy z června 1876 zvolil autor termín „Little Bighorn“, který je dnes mezi historiky obecně preferovanější než dřívější tříslavné označení „Little Big Horn“.⁸ Anglický termín „frontier“, kterým bývala označována ta oblast Spojených států na hranici postupu západní expanze, oblast na rozmezí „postupu civilizace“ a dosud necivilizované „divočiny“, je v práci překládán v závislosti na kontextu buď jako „hranice“ nebo jako „pohraničí“.

3 ZELENÝ, Mislav, *Indiánská encyklopedie. Indiáni tří Amerik*, Praha 1994, s. 198.; HYDE, George Elmer, *Lid Rudého oblaka. Dějiny oglalských Lakotů*, Praha, Litomyšl 2007, s. 7. Tento jednotný celek byl zvaný *Teton*, odtud také označení Lakotů jako Tetonů. HYDE, s. 8.

4 HYDE, s. 7.

5 UTLEY, Robert Marshall, *Kopí a štít. Život a doba Sedícího býka*, Praha 1999, s. 14.; HYDE, s. 7–8. Francouzské výrazy *Brulé* a *San Arcs* bývají v odborné literatuře užívány častěji než jejich lakotské ekvivalenty.

6 HYDE, s. 8.; UTLEY, *Kopí a štít*, s. 14. Západní Dakotové bývají občas nesprávně uváděni jako Nakotové.

7 HYDE, s. 305–309.

8 ELLIOTT, Michael A., *Custerology. The Enduring Legacy of the Indian Wars and George Armstrong Custer*, Chicago, London 2007, s. 11

Autor rovněž považuje za důležité vysvětlit užívání pojmů „regiment“, „kompanie“ a „batalion“. Regiment byl v roce 1876 v hierarchii taktické organizace nejvyšším útvarům americké kavalerie. Děлил se na 12 kompanií, které mohly být následně v případě potřeby seskupeny do několika batalionů.⁹ Před bitvou u Little Bighornu rozdělil podplukovník Custer svůj Sedmý kavalerní regiment (dále uváděn jako sedmá kavalerie), čítající zhruba 670 vojenských příslušníků, do třech batalionů, přičemž ten nejpočetnější pod jeho přímým velením čítal pět kompanií.¹⁰ Autor také považuje za nutné upozornit na psaní některých křestních jmen pouze zkratkou tam, kde není možné dohledat jejich celé znění. Zvláště patrné je to u autorů novinových textů, kteří svá jména neuváděli takřka vůbec, a když už se přeci jenom pod nějaký text podepsali, tak většinou jenom zkratkou (například „W. H. Norton“ nebo pouze „J.M.W.“). Dnešního čtenáře rovněž může překvapit skutečnost, že americké noviny konce 19. století často užívaly několikanásobných titulků svých reportáží, které mnohdy ve formě jednoduchých frází a hesel sdělovaly, co daná reportáž obsahuje, přičemž by se dalo říci, že čím více titulků bylo užito, tím větší důležitost text měl. Tyto titulky byly sice často psány v majuskulích, ale autor je v rámci svého překladu pro lepší čitelnost výsledného textu převedl na minuskuly. Zavádějící občas může být označování podplukovníka Custer, který byl tiskem neustále uváděn jako generál, přestože měl ve skutečnosti v době své smrti v roce 1876 pouze hodnost podplukovníka.¹¹ Autor na tento rozpor v práci dále neupozorňuje tam, kde je patrné, že se nejedná o jeho vlastní text, ale o citaci či parafrázi.

9 FOX, Richard Allan, *Archaeology, History, and Custer's Last Battle. The Little Big Horn Reexamined*, Norman 1993, s. 342.

10 PHILBRICK, Nathaniel, *The Last Stand. Custer, Sitting Bull, and the Battle of the Little Bighorn*, London 2010, s. 313.

11 Custer byl sice v červnu 1863 těsně před bitvou u Gettysburgu povýšen generálmajorem Alfredem Pleasontem do hodnosti brigádního generála, po skončení občanské války mu však platnost jeho dočasných povýšení vypršela, a důstojník se tak vrátil na hodnost kapitána páté kavalerie, přestože byl i nadále ze zdvořilostních důvodů oslovován hodností generála. V roce 1867 byl pak Custer povýšen na podplukovníka a bylo mu svěřeno velení nad sedmou kavalerií, která v tu chvíli sídlila ve Fort Riley v Kansasu, než se v roce 1873 přemístila do Fort Abraham Lincoln nedaleko Bismarcku v Dakotě. Po roce 1868 očekával podplukovník povýšení, které však ve zbytku svého života již nikdy neobdržel. BUCHHOLTZ, Debra, *The Battle of the Greasy Grass/Little Bighorn. Custer's Last Stand in Memory, History, and Popular Culture*, New York, London 2012, s. 17–18.; PHILBRICK, s. 13.

1) Bitva u Little Bighornu

V roce 1868 ukončil takzvanou válku Rudého oblaka z let 1866–1868 podpis druhé smlouvy z Fort Laramie mezi vládou Spojených států a Lakoty, indiánským kmenem obývajícím oblast Velkých plání.¹ V rámci smlouvy byla vytvořena takzvaná Velká siouxska rezervace, která zahrnovala území západně od řeky Missouri v dnešním americkém státu Jižní Dakota. V textu smlouvy bylo výslovně uvedeno, že na toto území mají zapovězeno vstoupit všichni kromě jeho obyvatel a „*kromě osob uvedených v tomto dokumentu a k tomu oprávněných*“,² fakticky tak šlo o jednoznačně přiznaný svrchovaný majetek Lakotů. Území na sever od řeky Platte a východně od pohoří Bighorn dokument označil za „*neodstoupené indiánské teritorium*“³ a dovoloval zde indiánům lovit zvěř „*tak dlouho, dokud se zde budou bizoni pohybovat v takovém počtu, že to lov ospravedlní*“.⁴ Zanedlouho po podpisu smlouvy však vyvstal spor o Černé hory (Black Hills), o pohoří, které dnes leží na západním okraji Jižní Dakoty a ve kterém se v současnosti nachází kupříkladu známý památník čtyř amerických prezidentů Mount Rushmore. Pro indiánské kultury plání bylo toto pohoří významné jak z hmotného, tak spirituálního hlediska.

Od jara 1874 o pohoří prudce vzrostl zájem veřejnosti v souvislosti se zprávami a spekulacemi, že se v horách nalézají ložiska zlaté rudy.⁵ Podobné dohady se kolem Černých hor točily již dříve, oblast však byla ponechána v klidu alespoň do té doby, dokud mohli zlatokopové soustředit svou činnost na naleziště v Kalifornii, Nevadě, Coloradu, Idahu nebo Montaně.⁶ Nový potenciální zdroj příjmů si nemohla dovolit přehlížet ani administrativa prezidenta Ulyssese Granta, která více než kdy dříve toužila ozdravit stav veřejných financí, těžce postižený hospodářskou krizí z roku 1873.⁷ V létě 1874 se tak do Černých hor vypravila průzkumná vládní expedice pod vedením podplukovníka George Armstronga Custer a (viz Příloha č. 1), jehož výpravu doplňoval štáb vědců, skupina zlatokopů a několik novinářů.⁸ Výsledky Custerovy expedice byly přinejmenším sporné. Celé Spojené státy sice brzy zaplavily senzační zprávy v duchu toho, že v horách lze zlato nalézt prakticky hned „*pod kořínky trávy*“,⁹ už v září 1874

1 Jako oblast Velkých plání dnes bývá označována nížinatá oblast Spojených států západně od řek Mississippi a Missouri, ohraničená na západě Skalnatými horami (Rocky Mountains). Dříve byla západní část této oblasti nazývána „Velkou americkou pouští“, termínem, který poprvé v roce 1820 použil americký průzkumník Stephen Harriman Long. BILLINGTON, Ray Allen, *Westward Expansion. A History of the American Frontier*, Albuquerque 2001, s. 53; s. 111.

2 Smlouva se Siouxy kmenů Brulé, Oglala, Mnikonžú, Yanktonai, Hunkpapa, Černonožci, Cuthead, Dva kotle, San Arcs, Santí, a Arapahy, 1868. In: KAPPLER, Charles Joseph (ed.), *Indian Affairs. Laws and Treaties. Vol. II. Treaties*, Washington 1904, s. 998.

3 Tamtéž, s. 1002.

4 Tamtéž.

5 HYDE, s. 208.

6 HEDREN, Paul L., *Powder River. Disastrous Opening of the Great Sioux War*, Norman 2016, s. 35.

7 Tamtéž.; PHILBRICK, s. 3.

8 PHILBRICK, s. 4

9 Tamtéž.

ale například přední východní deník *New York Herald* upozorňoval, že zprávy o bohatých nalezištích nejsou zcela důvěryhodné.¹⁰ V listopadu 1874 psal komisař pro indiánské záležitosti Edward Parmelee Smith, že Custerova expedice přivezla poněkud nadnesené zprávy a že v horách není dostatek zlata ani na to, aby se jeho těžba vyplatila.¹¹ V roce 1875 pak vláda vyslala další, tentokrát geologickou expedici, vedenou Walterem Jenneym a Henrym Newtonem, která měla přítomnost cenných nerostných kovů potvrdit. Dvojice geologů ve své zprávě uvedla, že si zde sice těžbař mohou něco vydělat, ale že nalezená ložiska nejsou nijak zvlášť bohatá.¹²

Zájem zlatokopů o Černé hory se však přesto zvýšil a do hor se brzy začaly přesouvat první zlatokopecké skupiny, což ale bylo v příkrém rozporu s výkladem smlouvy z Fort Laramie z roku 1868. Vláda tak proti vetřelcům musela oficiálně zasahovat a na jaře 1875 skutečně některé ze zlatokopů zatkla a z hor je vykázala. Přesto se však proti svým občanům ostřejších prostředků použít neodvážila. Samotné indiány pronikání zlatokopů na své posvátné území samozřejmě rozzuřilo, Custer nazvali „náčelníkem zlodějů“, trasu, po které jeho expedice do hor putovala, „cestou zlodějů“ a varovali, že pokud vláda nezvládne zabránit zlatokopům ve vstupu do hor, vypořádají se s nimi sami.¹³ Ještě před Custerovou expedicí varoval před hrozícím konfliktem prezidenta Granta vyslanec Úřadu pro indiánské záležitosti biskup William Hobart Hare, který vyjádřil názor, že „*nebude-li Custerova expedice zrušena, lakotské území bude zaplaveno davem dobrodruhů navzdory závaznému slibu, který vláda Indiánům dala*“,¹⁴ a že takový vývoj neodvratně povede k válce.¹⁵

Administrativa prezidenta Granta se tak nakonec rozhodla od indiánů hory odkoupit, aby se vyhnula dalším problémům. V průběhu září 1875 dorazila do rezervační správy Rudého oblaka komise vedená senátorem státu Iowa Williamem Boydem Allisonem.¹⁶ Největším problémem pro dosažení potenciální dohody se však ukázala být nejednotnost indiánského pohledu na celou problematiku a jednání nakonec skončila bezúspěšně.¹⁷ Do Černých hor mezitím začaly proudit celé organizované výpravy bělochů, kteří zde zakládali osady, ustavovali místní samosprávné orgány a dokonce začali žádat, aby je vojenské jednotky před indiány chránily.¹⁸ Situace se zdála být neudržitelnou. Vláda mohla bílé přistěhovalce násilím vyhnat, „*nebo se pokusit ospravedlnit zabránění hor účelovým výkladem smlouvy s Lakoty, fakticky odporujícím jejímu znění*“.¹⁹ Nakonec se ale Grantova administrativa nerozhodla ani pro jednu z

10 *New York Herald*, 25. 9. 1874.

11 HYDE, s. 210.

12 HEDREN, s. 37.

13 HYDE, s. 210; s. 242.

14 Tamtéž, s. 208.

15 Plné znění dopisu biskupa Hara Grantovi z 9. června 1874 je dostupné in: DE WOLFE HOWE, Mark Anthony, *The Life and Labors of Bishop Hare, Apostle to the Sioux*, New York 1912, s. 124–129.

16 Jedním z členů komise byl i velící důstojník pozdějšího tažení proti Lakotům z roku 1876 generál Alfred Terry. HEDREN, s. 39.

17 Tamtéž, s. 40.

18 UTLEY, *Kopí a štít*, s. 159.

19 HYDE, s. 236.

těchto možností a místo toho zvolila poněkud zvláštní postup. Vzkázala nepřátelským²⁰ Lakotům, kteří vzbuzovali ty největší obavy, aby se do konce ledna 1876 přesunuli ke svým rezervačním správám, jinak je k tomu přinutí silou.

Grant se zřejmě rozhodl palčivou otázku vyřešit tím, že zlatokopům otevře přístup do hor, čímž zatlačí na Lakoty v rezervacích, a donutí je tak k prodeji území. Prezident věřil, že rostoucí počet zlatokopů donutí Lakoty dříve či později rozhovory o odkupu hor obnovit. Skupiny bojovných nepřátelských indiánů však pro zlatokopy představovaly potenciální nebezpečí, a proto se tak nakonec zřejmě Grant rozhodl pro toto řešení celé situace.²¹ Na začátku prosince 1875 instruoval ministr vnitra²² Zachariah Chandler komisaře pro indiánské záležitosti Smithe, že se mají indiáni, žijící za hranicemi rezervace, přesunout ke svým rezervačním správám do 31. ledna 1876, nebo budou považováni za nepřátele a bude jim hrozit armádní zásah.²³ Indiáni však toto ultimátum jednoduše vůbec nechápali: „*Nepociťovali hrozbu bližícího se střetnutí s bělochy, a proto nechápali jejich ultimátum jako varování před válkou. V indiánském pojetí času neměl termín 31. ledna 1876 žádný význam. Náčelníci prostě nevěděli, co si mají myslet o poselství, které jim bylo doručeno v tak nebezpečném období, plném hlubokého sněhu a silných mrazů. [...] Řekli, že nyní loví bizony a pozvání nemohou přijmout. Brzy na jaře ale přijdou prodat své kožešiny a mohou si pohovořit o budoucnosti. Opakovaně se zaručovali svými mírumilovnými úmysly a tvrdili, že nemají zájem s bělochy válčit.*“²⁴ Podle některých závěrů se indiáni vydat do rezervací mohli, neměli to však v nejmenším úmyslu a vládní výhrůžky armádním zásahem na ně nijak nezapůsobily.²⁵ Stanovený termín jim navíc nedával příliš prostoru na manévrování. Do rezervací se zpráva dostala těsně před Vánocemi 1875 a například posel z rezervační správy Standing Rock se s odpovědí z tábora hunkpapského náčelníka Sedícího býka (viz Příloha č. 2), rozkládajícího se daleko od rezervace, vrátil až 11. února, tedy téměř dva týdny po uplynutí limitu.²⁶

20 Někdy také uváděni jako „divocí“. Šlo o skupiny indiánů, jež se shromažďovaly kolem lakotských a šajenských vůdců, kteří smlouvu z roku 1868 nepodepsali a odmítali se jejím zněním řídit, nadále se tak pohybovali na území, které smlouva označila za „*neodstoupené indiánské teritorium*“. Nepřátelští indiáni žili mimo vytyčené území rezervace, respektive se někdy k rezervačním správám přesouvali pouze na zimu, ale jinak po zbytek roku žili svým tradičním kočovným způsobem života. Odmítali vše, co pocházelo od bělochů a s odstoupením Černých hor zásadně nesouhlasili. VIOLA, Herman J., *Little Bighorn Remembered. The Untold Story of Custer's Last Stand*, New York, Toronto 1999, s. 15.; HYDE, s. 243. Ani tyto nepřátelské indiány si však nelze představovat jako nějakou homogenní skupinu, někteří sice trávili zimní měsíce v rezervacích, kde dostávali zdarma maso, chleba, tabák a dokonce i munici, a na jaře se pak vydávali lovit zvěř, jiní ale naopak vyznávali jasně odmítavý postoj Sedícího býka ke všemu, co pocházelo od bělochů a žili v naprosté autonomii svým tradičním způsobem života. PHILBRICK, s. 55.

21 HEDREN, s. 42–44.

22 *United States Secretary of the Interior*.

23 HEDREN, s. 44.

24 UTLEY, *Kopí a štít*, s. 162.

25 HYDE, s. 238.

26 Tamtéž, s. 237.; HEDREN, s. 46.

Následnou ofenzivu proti nepřátelským indiánům měl z Chicaga řídit generál Philip Henry Sheridan (viz Příloha č. 3), veterán občanské války, který byl po nástupu Granta do prezidentského úřadu jmenován velitelem Vojenské divize Missouri, pod jeho přímým velením se tak nacházela celá oblast Velkých plání.²⁷ Na začátku února informoval Sheridan generály George Crooka a Alfreda Terryho, aby začali s přípravami na tažení proti nepřátelským indiánům.²⁸ Jako první se do pole kvůli dlouhému zdržení Terryho vydal Crook, který v březnu 1876 se svými dvanácti kompaniemi objevil převážně šajenskými rodinami obývaný indiánský tábor na řece Powder.²⁹ V noci ze 16. na 17. března nařídil Crook plukovníku Josephu Reynoldsovi, aby s šesti kompaniemi kavalerie tento tábor napadl. Následný útok se však z pohledu armády Spojených států proměnil v naprostou katastrofu. Reynoldsovy jednotky sice tábor překvapených Šajenů rychle obsadily, indiáni ale následně dokázali zaujmout vhodné palebné pozice na blízkých skalkách, odkud na vojáky z bezpečí pálili a donutili je k rychlému ústupu, tak úspěšnému, že do rukou indiánů padl dokonce jeden zraněný voják.³⁰

Kvůli tomuto zásadnímu neúspěchu musel Crook celé zimní tažení ukončit a vrátit se do Fort Fettermanu, kam jeho jednotky dorazily 26. března a čekaly tam na další postup.³¹ Armádní ztráty v bitvě na řece Powder nebyly tak velké,³² mnohem důležitější však byly dopady a efekt celé situace. O Crookově útoku na šajenskou vesnici se po celém indiánském území mluvilo s pobouřením. Nepřátelští indiáni byli útokem vojáků zaskočeni a naplno si uvědomili, o co se hraje, v čem se rok 1876 liší od předchozích střetů s bělochy a že jim armáda otevřeně vyhlásila válku: „*Vojáci hodlali válčit se všemi Siouxy nebo Šajeny, na něž narazí. Nepřišli chránit železniční dělníky nebo prozkoumávat krajinu. Přišli zabít Indiány. Nikdy nebyli Siousové a Šajeni z loveckých tlup tak rozezleni na vládu, na bělochy a zejména na bílé vojáky. Nikdy si nebyli tak jisti oprávněností své věci. Nikdy se necítili tak jednotní, tak silní a tak připraveni bojovat, pokud budou napadeni, jako nyní, když se téměř všichni shromáždili v jedné vesnici. Nikdy si nebyli tak jisti svým vítězstvím, pokud se válka přiblíží až k jejich stanům.*“³³ Jak Šajeni, tak Lakotové po bitvě na řece Powder pochopili, že to, co zažili, už nebyla „*obrana lovišť, ale obrana způsobu života*“.³⁴ Oglala Krátký býk později v roce 1930 útok na šajenský tábor v rozhovoru s výzkumníci Eleanor

27 V letech 1883–1888 pak Sheridan zastával úřad velícího generála armády Spojených států.

28 UTLEY, *Kopí a štít*, s. 165.

29 Crookův zvěd Frank Grouard se domníval, že šlo o tábor oglalského náčelníka Šíleného koně, na základě novějších výzkumů se ale dnes již nepochybuje o tom, že ve skutečnosti šlo o tábor asi 60 rodin severních Šajenů, několika Mnikonžuů a Oglalů a že se v něm Šílený kůň vůbec nenacházel. Skutečný tábor Šíleného koně se fakticky rozkládal asi tři dny cesty severovýchodním směrem od místa plánovaného přepadu. HEDREN, s. 173–174.; UTLEY, *Kopí a štít*, s. 163.; OPATRŇY, Josef, *Kde leží indiánská zem. Konec bojů na Velkých pláních*, Praha 1998, s. 204.

30 Šlo o vojína Lorenza Ayerse. Reynolds ponechání zraněného muže v táboře nikdy nedokázal plně vysvětlit. HEDREN, s. 183.

31 HYDE, s. 241.; HEDREN, s. 247.

32 Konkrétně čtyři mrtví a šest raněných. HEDREN, s. 359.

33 UTLEY, *Kopí a štít*, s. 170.

34 HEDREN, s. 220.

Hinmanovou označil za bod zlomu: „*Ten útok byl bod zlomu celé situace. V létě nás pak napadl Crook a pak přišel Custer. Kdyby na nás na řece Powder Crook nezaútočil, přišli bychom na jaře do rezervace a žádná Siouxská válka by nebyla.*“³⁵ Válka se Lakotům na konci zimy 1876 zdála být nevyhnutelnou.

S dalším postupem začala armáda Spojených států na jaře. Terry zamýšlel sevřít do kleští povodí řeky Yellowstone, proto připravil plán, který počítal hned se třemi útočnými proudy.³⁶ Crook měl se svými jednotkami postupovat z Fort Fettermanu severním směrem k pravým přítokům Yellowstonu, zatímco z Fort Lincolnu v Dakotě měla do stejných prostor postupovat západním směrem kolona,³⁷ jejíž hlavní údernou sílu měla představovat sedmá kavalerie. Případnou únikovou cestu do Kanady měl pak indiánům ještě se třetí skupinou odříznout plukovník John Gibbon z montanské Fort Ellis.³⁸ Vedení dakotské kolony bylo původně svěřeno podplukovníku Custerovi, který byl především díky svému úspěchu při přepadu šajenské vesnice u řeky Washita v dnešní Oklahomě v roce 1868 považován za předního *indiánobijce*.³⁹

Na jaře 1876 však i za Custerova svědectví vypukla ve Washingtonu korupční aféra, kdy měl být do machinací na ministerstvu války⁴⁰ zapojen sám ministr William Belknap a dokonce bratr samotného úřadujícího prezidenta Orvil Grant.⁴¹ Custer v celém procesu, jehož výsledkem byla pozdější Belknapova rezignace a poškození pověsti Grantovy administrativy v důležitém volebním roce, vystupoval jako klíčový svědek.⁴² Grant a Custerovi nepřátelé ve Washingtonu kvůli tomu žádali podplukovníkovu hlavu a reálně hrozilo, že se připravované akce daleko na západě Custer vůbec nezúčastní. Nakonec ale zavládl i pod vlivem bouře, kterou rozpoutala přední periodika hájící ideály Demokratické strany, pragmatismus, Grant ustoupil a Custerovi bylo na Sheridanovu přímluvu dovoleno odjet, výpravy se ale podplukovník formálně účastnil pouze jako velitel svého regimentu, do čela celé dakotské kolony se postavil sám Terry.⁴³ Přímé velení nad sedmou kavalerií Custer obdržel až po 21. červnu 1876.

Terryho výpravu měl z řad žurnalistů původně doprovázet Clement Augustus Lounsberry, redaktor a majitel v jedné osobě⁴⁴ dakotského týdeníku *Bismarck*⁴⁵ *Tribune*

35 RILEY, Paul D. (ed.), *Oglala Sources on the Life of Crazy Horse. Interviews Given to Eleanor H. Hinman*. In: *Nebraska History* 57, 1976, 1, s. 35.

36 UTLEY, *Kopí a štít*, s. 165.

37 Výrazem „kolona“ (*column*) se označovaly velké vojenské oddíly, které byly složeny jak z pěchotních, tak z kavalerních sborů. V roce 1876 vyrazily proti indiánům hned tři takovéto kolony, které byly označovány jako dakotská, montanská a wyomingská. PHILBRICK, s. 5.

38 OPATRŇÝ, *Kde leží indiánská zem*, s. 206.

39 VIOLA, s. 7.

40 *United States Department of War*.

41 OPATRŇÝ, *Kde leží indiánská zem*, s. 207; PHILBRICK, s. 5.

42 PHILBRICK, s. 5.

43 OPATRŇÝ, *Kde leží indiánská zem*, s. 209.

44 V této době zvláště na západě Spojených států nic neobvyklého.

45 Bismarck je dnes hlavním městem amerického státu Severní Dakota, město bylo v roce 1872 založeno na březích řeky Missouri. První číslo zdejšího týdeníku (od roku 1881 deníku) vyšlo v červenci 1873. LARSEN, Arthur J., *Early Dakota Newspapers*. In: *Minnesota History* 15, 1934, 2, s. 201.

a akreditovaný korespondent New York Herald. Ten se však účasti musel nakonec kvůli nemoci své ženy vzdát ve prospěch svého podřízeného Marka Kellogga (viz Příloha č. 4), který začal s *Bismarck Tribune* spolupracovat po roce 1873.⁴⁶ Kellogg se následně stal jediným zástupcem tisku v rámci Terryho výpravy. Novinář primárně zastupoval *Bismarck Tribune*, ale jeho postřehy občasně publikovaly i *New York Herald* nebo *Chicago Times*, které později Kellogga shodně označovaly za svého dopisovatele.⁴⁷

Fakt, že byl Kellogg jediným zástupcem tisku v rámci Terryho výpravy, svým způsobem dokumentuje, jak malé pozornosti stran americké veřejnosti se indiánské války v oblasti Velkých plání těšily. Do zpráv z první ruky investovaly v případě indiánských válek pouze dva deníky, *New York Herald* a *Chicago Times*. Ostatní velká periodika získávala různé informace o tažení od důstojníků, kteří si většinou ke svému platu přivydělávali dopisováním na volné noze, nebo přejímala zprávy z ostatních novin a tiskové agentury *Associated Press*.⁴⁸ Mark Kellogg své reportáže o průběhu tažení zasílal takřka s železnou pravidelností do *Bismarck Tribune*, první napsal 14. května a v týdeníku byla následně publikována 17. května. Kellogg si v reportáži pochvaloval organizaci výpravy, představil všechny důstojníky, z jejichž řad mu zaimponoval zejména generál Custer, o kterém psal, že „*oblečen ve svém šviháckém obleku z jelenice nade všemi vyčnívá [...] Generál je plně připraven na srážku s nepřátelskými rudými d'ábly, běda sběrači skalpů, který by jemu nebo jeho armádním společníkům zkřížil cestu*“.⁴⁹ Kellogg pak v *Bismarck Tribune* nechal ve dnech 24. května, 14. a 21. června zveřejnit ještě tři další reportáže, ve kterých nezapomínal nadále připomínat kvality Custera, který mu musel bezpochyby osobnostně silně imponovat.

Dne 17. května opustila dakotská kolona Fort Lincoln a po 8. červnu se setkala s Gibbonovým oddílem. Gibbonovi zvědi indiány již dříve našli, o jejich aktuální lokaci ale v tuto chvíli nikdo nic s jistotou nevěděl.⁵⁰ Terry usoudil, že by se indiánské uskupení mohlo nacházet na horním toku Little Bighornu, přítoku větší a mohutnější řeky Bighorn.⁵¹ Jeho odhad následně potvrdila průzkumná akce pod vedením majora sedmé kavalerie Marcuse Rena (viz Příloha č. 5), který našel stopy několika indiánských táborů mířících západním směrem.⁵² Terry po Renově návratu připravil

46 SAUM, Lewis O., *Colonel Custer's Copperhead. The "Mysterious" Mark Kellogg*. In: Montana. The Magazine of Western History 28, 1978, 4, s. 19.

47 Žádný z těchto předních východních listů mu však na cestovní výlohy nijak nepřispíval, a tak tento přístup dvou východních deníků později těžce rozlítl Lousberryho, který v polovině července 1876 poměrně ostře napsal, že Kellogg byl jen a pouze korespondentem *Bismarck Tribune* a že ostatní deníky Kelloggovi neplatily ani cent, přestože „*oba přijímaly jeho dopisy, které byly zasílány s naším svolením [...] V souladu s těmito fakty Tribune žádá o uznání, na které má plné právo, a očekává, že Mark Kellogg bude historii znám jako jeho zvláštní dopisovatel*“. *Bismarck Weekly Tribune*, 19. 7. 1876.; KNIGHT, Oliver, *Following the Indian Wars. The Story of the Newspaper Correspondents Among the Indian Campaigners*, Norman 1960, s. 196.

48 KNIGHT, s. 198; s. 326.

49 *Bismarck Weekly Tribune*, 17. 5. 1876.

50 HYDE, s. 248.

51 BUCHHOLTZ, s. 41.

52 HYDE, s. 248.

plán dalšího postupu, se kterým 21. června na palubě parníku Far West, který celou výpravu po řece Yellowstone doprovázel, seznámil Gibbona, Custer a majora Jamese Brisbina. Custer měl podle Terryho pokynů nejprve postupovat proti proudu Rosebudu až k místu, kde Reno spatřil stopy indiánů, a poté je následovat.⁵³ Plán počítal s tím, že Custer zřejmě překročí Little Bighorn a bude dále postupovat po jeho proudu severním směrem do míst, kde se mělo nacházet předpokládané ležení nepřátel. Velké obavy měl Terry z toho, že se indiáni před přicházejícími vojáky dají na útěk, v takovém případě by totiž celé tažení čekal neslavný konec, připomínající Crookovu zimní kampaň, proto Custerovi výslovně nařídil, aby si hlídal své levé křídlo, kudy by indiáni mohli při ústupu uniknout jižním či jihovýchodním směrem.⁵⁴ Sám Terry se měl společně s Gibbonem přesunout k ústí Little Bighornu,⁵⁵ a indiány tak obklíčit, případně jim odříznout únikovou cestu na sever. Nikdo nevěděl přesně, kde se indiáni skutečně nachází, a tak celý plán počítal s jistou flexibilitou.⁵⁶

Custerův oddíl, který k Little Bighornu vyrazil kolem poledne 22. června, čítal zhruba 830 příslušníků – kromě přibližně 670 řadových členů a důstojníků sedmé kavalerie doprovázelo výpravu ještě 29 arikarských zvědů, šest zvědů z kmene Vran,⁵⁷ dále různí průvodci, tlumočníci, zásobovači a další civilisté.⁵⁸ Custer odmítl nabízený oddíl kavaleristů majora Brisbina i baterii takzvaných Gatlingových kulometů, kterou s sebou již dříve měl během průzkumné expedice do Černých hor, s tím, že by tentokrát jeho postup pouze zbytečně zdržovala.⁵⁹ Výpravu doprovázela řada členů Custerovy rodiny – kromě jeho mladších bratrů Toma a Bostona Custerových tu byl ještě jeho švagr poručík James Calhoun, manžel Custerovy sestry Margaret, a také jeho osmnáctiletý synovec Harry Reed.⁶⁰ Kellogg původně zamýšlel jít s Terryem a Gibbonem, ale pak se rozhodl připojit se ke Custerovi, protože se obával, že „by mohl něco zmeškat“.⁶¹

V té době ještě nikdo z dakotské kolony nevěděl o dřívější srážce Crookových jednotek s indiány, která se udála již 17. června na horním toku Rosebudu. Velký indiánský tábor, který se zformoval kolem osoby hunkpapského náčelníka Sedícího býka, se začal po skončení obřadů tance slunce⁶² na začátku června přesouvat směrem k

53 HYDE, s. 253.

54 BUCHHOLTZ, s. 45.; HYDE, s. 253.; OPATRŇY, *Kde leží indiánská zem*, s. 222.

55 Kam Terry očekával, že dorazí k 26. červnu. BUCHHOLTZ, s. 44.

56 Plné znění Terryho rozkazů Custerovi je dostupné například in: BUCHHOLTZ, s. 45.

57 Vrány si Custer vypůjčil od Gibbona z toho důvodu, že znali zdejší krajinu mnohem lépe než Arikarové, řeky Rosebud a Little Bighorn totiž ležely uvnitř území rezervace, která byla smlouvou z roku 1868 přirčena právě Vranám. UTLEY, *Kopí a štít*, s. 182.; Smlouva s Vranami, 1868. In: KAPPLER, Charles Joseph (ed.), *Indian Affairs. Laws and Treaties. Vol. II. Treaties*, Washington 1904, s. 1008.

58 BUCHHOLTZ, s. 51.; PHILBRICK, s. 313–316.

59 OPATRŇY, *Kde leží indiánská zem*, s. 223.; HYDE, s. 209.

60 PHILBRICK, s. 20.

61 Tamtéž, s. 106.

62 Tanec slunce byl jedním z nejdůležitějších obřadů kultur plání. U Lakotů se jím vzdávala pocta slunci *Wi*, zároveň poskytoval příležitost k návštěvám, oslavám a zábavám. Muži při něm plnili svůj závazek obětovat své tělo výměnou za nadpřirozenou pomoc, jiní tančili pro to, aby získali duchovní vidění.

Little Bighornu a postupoval vzhůru údolím Rosebudu. 16. června objevila skupina šajenských válečníků Crookovu kolonu, na kterou následujícího rána udeřila asi tisícovka rozrušených bojovníků.⁶³ Prvotní nápor na zaskočené a nepřípravené vojáky museli pokrýt jejich indiánští spojenci z kmenů Šošonů a Vran,⁶⁴ i tak se ale Crookovy jednotky nestačily zformovat a následoval zmatený boj muže proti muži, ve kterém měli útočící indiáni navrch. Po šesti hodinách prudkých bojů se indiáni rozhodli, že mají válčení pro dnešek dost, a bojiště opustili,⁶⁵ což Crookovi umožnilo své jednotky stáhnout. Crook později ve výroční zprávě ministerstva války bitvu označil za vítězství svých jednotek,⁶⁶ ve skutečnosti mu ale střet zabránil v jeho základním cíli, tedy zaútočit na indiánský tábor a zasadit mu smrtící úder. O den později se Crook raději stáhl do základního tábora u Goose Creeku, kde zůstal téměř šest týdnů a čekal na posily, což lze jen stěží považovat za vítězství.⁶⁷ Ti samí indiáni, kteří se následně o osm dní později střetli s Custerem, navíc získali sebevědomí a dokázali si sami sobě, že mohou v boji s vojáky obstát. Bylo to také vůbec poprvé, kdy indiáni pláni zaútočili na armádní jednotku na otevřeném poli, do té doby bylo největším problémem armádních tažení indiány spíše vůbec nalézt.⁶⁸

Custer mezitím postupoval proti proudu Rosebudu, který 24. června opustil a následně pokračoval západním směrem, aby se napojil na tok Little Bighornu, který měl v souladu s Terryho rozkazy následovat po proudu. Custerův regiment, který postupoval rychleji, než se čekalo, narazil už 25. června na známky indiánské přítomnosti ve směru svého pochodu. Custeru znejistil tlumočnický Fred Gerard, který vykřikoval: „*Tam jsou vaši indiáni, prchají jako ďáblové.*“⁶⁹ Velitel sice původně plánoval nechat své jednotky odpočinout a zaútočit až 26. nad ránem, nyní však měl vesnici takřka na dosah a navíc se obával, že armádní jednotky již byly odhaleny, proto se nakonec rozhodl nečekat a zaútočit na indiánský tábor co nejdříve.⁷⁰ Své jednotky rozdělil na tři, respektive čtyři

Při nejjednodušší formě obřadu se účastník dlouho postil, pak hleděl do slunce a tančil až do vyčerpání. Při dalších formách si účastníci buď drásali ruce zářezy nebo ranami, kterých mohlo být pouze pár nebo i několik stovek, nebo si nechali probodnout svaly na zádech či na prsou, ranami provléct kolíky s upevněnými provazy, a takto dále tančili připoutáni k centrálnímu sloupu. UTLEY, *Kopí a štít*, s. 47–48.

63 HYDE, s. 248.

64 Význam indiánských spojenců v bitvě u Rosebudu byl nesporný. Frank Grouard se nechal později slyšet, že „*kdyby nebylo Vran, povraždili by Siouxové polovinu našeho vedení ještě dříve, než by se vojáci připravili k obraně*“. PHILBRICK, s. 92. Zasluzhy si pak indiánští spojenci vydobyli i během samotné bitvy, „*svým obratným manévrováním a nepřetržitým pohybem [se] přinejmenším podstatnou měrou zasloužili o to, že se děravá obranná linie vojáků během víc než šestihodinového střetnutí nezhroutila*“. OPATRŇÝ, *Kde leží indiánská zem*, s. 217. Služby svých spojenců ocenil později několikrát i Crook, syn šošonského náčelníka Washakieho tvrdil, že Tříhvězdičkový (myšleno Crook) mluvil o nesplatitelném dluhu. Lakotové pak o bitvě u Rosebudu hovořili jako o Bitvě s našimi indiánskými nepřáteli. Tamtéž.

65 Na druhý den se ale plánovali na bojiště vrátit. PHILBRICK, s. 93.

66 Zpráva generála Crooka, 25. 9. 1876. In: *Report of the Secretary of War. Volume I.*, Washington 1876, s. 500.

67 HYDE, s. 248–252. Srovnej s UTLEY, *Kopí a štít*, s. 176–177.

68 PHILBRICK, s. 93.

69 Tamtéž, s. 158.

70 OPATRŇÝ, Josef, *Konec syna jitřní hvězdy. Poslední bitva generála Custeru u Little Bighornu*, Praha

části, pokud bude započtena i zásobovací kolona pod vedením kapitána Thomase McDougalla.⁷¹ Kapitán Frederick Benteen byl se třemi kompaniemi vyslán na průzkumnou misi dvě míle nalevo od původního směru podél úpatí Wolf Mountains, aby se Custer ujistil, že se na horním toku Little Bighornu nenacházejí další indiánské stany.⁷² Custer si chtěl zřejmě touto Benteenovou misí zároveň zajistit, aby indiáni tímto směrem neuprchli, odvelením části oddílu však snížil palebnou sílu svých jednotek o 20 %.⁷³ Po poledni zaútočil na indiánský tábor u řeky Little Bighorn z jižní strany jako první se třemi kompaniemi Reno. Šlo o ty samé indiány, se kterými se o osm dní dříve utkal Crook, zatímco u Rosebudu ale byly síly obou bojujících stran přinejmenším vyrovnané, u Little Bighornu se sedmá kavalerie utkala s mnohem početnějším nepřítelem. Po střetu u Rosebudu se totiž velká indiánská vesnice díky příchodu indiánů z rezervací, kteří přicházeli v menších i větších skupinách, během několika dní početně více než zdvojnásobila, ze 450 stanů na 1 000, ze 3 000 obyvatel na 7 000, z 800 bojovníků na zhruba 1 800.⁷⁴

Když na tábor udeřil se zhruba 140 muži Reno, byl jeho útok poměrně rychle odražen a major musel nakonec vydat rozkaz ke zmatenému ústupu na blízký kopec, který dnes nese jeho jméno (Reno Hill). Zde se zbytky Renovy jednotky opevnily a čekaly na příjezd Benteenova průzkumného oddílu, který dorazil chvíli poté.⁷⁵ Z druhé strany řeky pak na indiánský tábor zřejmě zamýšlel udeřit s pěti kompaniemi sám Custer, jeho útok však byl rovněž odražen a skončil ještě tragičtějším neúspěchem. Co se přesně s Custerovými oddíly stalo, zůstává prakticky dodnes záhadou, zejména kvůli tomu, že nezdařený útok nepřežil ani jeden z amerických vojáků, který by mohl o jeho průběhu podat přesnou výpověď, a indiánská svědectví jsou, jak již bylo zmíněno, často dost nejednoznačná a vzájemně si rozporující. Dlouhou dobu přetrvával mezi historiky názor, že Custer sjel v čele svého oddílu k řece, odkud ho zuřivý indiánský odpor přiměl obrátit se na vzdálenou stráň, proslulý *Last Stand* (místo posledního odporu), kde měli být vojáci sedmé kavalerie při zoufalém, leč heroickém odporu, zachyceném kupříkladu na slavné litografii Otty Beckera z roku 1895 (viz Příloha č. 6),⁷⁶ pod obrovským náparem protivníkových sil naprosto zmasakrování.⁷⁷

Tuto představu hrdinného odporu se v roce 1993 pokusil zpochybnit na základě archeologického průzkumu bojiště, provedeného v letech 1984–1985, Richard Fox, který přišel s tvrzením, že Custerovy jednotky brzy postihl strach a panika, během velice krátkého časového úseku se zhroutila jakákoliv taktická stabilita a oddíl velmi rychle

1994, s. 91.

71 MUELLER, James E., *Shooting Arrows and Slinging Mud. Custer, the Press, and the Little Bighorn*, Norman 2013, s. 24.

72 Indiánská vesnice se v těchto místech mezi 18. a 24. červnem skutečně zastavila. UTLEY, *Kopí a štít*, s. 184–185.

73 PHILBRICK, s. 153.

74 UTLEY, *Kopí a štít*, s. 178.

75 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 26.

76 K této litografii více v kapitole 3.

77 OPATRŇ, *Kde leží indiánská zem*, s. 248–249.

ztratil schopnost bojovat.⁷⁸ Fox odmítl mýtus posledního heroického odporu na Last Standu, kde podle něj bojoval pouze zlomek Custerových mužů,⁷⁹ poslední boje bitvy navíc podle jeho soudu neproběhly na Last Stand Hillu (také Custer Hill), ale v oblasti Deep Ravine.⁸⁰ Ať tak, či onak, faktem zůstává, že Custerův útok skončil totálním fiaskem a brzy se změnil v zoufalý boj posledních přeživších. Celkově padla u Little Bighornu zhruba polovina Custerova regimentu, pod přímým podplukovníkovým velením bylo pobito 210 mužů, dalších 53 pak padlo při Renově útoku a následných bojích, 60 dalších mužů bylo raněno.⁸¹ V bitvě zahynul i novinář Mark Kellogg, který se v době rozdělení sedmé kavalerie rozhodl následovat Custeru.⁸² Ztráty na indiánské straně jsou v historické obci dodnes předmětem debat.

Indiáni následně ještě zkoušeli dorážet na Rena, proti jeho opevněným pozicím ale neměli šanci jakkoliv uspět. Po zpozorování ze severu přicházejících Terryho jednotek pak 26. června ve spěchu opustili tábor a začali se stahovat proti proudu řeky jižním směrem.⁸³ Terry Custerovi přislíbil, že k Little Bighornu dorazí 26. června ráno, jeho postup se však zpomalil a na bojiště jeho jednotky dorazily až 27. června.⁸⁴ Na průzkum byl nejprve vyslán plukovník James Bradley, který Terrymu s Gibbonem s lítostí oznámil, že na bojišti napočítal 197 mrtvých těl.⁸⁵ Krátce nato se Terryho oddíl spojil s přeživšími muži Rena a Benteena, kterým byla sdělena smutná novina o osudu jejich spolubojovníků. Podobnou zprávu se brzy měla dozvědět i americká veřejnost.

Pro indiány se vítězství u Little Bighornu stalo v konečném důsledku spíše vítězstvím Pyrrhovým. Velké indiánské uskupení, které ušetrilo americké armádě těžkou porážku, nebylo dlouhodobě udržitelné a velmi brzy se opět rozpadlo na řadu menších celků. Správu lakotských rezervací převzala armáda a jejich obyvatelé byli brzy pod hrozbou přerušení dodávek potravin přinuceni s konečnou platností odprodat spornou oblast Černých hor, čímž se otevřela cesta ničím neomezené těžbě zlaté rudy na tomto území.⁸⁶ Také nepřátelští indiáni brzy pochopili, že aktuálně probíhající konflikt se výrazně liší od všech předchozích střetů, vojáci totiž v jejich lovištích zůstali i v průběhu zimy 1876/1877: „*Předtím se vojáci vždy náhle objevili, vyprovokovali krátký konflikt a zmizeli. Tentokrát ale zůstali a indiánský způsob života byl odsouzen k zániku.*“⁸⁷ Další větší odpor se tak zdál být za současného stavu prakticky nemyslitelný, indiáni brzy pochopili, že jedinou alternativou zoufalého boje proti vojákům je nucený odchod do rezervací nebo odchod ze země. V únoru 1877 překročil Sedící býk s

78 FOX, s. 14.

79 Tamtéž, s. 200–202.

80 Tamtéž, s. 330.

81 UTLEY, *Kopí a štít*, s. 199.

82 KNIGHT, s. 210.

83 HYDE, s. 258

84 PHILBRICK, s. 252–255.

85 Tamtéž, s. 256. Bradleym uvedený počet neodpovídal skutečnému počtu padlých Custerových mužů (210), což později vytvořilo předpoklad pro dohady, že někdo z armádních příslušníků bitvu přežil. MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 28.

86 HYDE, s. 263.

87 UTLEY, *Kopí a štít*, s. 216.

několika věrnými státní hranice a uprchl do Kanady, na jaře 1877 pak kapitulovala velká skupina nepřátelských Lakotů kolem osoby Šíleného koně. Jedinými svobodnými Lakoty na území Spojených států tak zůstali Mnikonžuové vedení Chromým jelenem, ti ale byli brzy poraženi armádními sbory pod vedením plukovníka Nelsona Milese a v září 1877 se vzdali u rezervační správy Skvrnitého ohona.⁸⁸ Pro Lakoty tím neskončila pouze Velká siouxska válka, ale války proti bílému muži vůbec, na severních pláních měl s konečnou platností zavládnout klid.⁸⁹

88 HYDE, s. 275.

89 OPATRŇY, Josef, *Velká siouxska válka*, Praha 2005, s. 284.

2) Jak zprávy o bitvě u Little Bighornu zasáhly slavící Spojené státy

Zprávy o průběhu a výsledku bitvy u Little Bighornu zasáhly Spojené státy během oslav 100 let existence nezávislé federativní republiky. Na začátku července 1876 se po celé zemi slavilo 100leté výročí podpisu Deklarace nezávislosti, bylo to období, kdy se reflektovala minulost a s očekáváním se hledělo vstříc budoucnosti.¹ Amerika měla podle mnohých vstoupit do nové fáze svého historického vývoje, do dalšího století své existence, jako silná země zocelená těžkými zkušenostmi nedávno skončené občanské války. Ve Philadelphii, kde byla v roce 1776 podepsána Deklarace nezávislosti, se konala světová výstava, jejímž hlavním tématem bylo „*Století pokroku*“ a která přilákala téměř 10 milionů návštěvníků.² Přestože byly vzpomínky na krutou občanskou válkou stále v živé paměti, část jihu byla stále okupována federálními jednotkami a země se vzpamatovávala z hospodářské krize, hledali Američané v prvních červencových dnech roku 1876 v oslavách historie země a připomínce jejích úspěchů naději v zářivou budoucnost.³

Indiánské války se tehdy zdály být již záležitostmi minulosti, přece jenom se na západě nezadržitelným tempem zaplňovala *terra incognita*, západní expanze se pomalu, ale jistě chýlila ke svému konci a převládalo přesvědčení, že pro armádu moderní industriálního národa již nemůže tlupa „divochů“ představovat jakýkoliv problém.⁴ Bitva u Little Bighornu byla v přímém srovnání s krvavými konflikty občanské války z hlediska armádních ztrát okrajovou záležitostí, vzbudila však zájem mimo jiné také svým načasováním. Když se o výsledku bitvy u Little Bighornu doslechl na začátku července 1876 americký národ, pohroužený do oslav svých národních úspěchů a přesvědčený o své dějinné neomylnosti a neohroženosti, reagoval na tyto zprávy nejprve s nedůvěrou a poté se silným pobouřením.⁵

Na začátku července 1876 byly v centru pozornosti amerického tisku zejména přípravy na 100. oslavy výročí americké nezávislosti, probíralo se rovněž přistoupení teritoria Colorado k Unii, ke kterému nakonec došlo 1. srpna 1876. Ze zahraničních problémů se řešil především evropský vývoj v oblasti východní otázky. O tom, že se 25. června odehrála na západě jakási bitva u Little Bighornu a o jejím pro Spojené státy tragickém výsledku se většina americké veřejnosti dozvěděla až 6., respektive více

1 DIPPPIE, Brian W., *Custer's Last Stand. The Anatomy of an American Myth*, Lincoln, London 1994, s. 7.

2 WHITE, Richard, *The Republic for Which It Stands. The United States During Reconstruction and the Gilded Age, 1865–1896*, New York 2017, s. 288.

3 MUELLER, James E., *The Forgotten Issue. The Little Bighorn and the Election of 1876*. In: SACHSMAN, David B. (ed.), *The Press in a Changing America, 1865–1900*, London, New York 2017, s. 31.

4 DIPPPIE, *Custer's Last Stand*, s. 10.

5 WHITE, s. 303.

detailněji až 7. července.⁶ Po průzkumu bojiště u Little Bighornu vyslal generál Terry hned dvěma směry zprávy o průběhu a výsledku střetu s indiány. Jednu z jeho depeší měl do Bismarcku doručit parník *Far West*, který na svou palubu 30. června naložil zraněné vojáky. Parník pak v Bismarcku zakotvil v noci z 5. na 6. července a jeho posádka po celém městě rychle rozšířila zprávu o tom, co se u Little Bighornu událo.⁷ Už 6. července ráno přinesl místní týdeník *Bismarck Tribune* podrobné informace o průběhu bitvy s výčtem všech padlých mužů. Díky tomu tak mohl Lounsberry dlouho tvrdit, že to byl z amerických periodik právě jeho *Bismarck Tribune*, kdo přinesl americké veřejnosti jako vůbec první zprávy o bitvě u Little Bighornu. To je však pouze poloviční pravdou. *Bismarck Tribune* drží nesporný primát v tom, že přinesl vůbec první *podrobné* zprávy o bitvě, ale nestal se prvním americkým periodikem, které o výsledku bitvy své čtenáře informovalo.⁸

Terry totiž vyslal své zprávy i druhým, východním směrem, 28. června pověřil Gibbonova zvěda Mugginse Taylora, aby zanesl stručné hlášení o průběhu bitvy do Fort Ellis poblíž města Bozeman v teritoriu Montana, kde se nacházela bojišti vůbec nejbližší telegrafní stanice.⁹ Terry předpokládal, že linka přes Bozeman bude tím nejrychlejším spojením se Sheridanovým velitelstvím v Chicagu.¹⁰ Taylorova cesta čítala 175 mil, vyčerpaný zvěd si tak musel v noci z 1. na 2. července dát v cestě přestávku ve městě Stillwater,¹¹ kde ho vyzpovídal místní zpravodaj periodika *Helena Herald* W. H. Norton.¹² Ten na základě Taylorova vyprávění sepsal krátkou reportáž, kterou předal Horaci Countrymanovi, místnímu rančerovi, jenž s reportáží po dlouhé cestě dorazil kolem poledne 4. července do slavicí Heleny, hlavního města montanského teritoria.¹³ Vydavatel *Helena Herald* Andrew J. Fisk pochopil vážnost situace a dlouho do noci pracoval se svými asistenty na zvláštním vydání místního periodika.¹⁴ Zprávu o průběhu bitvy na základě Taylorova vyprávění zároveň neprodleně telegrafoval do Salt Lake City, odkud se následně tyto informace rozšířily po celých Spojených státech.¹⁵ Fiskova zpráva se už 5. července ráno objevila na stránkách *Salt Lake Tribune*, 6.

6 Tedy zhruba 12 dní poté, co bitva proběhla. Je svým způsobem pozoruhodné, že o pouhých 14 let později se zprávy o masakru u Wounded Knee objevily na stránkách některých deníků ještě ten den, co se samotná tragická událost odehrála. REILLY, Hugh J., *Bound to Have Blood. Frontier Newspapers and the Plains Indian Wars*, Lincoln, London 2011, s. 129.

7 OPATRŇY, *Velká siouxska válka*, s. 260.

8 GRAHAM, William A., *The Custer Myth. A Source Book of Custeriana*, Lincoln, London 1986, s. 349.

9 UTLEY, Robert Marshall, *Custer and the Great Controversy. The Origin and Development of a Legend*, Lincoln, London 1998, s. 32.; KNIGHT, s. 217.

10 LANE, Harrison, *Custer's Massacre. How the News First Reached the Outer World*. In: *The Montana Magazine of History* 3, 1953, 3, s. 49.

11 Dnešní Columbus ve státě Montana. MYERS, Rex C., *Montana Editors and the Custer Battle*. In: *Montana. The Magazine of Western History* 26, 1976, 2, s. 21.

12 UTLEY, *Custer and the Great Controversy*, s. 33.

13 Tamtéž.; MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 36.

14 KNIGHT, s. 213.

15 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 36.

července pak na stránkách některých listů v Chicagu či New Yorku.¹⁶ Otiskována však byla Taylorova výpověď, ne Terryho oficiální depeše, a proto se tak zdálo, že jde zatím o krátké, vícero zdroji neověřené zprávy, které se svou povahou blíží spíše divokým spekulacím.¹⁷ Na stránkách předních listů tak prozatím dostávaly většinu prostoru doznívající oslavy výročí.¹⁸

Mezitím ale Taylor pokračoval ve své cestě a 3. července úspěšně dorazil do Bozemanu, kde předal Terryho depeši kapitánu Danielu Benhamovi, který tehdy ve Fort Ellis velel, a následně svou verzi výsledku bitvy sdělil E. S. Wilkinsonovi, místnímu redaktorovi *Bozeman Times*.¹⁹ Benham text Terryho depeše osobně předal do místní telegrafní stanice, o dva dny později se ale ke své nelibosti dozvěděl, že Terryho zpráva ještě nebyla telegrafována, ale místo toho byla až toho rána poslána do Chicaga poštou, což Benham později nazval „*kriminální nedbalostí*“.²⁰ Historik William Graham se zdržení s lehkou dávkou nadsázky pokusil vysvětlit tím, že místní telegrafní operátor zřejmě začal s oslavami nezávislosti o trochu dříve: „*V těch ‚starých dobrých časech‘ mnozí oslavující Dne nezávislosti nasávali své vlastenectví z láhve s alkoholem.*“²¹ Na začátku července ale *Chicago Times* oznamovaly, že telegrafní spojení mezi Sheridanovým velícím stanem v Chicagu a Fort Ellis bylo několik týdnů mimo provoz, vysvětlení je tak možné hledat zde, i když Benham tvrdil, že telegrafní spojení z Fort Ellis bylo v naprostém pořádku.²² Na každý pád ale celá záležitost později způsobila nepříjemnosti Terrymu, který napsal 2. července ještě druhou, důvěrnější zprávu Sheridanovi, která byla ke Custerově počínání mnohem kritičtější než ta první.²³ Tato druhá zpráva se však dostala do rukou tisku přes Bismarck dříve, a celé to tak působilo, že se Terry snažil chránit svou vlastní osobu tím, že již od začátku obviňoval z neuváženosti Custeru.²⁴

Úplně prvním periodikem, které přineslo jakési zprávy o bitvě u Little Bighornu, se staly *Bozeman Times*, které vydaly už 3. července v sedm hodin večer své zvláštní vydání. Jejich krátká reportáž, sestavená na základě Taylorovy výpovědi, ale obsahovala jenom základní informace, čtenáři se mohli dočíst pouze obecná fakta, jako že generál Custer zaútočil na indiánskou vesnici čítající 2 500 až 4 000 válečníků, ale neuspěl a všichni muži jeho pěti kompanií v boji s indiány padli. Celkový počet padlých vojáků

16 UTLEY, *Custer and the Great Controversy*, s. 34.

17 LANE, s. 49.

18 Tamtéž.

19 UTLEY, *Custer and the Great Controversy*, s. 33–34.; MYERS, s. 21.

20 UTLEY, *Custer and the Great Controversy*, s. 34.; KNIGHT, s. 213.

21 GRAHAM, s. 351.

22 KNIGHT, s. 213.

23 Tamtéž, s. 218. Obě dvě Terryho zprávy jsou dostupné například in: BUCHHOLTZ, s. 163–169.

24 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 36–37. Kupříkladu *New York Herald* z Terryho zprávy vyvodil následující: „*Je řečeno, že Custer udělal chybu [...], ale zaplatil za ni svým životem.*“ *Herald* si uvědomoval, že se někde (pravděpodobně v Bismareku) musela stát chyba, protože Terryho příchozí zprávu označil za ten druh zprávy, který obvykle chodí poštou a v jejímž rámci se předpokládá, že základní fakta jsou již známa; skoro jenom mimoděk byla pryč v Terryho zprávě zmíněna Custerova smrt. *New York Herald*, 7. 7. 1876.

Bozeman Times stanovily na základě poněkud přehnaného Taylorova svědectví na 315.²⁵ *Helena Herald* přinesl o den později na základě Nortonovy reportáže poněkud obsáhlejší zprávy o bitvě. V titulku mimo jiné stálo, že „*sedmá kavalerie [byla] rozsekána na kusy*“.²⁶ Opět se opakovaly základní informace, tedy že Custer zaútočil na indiánský tábor na toku „Little Hornu“, ale neuspěl. Podle reportáže měl mít indiánský tábor 2 000 stanů, *Herald* rovněž uvedl, že v bitvě kromě samotného Custeru zahynuli ještě jeho dva bratři, synovec a švagr. Odhad počtu mrtvých vojáků byl stanoven na 300, raněných pak mělo být dalších 31 mužů, celkem mělo padnout 17 důstojníků.²⁷ Norton svou reportáž ukončil slovy: „*Podávám vám to, jak mi to Taylor řekl, jelikož byl sám po bitvě svědkem bojiště*.“²⁸ Následujícího dne pak v *Heraldu* následoval kratší úvodník, který obhajoval hodnověrnost zdrojů, nařikal nad tím, že takto smutné zprávy dorazily zrovna během oslav výročí a vyzýval k reakci: „*Možná byla Custerova oběť potřebná, aby národu ukázala skutečnou povahu této války. Někteří z těch, kdo jsou za vedení této války odpovědní, budou možná čelit okamžitým požadavkům, aby zajistili v pohraničí bezpečí. Kongres stále zasedá a pokud se neodhodlá k tomu, aby tuto krizi adekvátně vyřešil, bude se muset historii zodpovídat z utrpení a zabijení, které bude následovat*.“²⁹

Na východním pobřeží Spojených států ale zatím zprávám o tragickém výsledku bitvy nikdo příliš nevěřil. S nedůvěrou se k nim stavěl jak Kongres, tak samotné ministerstvo války, převládalo přesvědčení, že může jít o bludy jednoho demoralizovaného zvěda, který bojiště opustil v průběhu bitvy.³⁰ Toto smýšlení se odrazilo i na stránkách předních deníků, které většinou kombinovaly reportáže *Bozeman Times* a *Helena Herald*.³¹ *New York Herald* poslal hned 6. července svého reportéra za generálem Sheridanem, který poté v rozhovoru uvedl, že zatím nemá žádné zprávy z pole a že pro něj byla celá záležitost překvapením, něčím tak neuvěřitelným, že tomu zprvu nechtěl věřit.³² „*Byl [Sheridan] překvapen tím spíše, že zprávy dorazily takovým nepřímým způsobem. Proč se neobjevily zprávy od zvláštních dopisovatelů v newyorských novinách?*“ tázal se *Herald*.³³ V podobném duchu se pro *Herald* vyjádřil i William Tecumseh Sherman, v té době velící generál armády Spojených států: „*Zdá se to být až příliš strašné na to, aby to byla pravda. Musí to být přehnané. Nemůžu uvěřit,*

25 Není známo, že by se dochovala byť jediná kopie původního vydání *Bozeman Times Extra* ze 3. července 1876. MYERS, s. 21. Přepis textu *Bozeman Times Extra* však 4. a 6. července publikoval *Helena Herald*. *Helena Weekly Herald*, 6. 7. 1876. Text je rovněž dostupný in: GRAHAM, s. 349. Tato reportáž *Bozeman Times* se z Bozemanu dostala do Salt Lake City až 5. července, což dává více za pravdu té verzi, že s telegrafním spojením z Bozemanu nebylo vše zcela v pořádku. Společně s reportáží z Heleny vytvořila tato výpověď z Bozemanu základ pro první texty východních novin. GRAHAM, s. 349.; KNIGHT, s. 214.

26 Text *Helena Herald Extra* ze 4. července 1876 přetisklo periodikum ve svém běžném vydání ze 6. července. *Helena Weekly Herald*, 6. 7. 1876. Text je rovněž dostupný in: GRAHAM, s. 350–351.

27 *Helena Weekly Herald*, 6. 7. 1876.

28 Tamtéž.

29 Tamtéž.

30 UTLEY, *Custer and the Great Controversy*, s. 35.

31 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 37.

32 *New York Herald*, 7. 7. 1876.

33 Tamtéž.

že by byl Custer smeten společně s celým svým velením. Nemyslím si, že tam byl takový počet indiánů, aby to bylo možné.“³⁴ Ve většině periodik byly zprávy o průběhu bitvy obvykle doprovázeny upozorněním, že se jedná o neověřené zprávy, které jsou až příliš hrozné na to, aby byly pravdivé.³⁵ Typický byl přístup periodika *Baltimore American and Commercial Advertiser*, které 6. července psalo: „Dokud nedostaneme další zprávy, měli bychom odmítnout uvěřit příběhu, který sdělil dopisovateli montanského *Heraldu* demoralizovaný zvěd. Zdá se být jisté, že naše jednotky utrpěly na Little Hornu těžkou porážku, ale nemůžeme uvěřit tomu, že tak zkušený důstojník jako gen. Custer, byl poražen takovým způsobem, jak to popisují kurýři, kteří do osad v Montaně přinesli tyto pochmurné zprávy.“³⁶

První spolehlivé zprávy tak na východ Spojených států dorazily až 6. července v 11 hodin dopoledne z Bismarcku.³⁷ Na parník *Far West* byli 30. června naloženi zranění z bitvy u Little Bighornu. Po cestě dlouhé 710 mil, kterou plavidlo urazilo pod velením lodního kapitána Granta Marshe za rekordních 54 hodin, přistál parník v noci z 5. na 6. července v Bismarcku.³⁸ Posádka okamžitě vystoupila z lodi a začala po městě šířit zprávy o průběhu a výsledku bitvy, Lounsberry a místní telegrafní operátor John Carnahan byli uprostřed noci vytaženi z postele.³⁹ Nad ránem byla po delším zdržení, způsobeném příchozí stranou v St. Paul, navázána telegrafní linka, která pak fungovala v nepřetržitém provozu, dnem i nocí, s krátkou přestávkou po následujících 48 hodin. Nejprve byla poslána Terryho důvěrná depeše, pak soukromé zprávy a expedice pro tisk.⁴⁰ Carnahan to všechno nestíhal odbavovat sám, k práci si tak ještě musel přizvat svého asistenta S. B. Rogerse.⁴¹ Lounsberry na základě Kelloggových poznámek a dalšího materiálu sestavil a nadiktoval obrovské kvantum textu o 50 000 slovech pro *New York Herald*, které však kvůli zdržení nebylo do 7. července publikováno, a 6. července tak stále ještě většina periodik musela operovat pouze s kusými a obecnými informacemi.⁴² Účet za telegrafní spojení na konci dne činil 3 000 dolarů, což byla v té době poměrně značná suma, ale vydavatel *Heraldu* James Gordon Bennett mladší neměl sebemenší problém účet uhradit, neboť na oplátku získal jeho deník suverénně nejobsáhlejší popis dramatických událostí z první ruky.⁴³

V průběhu toho, co telegrafistům diktoval, si Lounsberry stačil ještě připravit svůj vlastní text o 2 500 slovech pro zvláštní vydání *Bismarck Tribune*, které stihl nachystat už na ráno 6. července.⁴⁴ V záhlaví titulní strany *Extra* stálo, že jde o „první zprávu o

34 *New York Herald*, 7. 7. 1876.

35 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 37.

36 *Baltimore American and Commercial Advertiser*, 6. 7. 1876.

37 UTLEY, *Custer and the Great Controversy*, s. 35.

38 LANE, s. 49.

39 UTLEY, *Custer and the Great Controversy*, s. 36.

40 KNIGHT, s. 215.

41 *Bismarck Weekly Tribune*, 19. 7. 1876.

42 UTLEY, *Custer and the Great Controversy*, s. 38.

43 Tamtéž, s. 37.

44 Tamtéž.; LANE, s. 46.

Custerově masakru“ (viz Příloha č. 7).⁴⁵ Už z titulků se dalo vyčíst vzrušení, které zpráva o průběhu bitvy v Bismarcku vyvolala: „*Zmasakrování. Gen. Custer a 261 mužů obětmi. Naživu nezůstal ani jeden důstojník nebo voják pěti kompanií, který by vypovídal. Třídenní zoufalý boj zbytku sedmé kavalerie pod vedením maj. Rena. Všechny podrobnosti o průběhu bitvy. Seznam mrtvých a raněných. Zvláštní dopisovatel Bismarck Tribune zabit. Squaw*⁴⁶ *zmrzačily a okradly mrtvé. Zajatci mučeni tím nejděbelštějším způsobem. Co s tím bude dělat Kongres? Bude to začátek konce?*“⁴⁷ Dále následovala reportáž, která přinesla první podrobnější informace o průběhu bitvy.

Lounsberry uvedl, že Custer měl indiány pronásledovat až do 26. června, kdy se měl pomocí kurýra zkoordinovat s postupem Terryho a společně s jeho jednotkami na indiánský tábor zaútočit. Indiáni se však měli dozvědět, že Custer přichází, a předpokládalo se, že ustupují. Custer tak se svou „obvyklou vervou“ vydal povel k rychlému útoku. Jako první na indiánský tábor zaútočil Reno, kterého ale indiáni odrazili a Benteen ho pak zachránil od osudu, kterému ve stejném čase čelil Custer. Ten byl zmasakrován a společně s ním celý jeho oddíl: „[...] nikdo nepřežil, aby převyprávěl příběh bitvy.“⁴⁸ Lounsberry v *Extra* neopomněl poznamenat, že „*Bismarck Tribune poslal s gen. Terryem zvláštního dopisovatele, který byl jediným profesionálním korespondentem expedice*“.⁴⁹ Zároveň publikoval závěrečná slova poslední depeše, kterou mu Kellogg zaslal: „*Zítرا opouštíme Rosebud a ve stejném čase, kdy k vám tohle dojde, nalezneme a střetneme se s rudými dábly. Uvidíme, s jakým výsledkem. Jdu s Custerem a budu přítomen smrti,*“⁵⁰ s komentářem: „*Jak pravdivé!*“⁵¹ Bojová síla indiánů byla stanovena na 1 800 stanů, tedy kolem 4 000 válečníků. Text byl zakončen demonstrativním výčtem všech padlých, kterých mělo být 261.⁵² Šlo o skutečně první detailní reportáž, protože Lounsberry měl možnost jednak vycházet z posledních Kelloggových zápisků a jednak mluvit s některými očitými svědky situace na bojišti.⁵³

Nedlouho poté se začaly objevovat první rozsáhlejší zprávy o bitvě u Little Bighornu i na stránkách východních novin. Reportáž *New York Herald* ze 7. července (viz Příloha č. 8), založená na Lounsberryho informacích, byla typickým zástupcem textu, který je v žurnalistickém prostředí označován jako reportáž druhého dne (*second-day story*), šlo o mnohem detailnější reportáž s pozadím a kontextem, s prvními pokusy o zodpovězení otázky „Proč?“⁵⁴ Přestože v titulku *Herald* stál senzační výraz „*Masakr*“ a určité pasáže přeci jenom senzativností poněkud zaváněly, sestavil celkově deník profesionální kompilaci všeho, co bylo v té dané chvíli k celé záležitosti

45 *Bismarck Tribune Extra*, 6. 7. 1876.

46 Označení pro indiánské ženy, původně z jazyka algonkinských Narrangansetů. ZELENÝ, s. 200.

47 *Bismarck Tribune Extra*, 6. 7. 1876.

48 Tamtéž.

49 Tamtéž.

50 Tyto řádky Kellogg napsal na palubě *Far Westu* 21. června 1876. SAUM, s. 21.

51 *Bismarck Tribune Extra*, 6. 7. 1876.

52 Tamtéž.

53 LANE, s. 46.

54 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 42.

známé, a to prakticky bez větších chyb či nepřesností.⁵⁵ *Herald* nejdříve potvrdil smrt „chrabrého kavalerního velitele“⁵⁶ a jeho mužů, Custer měl podle deníku zaútočit na hlavní tábor Sedícího býka, který se po bitvě u Rosebudu stáhl severním směrem: „*Není pochyb o tom, že Custer vpadl přímo do středu ne méně než 10 000 rudých d'áblů a byl doslova rozsekán na kusy.*“⁵⁷ *Herald* připomněl, že od Fettermanova masakru v roce 1866⁵⁸ americké jednotky nezaznamenaly v bojích s indiány tak těžkou porážku, odvolával se rovněž na vraždu generála Canbyho,⁵⁹ která „byla zločinem, jenž by nebyl v žádné jiné zemi na světě tolerován nebo zůstal nepotrestán“.⁶⁰ Jak již bylo zmíněno, přinesl *Herald* exkluzivně první dojmy generála Sheridana ze 6. července a také dojmy generála Shermana, který dostal uprostřed rozhovoru s reportérem *Heraldu* Sheridanův telegram potvrzující Custerovu smrt. Reportér se Shermana ptal mimo jiné na důvody celého tažení a války, což svým způsobem dokumentuje, jak vágní představy o celé záležitosti daleko na západě široká veřejnost vlastně v té době měla.⁶¹

Podobně jako *New York Herald* reagovala bezprostředně na zprávy o průběhu a výsledku bitvy u Little Bighornu většina předních amerických listů té doby. Deník *New York Times* byl zprávou dost zděšen, zřejmě kvůli tomu, že válce předtím nevěnoval zase takovou pozornost.⁶² V titulku jeho vydání ze 7. července stálo demonstrativně „*Masakr našich jednotek*“,⁶³ v úvodníku pak deník psal, že většina lidí bude zprávou zhrozena, protože již zapomněli, že se vůbec nějaká válka vede: „*Vývoj indiánské války na severozápadě sledovalo tak málo čtenářů, že drtivá Custerova porážka a jatka chrabrého velitele a jeho mužů vyvolají úžas i poplach zároveň.*“⁶⁴ Newyorský *Sun* napsal, že dlouhodobě kritizoval současný vládní kurs vůči indiánům, a současně spojil zprávy o těžké vojenské porážce s oslavami nezávislosti: „*[...] oslavujeme sté výročí naší národní existence a jsme hrdí na náš pokrok v civilizaci, náboženství a moudrosti. Mezitím se stále nedokážeme vypořádat s několika tisíci indiány, což vyžaduje tak*

55 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 42.

56 Většina periodik ve svých titulcích Custeru v prvních dnech označovala jako „chrabrého“ (*gallant*) či „šviháckého“ (*dashing*). Výjimkou potvrzující pravidlo byl *Louisville Courier-Journal*, který ve svém titulku ze 7. července uvedl prostě a jednoduše „Custer“. MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 40.

57 *New York Herald*, 7. 7. 1876.

58 Šlo o incident z prosince 1866, kdy indiáni v rámci války Rudého oblaka úspěšně zaskočili před Fort Phil Kearny armádní jednotku pod vedením kapitána Williama Fettermana, kterou následně zcela zmasakrovali. Padlo necelých devět desítek vojáků, na indiánské straně se odhad ztrát různí. Celý incident se odehrál během velice krátké doby, po několika minutách boje přežil pouze pes, který vojáky následoval, ten byl ale také nakonec indiány zastřelen poté, co jeden z bojovníků zvolal: „*Nenechte utéct ani psa!*“ VIOLA, s. 11.; OPATRŇÝ, *Kde leží indiánská zem*, s. 132–133.

59 Generál Canby byl v dubnu 1873 zastřelen během mírových jednání mezi vládou Spojených států a indiánským kmenem Modoků v Kalifornii. OPATRŇÝ, *Kde leží indiánská zem*, s. 177. Vraždu Canbyho připomínala i další periodika, *New York Tribune* kupříkladu 7. července psal: „*Smrt gen. Custeru připomíná strašlivý osud jeho bratra ve zbrani, gen. Canbyho, který byl 11. dubna 1873 zrádně zavražděn kapitánem Jackem z indiánského kmene Modoků [...]*.“ *New York Tribune*, 7. 7. 1876.

60 *New York Herald*, 7. 7. 1876.

61 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 44.

62 Tamtéž, s. 38.

63 Tamtéž.

64 MUELLER, *The Forgotten Issue*, s. 32.

ohromnou obětí mladých životů. Je to pro nás ostuda, skvrna na naší civilizaci, temný mrak visící nad našimi stoletými oslavami.“⁶⁵

New York Tribune 7. července potvrdil smrt generála Custer a porážku jeho pěti kompanií a jako jeden z mála neváhal s jistou dávkou obezřetnosti obvinít Custer z chyby: „*Gen. Custer podcenil nepřítele, rozdělil své jednotky a byl na hlavu poražen. Pravděpodobně nesprávně odhadl čas potřebný k dosažení jeho a Renova brodu, a tak ztratil morální efekt simultánního útoku.*“⁶⁶ *Tribune* rovněž přiznal, že zprávám o průběhu bitvy ve Washingtonu původně jen málokdo věřil, protože se zdálo být nemožné, aby na místě bitvy bylo 4 000 indiánů, tedy „*pokud nebyli posíleni velkými skupinami z rezervačních správ Rudého oblaka a Skvrnitého ohona*“.⁶⁷ *Tribune* uvedl, že Custer měl jako bojovník s indiány velké zkušenosti a že znal všechny jejich triky a způsob boje. Pokud byl tedy takovýmto způsobem poražen, muselo to být kvůli tomu, že „*jeho entuziasmus převládl nad jeho úsudkem*“.⁶⁸

Zřejmě nejdále zašel v kritice Custerova postupu 7. července *Chicago Tribune* (viz Příloha č. 9), který napsal, že i přes své předchozí úspěchy Custer podcenil dobře vyzbrojeného nepřítele a troufl si pouze s pěti kompaniemi „*zaútočit do samého středu divochů, kteří jeho jednotku převýšili v počtu deset ku jedné [...] a stal se obětí své vlastní unáhlené chrabrosti, která byla fatální také pro 261 dalších členů pěti kompanií jeho jednotky*“.⁶⁹ V úvodníku *Tribune* svou kritiku Custerovy osoby dále rozvedl, napsal, že Custer byl důstojník, který neznal strach, ale na druhou stranu byl lehkomyšlný, ukvapený a impulsivní: „*Byl statečným, vynikajícím vojákem, pohledným a šviháckým, měl všechny atributy pro to, aby byl milován ženami a obdivován muži. Ale tyto kvality [...] by neměly zastřít fakt, že to byl jeho ztřeštěný spěch, unáhlenost a touha po slávě, co ho stálo život a armádu připravilo o mnoho statečných důstojníků a chrabrých mužů.*“⁷⁰

Custer prý nečekal podle původně dohodnutého plánu na Gibbona a útočil sám, aby získal slávu: „*Dal přednost lehkomyšlnému úderu [...] ve snaze dosáhnout osobního vítězství a připsání si dalšího úspěšného útoku na svůj dlouhý seznam, před čekáním na dostatečně silnou jednotku, která by boj úspěšně vybojovala, ale současně by tak musel [Custer] sdílet slávu s ostatními.*“⁷¹ Vzhledem k informacím, které byly tehdy k dispozici, se jednalo o velmi vážná obvinění, která šla výrazným způsobem proti obecnému trendu, jenž s Custerem a jeho osudem v prvních dnech spíše sympatizoval. *Chicago Tribune* na tento svůj svérázný postoj později vzpomínal v souvislosti s 56. výročím bitvy v roce 1932: „*Byl to přímočarý text, který muselo dát velkou kuráž otisknout v čase, kdy se Američané nacházeli pod vlivem pronikavé*

65 *Sun*, 7. 7. 1876.

66 *New York Tribune*, 7. 7. 1876.

67 Tamtéž.

68 Tamtéž.

69 *Chicago Daily Tribune*, 7. 7. 1876.

70 Tamtéž.

71 Tamtéž.

*hysterie smutku a obdivovali vojáka, který ušlechtilě sloužil své zemi [...] Otištěno v době, kdy to nemohlo být populární, bylo toto prohlášení Tribune [...] mistrovským dílem redakčního úsudku a odvahy.*⁷²

Na jihu Spojených států, který se v roce 1876 nacházel v závěrečné fázi období Rekonstrukce po občanské válce, bitva příliš nerezonovala, jelikož šlo o střetnutí kdesi na západě mimo oblast jeho bezprostředních zájmů. Přední jižanská periodika se zprávy spíše snažila využít politicky a okamžitě se obracela s odpovědností za celou tragédii k prezidentu Grantovi a jeho administrativě.⁷³ Bitva u Little Bighornu byla z centra jižanské pozornosti rychle vytlačena souběžným incidentem, rasově motivovaným střetem v Hamburgu, který měl pro vývoj jihu daleko větší důležitost.⁷⁴ Zcela odlišný ohlas vzbudily zprávy o bitvě na západě Spojených států v pohraničí, kde se na rozdíl od východu Spojených států probírané události oblasti a její bezpečnosti přímo dotýkaly. V Montaně, odkud se rozšířily vůbec první zprávy o výsledku bitvy Little Bighornu, nebylo nijak účelové glorifikovat Custer a jeho porážku, zájmy obyvatel se již od počátku ubíraly spíše pragmatičtější směr. Obyvatelé Montany byli „indiánskou situací“ a politikou Washingtonu znepokojeni již delší dobu, ale bitva u Little Bighornu pro ně byla pouze jedním ze série střetů indiánských válek, problému, který se jich dotýkal prakticky na každodenní bázi.⁷⁵ V Montaně panovaly největší obavy z akutní indiánské hrozby, potenciální velké indiánské ofenzivy v pohraničí v případě, že bude stejně jako Custerův přemožen i Gibbonův oddíl.⁷⁶

Pro montanská periodika se stala výchozím zdrojem informací reportáž *Bozeman Times*, na kterou první noviny navazovaly už od 4. července.⁷⁷ Informace se následně začaly šířit po celém teritoriu, 6. července oznámily zprávy o průběhu bitvy periodika *Butte Miner*, *Rocky Mountain Husbandman* nebo *Madisonian* z Virginia City.⁷⁸ Následujícího dne je následovaly *Bozeman Avant Courier* a *Fort Benton Record*, portfolio doplnil 12. července nejzápadněji působící *Missoulian*. První vydání těchto periodik sice obvykle obsahovala překvapené reakce, ale jakmile vyprchalo prvotní zděšení, obracela se montanská periodika okamžitě k praktickým záležitostem, tedy potenciální indiánské hrozbě a z toho vyplývající organizace domobrany.⁷⁹ *Bozeman Avant Courier* například psal, že by měla být povolána milice teritoria Montana a dodal: „*Nadšení triumfem, který v historii válek s bělochy nemá obdoby, odváží se [nyní] indiáni takřka čehokoliv. Jsou dobře vyzbrojeni a vybaveni a budou pokračovat ve svém*

72 *Chicago Sunday Tribune*, 5. 7. 1932.

73 Více k postojí jižanských novin v kapitole 5.

74 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 133–135. Je přinejmenším pozoruhodné, že některé jižanské deníky alespoň zpočátku uváděly chybně Custerovo jméno, neworleanský *Daily Picayune* například psal 7. července o „Cusertovi“, *Dallas Herald* zase o „Custarovi“. MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 40.; *Dallas Daily Herald*, 7. 7. 1876.

75 MYERS, s. 20.

76 Tamtéž, s. 26.

77 Tamtéž, s. 21.

78 Tamtéž, s. 24.

79 Tamtéž.

krvavém kursu tak dlouho, dokud bude tráva zelenou.“⁸⁰ Montanské noviny rovněž žádaly konečné vyřešení indiánské otázky, kupříkladu *Helena Herald* psal 13. července ohledně pokračující vojenské kampaně: „Neočekáváme již od vlády žádné maličkosti. Nechceme ponižující smlouvu jako po masakru u Phil. Kearny,⁸¹ ale seriózní, rozhodnou kampaň, která neskončí, dokud nebude siouxska otázka konečně vyřešena a dokud nebude celá východní Montana otevřena osadníkům a nebude tam od indiánské hrozby stejně bezpečno jako ve Washingtonu.“⁸² Ze západních novin byly zaskočeny i noviny z Nebrasky, respektive zástupci zdejšího největšího města Omahy. Tam zprávy o bitvě dorazily 6. července, kdy *Omaha Herald* ve své reportáži pod titulkem „*Válka s divochy*“ zběžně uvedl všechny tehdy známé informace o bitvě, které doplnil slovy: „*Příslušníci sedmé [kavalerie] bojovali jako tygři a byli překonáni ještě tvrdší silou.*“⁸³ *Omaha Bee* uvedl, že bylo společně s Custerem zmasakrováno rovněž i dalších sedm kompanií pod vedením majora Marcuse Rena, což však nebyla pravda, šlo o pouhou spekulaci, ostatně *Bee* sám upozorňoval, že zprávy postrádají oficiální potvrzení a že se k nim musí přistupovat s rezervou.⁸⁴

V málo zalidněné Dakotě byla reprezentativním zástupcem nálad periodika *Yankton Daily Press and Dakotaian* a Lounsberryho *Bismarck Tribune*.⁸⁵ *Tribune* 12. července napsal, že jeho cílem není kritizovat Custer, ale že se přesto zdá, že velitel až příliš toužil po slávě pro svůj regiment, jelikož odmítl část Gibbonovy kavalerie a chtěl ze svého pohledu jistého vítězství udělat exkluzivní záležitost sedmé kavalerie. Podle *Bismarck Tribune* měl Custer vyčíst ze stop, že je jeho nepřítel zhruba pětikrát silnější. *Tribune* rovněž připomněl osud svého dopisovatele Marka Kellogga a uvedl, že podobně jako Custerovy ostatky nemělo být Kelloggovo tělo zmrzačeno: „*Custer unikl zmrzačení, protože byl velký válečník, ale i indiáni museli při zacházení s Kelloggem uznat, že z jejich pohledu bylo pero mocnější než meč.*“⁸⁶ *Tribune* rovněž varoval před nebezpečím v pohraničí, upozorňoval, že zatímco většina bílých mužů žije na východě v bezpečí, Sedící býk připravuje velké tažení na pohraničí, ke kterému se mají přidat i

80 *Bozeman Avant Courier*, 7. 7. 1876.

81 Viz výše Fettermanův masakr.

82 *Helena Weekly Herald*, 13. 7. 1876.

83 REILLY, s. 50–51.

84 Tamtéž, s. 51.

85 Od roku 1873 šlo o dvě největší periodika dakotského teritoria. V souvislosti se zlatou horečkou v Černých horách byl pak ve městě Deadwood v červnu 1876 založen *Black Hills Pioneer*, na jaře 1877 pak *Black Hills Times*. LARSEN, s. 201–202.

86 *Bismarck Weekly Tribune*, 12. 7. 1876. Že Custerovy ostatky unikly zmrzačení psala i většina ostatních periodik, a to na základě informace majora Jamese Brisbina, který byl svědkem bojiště a tvrdil, že byla zmrzačena těla všech vojáků, ale ne to Custerovo a k tomu dodal: „*Ležel jako kdyby spal, jeho tvář byla klidná a na rtech měl úsměv.*“ *New York Herald*, 8. 7. 1876. Ve skutečnosti bylo Custerovo tělo zmrzačené stejně jako těla ostatních mužů, s ohledem na jeho ženu Elizabeth Custerovou ale byla tato skutečnost vojáky raději zamlčena. PHILBRICK, s. 278–279. Výjimkou potvrzující pravidlo byl v tomto směru jižanský deník *New Orleans Republican*, který jako jeden z mála napsal, že Custerovo tělo bylo „*nalezeno nahé a zmrzačené*“. *New Orleans Republican*, 8. 7. 1876. Mrzačení se nevyhnul ani Mark Kellogg, který byl ve skutečnosti indiány skalpován a jeho tělesným ostatkům chybělo jedno ucho, nebyl ale připraven o své oblečení. REILLY, s. 42–43.

kmeny indiánů Gros Ventres a Mandanů. *Tribune* žádal armádní zásah, nábor dobrovolníků a také změnu přístupu k indiánům: „*Zahodme všechny smlouvy, zrušme všechny rezervační správy a začneme s indiány zacházet jako s těmi, kým ve skutečnosti jsou, zločinci a ubožáky.*“⁸⁷ V podobném duchu se vyjadřoval i *Yankton Dakotaian*, který 7. července psal v titulku: „*Custer spolu s celou jednotkou smetení ze zemského povrchu chráněnci národa a speciálními domácími mazlíčky východních řečníků.*“⁸⁸ *Dakotaian* se tázal, zda by tito „vražední Siouxové“ měli být znovu přivítáni v rezervačních správách a těšit se nadále vládní dobročinnosti.⁸⁹

Od 8. července přicházely na stránky východních novin první spekulace, které položily základ mnoha mýtů, jež se kolem bitvy u Little Bighornu postupem času vytvořily. *New York Herald* (viz Příloha č. 10) například přinesl výpověď Renova zvěda George Herendeena, který podal poměrně přesný obraz Renova útoku a následného ústupu, ale nastínil rovněž některé skutečnosti, jako že zajatci byli indiány zažíva mučení, které později napomohly vytvořit mytický obraz hrdinů bojujících proti divochům, kteří neberou zajatce.⁹⁰ Dlouhou dobu se rovněž spekulovalo, že bitvu u Little Bighornu někdo ze strany americké armády přežil. Již 6. července napsal v jedné z prvních zpráv o průběhu bitvy *Bismarck Tribune*, že jeden vraní zvěd smrti unikl: „*Uvedli jsme, že všichni, kdo šli do bitvy s Custerem, již nežijí, ale jeden vraní zvěd se na bojišti ukryl, byl svědkem průběhu bitvy a přežil ji. Jeho příběh je věrohodný a je akceptován, ale v tuto chvíli na něj nemáme prostor.*“⁹¹ Tuto informaci následně nekriticky přejala takřka všechna východní periodika.

Spekulace přiřivil 8. července právě Renův zvěd Herendeen, který ve své výpovědi citoval domnělého přeživšího Curlyho⁹² a uvedl, že tento vraní zvěd je důvěryhodným zdrojem: „*[Curley] řekl, že boj trval kolem jedné hodiny a Custer se v něm postavil desetinásobné přesile. Bojovali skvěle, dokud nepadl Velký náčelník Custer, poté mnozí propadli panice a demoralizaci. Většina důstojníků a vojáků padla ještě před Custerem.*“⁹³ *Bismarck Tribune* 12. července napsal, že se Curly zúčastnil bitvy na straně kavaleristů, ale následně se mu v jejím průběhu podařilo z bojiště uprchnout tak, že přes sebe přehodil siouxskou pokrývku a při nejbližší příležitosti z bojiště utekl.⁹⁴ Ve skutečnosti byl ale Curlyho příběh zřejmě méně dramatický, zvěd bitvu neviděl, ale oddíl opustil ještě před prvními střety, přesto pak podobnou verzi té, která se objevovala v novinách, potvrzoval.⁹⁵ Curly nebyl ani zdaleka jediným, o kom

87 *Bismarck Weekly Tribune*, 12. 7. 1876.

88 UTLEY, *Custer and the Great Controversy*, s. 40.

89 Tamtéž.

90 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 48–49.

91 *Bismarck Tribune Extra*, 6. 7. 1876.

92 Uváděn jako Curly nebo Curley.

93 *New York Herald*, 8. 7. 1876.

94 *Bismarck Weekly Tribune*, 12. 7. 1876.

95 CONNELL, Evan S., *Son of the Morning Star. Custer and the Little Bighorn*, New York 1993, s. 314–316. Srovnej s DIPPİE, Brian W., *Jack Crabb and the Sole Survivors of Custer's Last Stand*. In: *Western American Literature* 4, 1969, 3, s. 198.

noviny psaly, že měl bitvu přežít, počet lidí, kteří o sobě v budoucnu začali tvrdit, že jsou jedinými přeživšími bitvy, převýšil postupem času později dokonce skutečný počet všech padlých vojáků.⁹⁶

V následujících dnech se periodika většinou přestávala orientovat na zprávy z montanských novin, přejímala obecně známé informace a postupem času se pustila do „vytváření“ vlastních materiálů. V novinách se začaly objevovat nejrůznější rozhovory s armádními důstojníky, veterány, pohraničníky nebo kýmkoliv, kdo něco věděl o Custerovi či měl na padlého důstojníka jakoukoliv vazbu.⁹⁷ Obecně platilo, že ty největší deníky si tyto materiály vytvářely samy, zatímco ty menší pak přejímaly zprávy z větších novin a tiskové agentury *Associated Press*.⁹⁸ Noviny publikovaly prakticky cokoliv, co se aktuálně probíraného tématu jakýmkoliv způsobem dotýkalo, jak svým způsobem dokumentuje text z texaského *Galveston News* z poloviny července, ve kterém měl deník potřebu vysvětlit, proč přetiskuje dopis psaný Custerem v roce 1874: „Vzhledem k tomu, že všechno, co se týká zesnulého gen. Custer, je v tuto chvíli zajímavé, přetiskujeme následující starý dopis, který svědčí o generálově schopnosti rozpoznat a ocenit civilizaci Santíjů [...]“.⁹⁹ Většina novin v této době netoužila po striktní přesnosti, ale po tom, aby na své stránky dostala cokoliv, co se daného tématu týkalo.¹⁰⁰ Náskok před ostatními periodiky si stabilně držel *New York Herald*, který se bitvě opravdu pečlivě věnoval a po celý červenec 1876 míval ty suverénně nejlepší informace, což se samozřejmě pozitivně projevilo na jeho obsahu.

Postupem času se ale periodika opět začala zabývat aktuálnějšími tématy. Na konci července byl Little Bighorn až na výjimky vytlačen z předních stran, v srpnu se pak o bitvě referovalo již spíše okrajově a na podzim bylo již jednoznačně hlavním tématem nadcházející prezidentské volební klání.¹⁰¹ Pozvolný ústup zpráv z centra pozornosti ale není v žurnalistickém prostředí ničím neobvyklým, jde o zcela běžný jev, kdy poté, co zemi zasáhne nějaká katastrofa, je této šokující události věnována přemíra prostoru, postupem času se ale pozornost vytratí a novináři jsou opět nuceni věnovat se aktuálním tématům, po kterých již převládá větší poptávka. Takový byl i případ bitvy Little Bighornu, která dominovala po několik týdnů, ale na konci července se pozornost

96 UTLEY, *Custer and the Great Controversy*, s. 135.

97 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 41.

98 Tamtéž.; KNIGHT, s. 326.

99 *Galveston Daily News*, 16. 7. 1876.

100 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 45.

101 Tento trend v podstatě potvrdila i studie autorské dvojice Thomase Terryho a Donalda Shawa, zveřejněná v roce 2017, ve které autoři dospěli za pomoci aplikace statistické metody k závěru, že největší četnost měly zmínky o bitvě u Little Bighornu v jimi vytčeném třetím sektoru výzkumu mezi 6. a 13. červencem a od té doby pak pozornost stabilně klesala, přičemž v pátém sektoru byla mezi 22. a 29. červencem již zhruba o 44 % procent nižší (autorův vlastní výpočet; grafické znázornění viz Příloha č. 11). Podle autorů se pozornost periodik brzy začala upínat jiným směrem a objevovaly se spíše texty, které se zabývaly obecně „indiánským problémem“ a pokračující indiánskou válkou bez toho, aby zmiňovaly Custeru nebo bitvu u Little Bighornu. Studie má však své limitace, zmíněné již v úvodu práce. TERRY, Thomas C., SHAW, Donald L., *Custer and the “Savages”*. *Newspaper Coverage of the Indian War, Summer 1876*. In: SACHSMAN, David B. (ed.), *The Press in a Changing America, 1865–1900*, London, New York 2017, s. 269–295.

tisku opět upřela k aktuálním tématům.¹⁰² Řešilo se kupříkladu potopení jachty Mohawk, pokračující válka na Balkáně nebo *impeachment* vedený vůči již bývalému ministru války Belknapovi. V souvislosti s vyhocenou politickou situací před prezidentskými volbami obdržel velké množství pozornosti již dříve zmíněný hamburgský masakr, který byl jedním z mnoha rasově motivovaných krvavých střetů éry po občanské válce a který v jistém smyslu symbolizoval problémy Rekonstrukce, čehož se američtí čtenáři děsili, protože vzpomínky na občanskou válku byly až příliš čerstvé a mnoho lidí se obávalo možnosti, že by k válce mohlo dojít znovu. Není tak divu, že jižanské rasové problémy, které byly rozhodně důležitějším volebním tématem, v určitém ohledu bitvu u Little Bighornu zastínily.¹⁰³

Prostor byl na stránkách předních periodik od poloviny července rovněž věnován pokračujícímu indiánskému tažení. K Terryemu vyslaly nově své korespondenty hned dva přední deníky – *New York Herald* Jamese Josepha O’Kellyho, *Chicago Times* pak Charlese Diehla, což ve srovnání s předchozím stavem dokumentuje zvýšený zájem veřejnosti o události na západě.¹⁰⁴ O navazujícím tažení bylo referováno prakticky s železnou pravidelností, ale s jistou dávkou skepse, kupříkladu *St. Louis Globe Democrat* psal na konci srpna, že indiánská kampaň selhala, protože „*rudoši nejsou k nalezení*“, *New York World* zase v polovině září informoval, že tažení vyprchalo do ztracena a že Sedící býk a nepřátelští indiáni odcházejí do zimních tábořišť, zatímco se jejich rodiny vzdávají vládě Spojených států, která je bude muset po celou zimu živit.¹⁰⁵

Téma bitvy u Little Bighornu samozřejmě nevymizelo z novinových stránek zcela, sporadický prostor dostávalo jak ve zbytku roku 1876, tak i během následujících let. V září 1876 přinesl *New York Herald* jednu z prvních indiánských výpovědí k průběhu bitvy u Little Bighornu z úst černonožského Lakoty jménem Zabij orla, který například značně nadsazeně odhadl počet indiánských ztrát na 67 padlých a 600 zraněných mužů.¹⁰⁶ V listopadu 1877 vyzpovídal v Kanadě reportér Heraldu Jerome Stillson i samotného hunkpapského náčelníka Sedícího býka, který jej poněkud konsternoval prohlášením: „*Nejsem náčelník. [...] Jsem muž.*“¹⁰⁷ V prosinci 1877 se Sedící býk objevil na obálce magazínu *Harper’s Weekly*, další rozhovor pak poskytl reportéru *Chicago Tribune* Stanley Huntleyemu v roce 1879.¹⁰⁸ Řadu cenných textů publikoval v roce 1877 i *Bismarck Tribune*, který například v dubnu 1877 otiskl výpověď Mnikonžua Červeného koně, jenž vychvaloval statečnost kapitána Thomase Frenche v bitvě u Little Bighornu: „*[...] říkají [indiáni], že tento muž byl tím nejstatečnějším mužem, se kterým se kdy setkali. Nevím, jestli to byl generál Custer, nebo ne. Někteří říkají, že byl.*“¹⁰⁹ V

102MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 94.

103Tamtéž, s. 142.

104KNIGHT, s. 220.

105MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 53–54.

106*New York Herald*, 24. 9. 1876.

107Tamtéž, 16. 11. 1877.

108*Chicago Daily Tribune*, 5. 7. 1879. UTLEY, *Kopí a štít*, s. 242–243.

109*Bismarck Weekly Tribune*, 11. 4. 1877.

červnu 1877 pak *Tribune* zveřejnil výpověď o průběhu bitvy z úst Šíleného koně, který byl po Sedícím býkovi americké veřejnosti patrně nejznámějším indiánem bojujícím u Little Bighornu, pod titulkem „*Indiánská verze masakru ze rtů samotného Šíleného koně*“.¹¹⁰

¹¹⁰*Bismarck Tri-weekly Tribune*, 11. 6. 1877.

3) Podíl tisku na formování historického obrazu a osobní legendy George Armstronga Custerera

Tisk roku 1876 přispěl k formování historického obrazu, percepce a jakési osobní legendy podplukovníka George Armstronga Custerera.¹ Postava tohoto důstojníka se postupem času svým způsobem přetransformovala v ikonickou součást americké kultury a pod vlivem různých okolností rovněž v symbol dvou zcela protikladných společenských hodnot. Custer byl dlouhou dobu pokládán ze jednoho z posledních hrdinů americké západní expanze, těch, kteří neváhali položit svůj život za nezadržitelný postup americké civilizace a postavili se tváří v tvář krutým, necivilizovaným „divochům“.² Tento obraz byl pak následně v průběhu 20. století výrazně přetvořen s tím, jak se změnily nálady v americké společnosti, a z Custerera se stal ze symbolu statečnosti a obětování se pro americké hodnoty naopak symbol arogance a brutality, symbol bílého vykořisťování amerického západu. Je možné, že pokud by Custer u Little Bighornu zvítězil, rezonovalo by jeho jméno pozdějším generacím možná asi tak stejně jako kupříkladu jméno dalšího velkého amerického bojovníka s indiány té doby Ranalda Mackenzieho. Takto se ale mohl vytvořit obraz velitele, který neváhal položit život za svůj národ, velitele, jehož jméno bylo spojováno s antickými vzory. To ostatně vystihl i *New York Herald*, který 10. července 1876 trefně poznamenal: „*Pro Custerovu slávu je štěstím, že hrozné neštěstí u řeky Little Big Horn nepřežil.*“³

1 William Graham v tomto kontextu v roce 1953 užil termín Custerova mýtu (*Custer Myth*), když tak nazval svou kompilační práci k tématu bitvy u Little Bighornu a současně v úvodu své práce objasnil, proč zvolil termín Custerův mýtus a ne Custerova záhada (*Custer Mystery*), jak navrhoval jeho vydavatel: „*Co je to vlastně mýtus? [...] Když se mluví o mýtech, člověku okamžitě vytanou na mysl příběhy o antických bozích Řecka a Říma, ale každý z nich byl velmi pravděpodobně založen ve větší či menší míře na činech nějakého jedince, jehož identita, dříve známá, byla ztracena ve spleti tradic, fikcí a tvořivosti, která mu připsala atributy supermana. Jak ubíhala staletí, stala se z něho postava nadpřirozeného člověka.*“ GRAHAM, s. vi. Graham upozornil, že Spojené státy si ve své historii během necelých dvou staletí národního vývoje již několik podobných osobnostních mýtů vytvořily. Uvedl příklad George Washingtona, o kterém prý dobové dokumenty prozrazují, že byl také člověkem z masa a kostí, ale průměrný Američan by řekl, že takový člověk přeci není ten pravý Washington, „*otec vlasti, vševědoucí vůdce, válečný hrdina, bojovník za svobodu a postrach tyranie*“. GRAHAM, s. vi. Graham řekl, že Washingtonovy lidské vlastnosti se vytratily a zůstal pouze mýtus, to samé pak prý čekalo Abrahama Lincolna nebo Franklina Delano Roosevelta, stejný osud postihl postupem času a vlivem určitých okolností i Custerera a takřka všechny, kdo byli součástí jeho příběhu. „*Custer tak, jak je známý průměrnému Američanovi, je mýtem, stejně jako Reno, stejně jako Benteen.* [...] *Samozřejmě že je zde Custerova záhada, bude tady pořád, protože kromě výsledku [bitvy] se již nikdy nedozvíme, co se s jeho oddílem ve skutečnosti stalo. Z tohoto faktu následně povstávají fikce, invence, fantastické příběhy a legendy, které všechny dohromady vytváří Custerův mýtus,*“ dodal Graham. GRAHAM, s. vii. Jak však autora této práce upozornil Robert Utley, Grahamovi šlo v tomto ohledu spíše o dobře znějící název své práce a „*ve světle pozdějších autorit*“ byl jeho přínos celému tématu kromě obsahu jeho díla spíše minimální, proto je v tomto kontextu skutečně korektnější užívat termínu jakési Custerovy „legendy“. Autorova osobní korespondence s Robertem Utleyem [2021-13-04].

2 ELLIOTT, s. 5.

3 *New York Herald*, 10. 7. 1876.

Základy Custerovy osobní legendy byly položeny už v prvních červencových dnech roku 1876 na stránkách amerického tisku. Custer byl většinou periodik označován za chrabrého a šviháckého kavalíra. Od prvních dnů vycházely jeho životopisy, připomínající zejména podplukovníkovy mimořádné úspěchy a zásluhy v občanské válce. Glorifikaci Custerovy osoby vedl především *New York Herald*, který už 7. července prohlásil Custeru za statečného vojáka, za nejlepšího bojovníka s indiány po Sheridanovi a napsal: „*Země mu poskytne svůj obdiv, své slzy, svou lítost, omluví jeho chybu, pokud tedy nějakou spáchal, a vepíše jeho jméno jasným písmem na listinu slávy.*“⁴ *Herald* byl toho názoru, že Custer nemůže být obviňován z toho, že celé tažení bylo špatně takticky připraveno. Deník uvedl, že pokud by Custer celému tažení velel, jak bylo původně zamýšleno, zúročil by své dlouholeté zkušenosti z bojů s indiány a celá situace by dopadla zcela jiným výsledkem. *Herald* rovněž upozornil, že podcenění sil nepřítele padá na Sheridanovu a Terryho hlavu, jelikož: „[...] *byla to jejich věc, ne jeho [Custerova], aby se dobře informovali o síle protivníka.*“⁵ Pokud tedy Custer zaplatil za svou chybu, byla to podle *Heraldu* zároveň i chyba nejvyššího vedení.

V dalších dnech pokračoval deník ve velebení Custerova jména, 12. července například svým způsobem prorocky napsal: „*Ještě dlouho poté, co tato generace odejde, ještě dlouho poté, co z kontinentu zmizí všechny stopy nemilosrdných Siouxů, ještě dlouho poté, co se oblast kolem Yellowstonu promění v zalidněnou oblast městské zástavby a prosperující civilizace, ještě tehdy nebudou Custerovo jméno a příběh jeho činů zapomenuty. Událost, která k nám dnes přichází s takovou dávkou hrůzy, s takovou dávkou patosu, se stane součástí národního života.*“⁶ V podání *Heraldu* byl Custer „*rytířem beze strachu a bez úhony*“⁷ nebo ztělesněním antického hrdiny: „*Jaké jméno je jasnější než jméno Leonidy, který padl stejným způsobem jako Custer. Činy našeho mladého kapitána a jeho malé skupiny jsou hodny stejného uznání, jakého se dostává Leonidovi, a budou připomínány do té doby, než je ve své sobeckosti necháme zemřít.*“⁸ *Herald* současně upozornil na to, že kdyby byl Custer u Little Bighornu úspěšný, pravděpodobně by se o výsledku bitvy tolik nemluvilo: „*V našich indiánských válkách lze získat jen málo slávy. Úspěch je považován za samozřejmost a porážka je zemi přijímána s překvapením. Pro Custerovu slávu je štěstím, že hrozné neštěstí u řeky Little Big Horn nepřežilo.*“⁹

Již 10. července, tedy pouhé čtyři dny poté, co zprávy o Custerově porážce dorazily do New Yorku, oznámil *Herald* výstavbu Custerova památníku v prostorech vojenské akademie ve West Pointu, kde podplukovník v letech 1857–1861 studoval:

4 *New York Herald*, 7. 7. 1876.

5 Tamtéž, 8. 7. 1876.

6 Tamtéž, 12. 7. 1876.

7 V originálním francouzském znění „*le chevalier sans peur et sans reproche*“. Tamtéž, 10. 7. 1876.

Touto frází byl obvykle označován francouzský středověký rytíř Pierre Terrail de Bayard. MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 58.

8 *New York Herald*, 12. 7. 1876.

9 Tamtéž, 10. 7. 1876

„Včera jsme navrhli [vybudování] nějakého vhodného památníku a Herald se nabídl, že za tímto účelem přispěje částkou 1 000 dolarů na výstavbu tak důležitého a zasloužilého objektu.“¹⁰ Herald dále oznámil, že bude v následujících dnech přijímat dobrovolné příspěvky, které následně předá nějaké asociaci, jež si výstavbu památníku vezme na starost. Památník se stal v dalších dnech jedním z konstantních témat stránek Herald, deník takřka s každodenní pravidelností zveřejňoval, kdo v daném období přispěl a jaká částka byla již celkově vybrána. První odpovědi na apel Herald dorazily už 11. července, titulky jednotlivých vzkazů se nesly v podobném duchu jako „Pět dolarů od srdce“, „Poctě statečnosti“, „Řek na památku amerického Leonidy“, „Od vlastenecké školačky“ a podobně.¹¹ Custerův památník neměl být v nazírání Herald trofejí indiánských válek, ani osobní Custerovou poctou, neměl mít co do činění s indiánskou otázkou, ani být vojenským památníkem jako ten berlínský Fridricha Velikého nebo pařížský Napoleona Bonaparta. Custerův památník měl být spíše pomníkem vojenské statečnosti, oddanosti a povinnosti, měl připomínat, že i v této „zahnívající době“ má stále americká společnost ve svých řadách muže, kteří jsou schopni položit svůj život za vyšší hodnoty.¹² Herald zmiňoval, že bude raději, když se postaví památník, který zaplatí prostí lidé, a vzejde tak z jejich srdcí, než památník, který by měl eventuálně vzniknout z iniciativy Kongresu.¹³

Jaký vliv měla tato glorifikace na stránkách Herald na Custerův obraz mezi širokou veřejností může svým způsobem dokumentovat příspěvek jakési „školačky“, která se rozhodla Custerův památník podpořit částkou 10 centů: „Posílám 10 centů (víc si nemohu dovolit) na památník ušlechtilému generálu Custerovi. Jsem školačka, ale už dokážu číst noviny a mé srdce bylo naplněno zármutkem, když jsem četla [...] své matce vaši reportáž o tom hrozném vraždění generála Custer a jeho armády indiány. My dívky obdivujeme statečné muže, protože, jak předpokládám a jak má matka říká, jsme samy tak zbabělé. Dala bych všechno na světě za to, abych mohla jen jedinkrát pohlédnout do tváře nebojácného generála Custer. A on byl tak mladý a, jak se píše v novinách, tak pohledný. [...] Myslím, že všechny dívky to musí cítit stejně jako já, protože takoví hrdinové jako generál Custer jsou těmi, které nejvíce obdivuji a jak víte, je jich tak málo. Nechte to na školačkách a památník bude brzy šviháckému generálu Custerovi postaven, protože to byl [skutečný] muž.“¹⁴ S podobným vyobrazováním Custer a zásadně nesouhlasil plukovník Samuel Sturgis, který v bitvě u Little Bighornu ztratil svého syna Jamese. Sturgis prohlásil, že Custer si památník nezaslouží a že nechápe snahu listů, jako je *New York Herald*, kteří se snaží z Custer a udělat poloboha a vybudovat památník jeho osobě a ne jeho vojákům.¹⁵ Herald se proti těmto vyjádřením zásadně ohradil ve svém úvodníku z 22. července: „Obáváme se, že plukovník Herald

10 *New York Herald*, 10. 7. 1876.

11 Tamtéž, 15. 7. 1876.

12 Tamtéž, 21. 7. 1876.

13 Tamtéž, 12. 7. 1876.

14 Tamtéž, 13. 7. 1876.

15 Tamtéž, 18. 7. 1876.

nečetl, a pokud si není jistější v komentování indiánské otázky než v diskusi o [přístupu] *Heraldu*, tak je nespolehlivým kritikem.“¹⁶ *Herald* uvedl, že památník má být připomínkou všech padlých mužů, ne jenom Custerů: „Muži [kteří se obětovali za vyšší hodnoty] si zaslouží věčnou slávu. Bude to připomínka mladého Sturgise, který během svého prvního tažení padl jako hrdina, stejně jako velitele, který tam [na bojišti] korunoval svůj oslnivý a ušlechtilý život.“¹⁷

Sbírka *Heraldu* měla poměrně rychlý nástup. K úvodním 1 000 dolarům z rozpočtu *Heraldu* přidal zřejmě nejvíce Custerův přítel, herec Lawrence Barrett, který přispěl 250 dolary se vzkazem, že jde o vzpomínku na jeho mrtvého přítele, jehož smrt ho zasáhla natolik, jako by šlo o jeho vlastního bratra.¹⁸ Ostatní příspěvky se pohybovaly v nižších částkách, obvykle kolem jednoho, dvou dolarů.¹⁹ *Herald* si pochvaloval, že Custerův obdivují a na jeho památník přispívají lidé napříč celým společenským spektrem.²⁰ Celková vybraná částka se 18. července přiblížila k 3 000 dolarům, o týden později už bylo vybráno přesně 3 942 dolarů, což je poměrně úctyhodné vzhledem k tomu, že se jednalo o období tří let po vypuknutí těžké hospodářské krize, kterou provázela vlna bankrotů a vysoké nezaměstnanosti.²¹

Sbírka ale poté rychle ztratila tempo s tím, jak se pozornost Američanů po konci července 1876 upřela opět k jiným záležitostem, na finální dílo se tak muselo nakonec čekat až do roku 1879.²² Poněkud sarkasticky komentoval tuto východní snahu o okamžité vybudování památníku *Helena Herald*, který v souladu s již zmiňovaným přenesením rétoriky západního tisku do praktické roviny psal: „Jediným vhodným památníkem Custerovy památky bude vyhlazení národa Siouxů. Zaslouží si to za řadu zločinů, na které nelze zapomenut, které nelze odpustit nebo jinak odčinit.“²³ *Army and Navy Journal* zase 15. července napsal, že by se místo příspěvků na Custerův památník mělo přispívat spíše na finanční pomoc vdovám padlých vojáků.²⁴

Podobně heroizující obraz Custerův ze strany *Heraldu* se však neobjevoval na stránkách veškerých periodik. Na Custerovu hlavu se začala snášet kritika především ze strany listů hájících ideály Republikánské strany, a to zejména v souvislosti se sporem o to, zda Custer postupoval správně a v souladu s Terryho rozkazy, nebo se nezodpovědně vrhl vstříc nebezpečí, a zavinil tak smrt svých mužů. Obecně se dá říci, že republikánské noviny měly tendenci zdůrazňovat, že Custer chyboval, zatímco periodika hájící ideály Demokratické strany sice připouštěla, že Custer mohl postupovat ukvapeně, ale důstojníka většinou vyobrazovala jako heroického velitele, jehož porážku zavinily

16 *New York Herald*, 22. 7. 1876.

17 Tamtéž.

18 Tamtéž, 15. 7. 1876.

19 Pro srovnání – jedno číslo *Heraldu* tehdy stálo 4 centy, roční předplatné deníku pak dvanáct dolarů.

20 *New York Herald*, 15. 7. 1876.

21 Tamtéž, 18. 7. 1876.; Tamtéž, 25. 7. 1876.

22 ELLIOTT, s. 77.

23 *Helena Weekly Herald*, 27. 7. 1876.

24 *Army and Navy Journal*, 15. 7. 1876.

okolnosti, které on sám nebyl schopen nijak ovlivnit.²⁵ Jak již bylo zmíněno, v prvních dnech zaujal zřejmě nejostřejší stanovisko republikánský *Chicago Tribune*, který neváhal Custeru okamžitě obvinít z chyby a z toho, že se „stal obětí své vlastní unáhlené chrabrosti, která byla fatální také pro 261 dalších členů pěti kompanií jeho jednotky“.²⁶ *Tribune* ve své kritice pokračoval i v následujících dnech, 8. července například napsal: „Během jedné hodiny byla jeho celá síla zničena. Kdyby čekal o 24 hodin déle, indiáni by bývali byli zničeni, pokud by se tedy [vůbec] odvážili bojovat. Válka tak mohla být skončena, protože 26., jak bylo přesně vypočteno, byl Gibbon v ústí Little Hornu. [...] Je obtížné kritizovat tak chrabrého muže a vynikajícího vojáka, jakým Custer byl, ale zprávy z místa boje a prohlášení jeho nadřízených ukazují na to, že svou unáhleností a nerozvážeností způsobil tu nejkatastrofičtější chybu, která nestála život pouze jeho, ale i dalších téměř 300 chrabrých důstojníků a vojáků, a [také] umožnila indiánům utéct. Pokud by postupoval v souladu se svými instrukcemi, ve kterých stálo, že nemá bojovat s indiány, dokud se neobjeví Gibbonova kolona, mohla být po 24 hodinách indiánská válka ukončena.“²⁷ *Tribune* tak zaujal jednoznačné stanovisko – Custer nejednal v souladu s Terryho rozkazy, postupoval na vlastní pěst a vlastní chybou přivedl svůj oddíl do záhuby a celé indiánské tažení ke krachu.

Republikánský *New York Tribune* postupoval v prvních dnech obezřetněji, 7. července Custerovi přiznal kredit v bojích s indiány a napsal, že pokud byl tedy Custer takovýmto způsobem poražen, muselo to být kvůli tomu, že „jeho entuziasmus převládl nad jeho úsudkem“.²⁸ Připomněl Custerovy úspěchy v občanské válce a napsal: „Gen. Custer byl statečný a ve své bezstarostnosti neměl zábrany, jak ukazuje způsob jeho smrti. Byl odvážným a šviháckým důstojníkem, který neznal strach, ale ani rozvahu. [...] Zemřel stejným způsobem, jakým žil, bojem z plných sil [...] v čele svých mužů.“²⁹ Už další den *Tribune* psal, že podle názoru vyšších důstojníků Custer postupoval proti výkladu svých rozkazů: „Vyšší armádní důstojníci, bez ohledu na svůj zármutek ohledně osudu gen. Custer, se shodují na tom, že [Custer] porušil rozkazy a tvrdí, že i v takovém případě, kdyby byl býval zvítězil, tak by mu hrozil proces před vojenským soudem.“³⁰ O několik dní později *Tribune* uvedl, že Custer postupoval k Little Bighornu rychleji, než se čekalo, a že na indiány zaútočil o 24 hodin dříve, než se předpokládalo. Jeho rychlý útok deník vysvětloval tím, že Custer mohl nabýt dojmu, že indiáni utíkají: „Je mnohem racionálnější předpokládat, že okolnosti, pořád ne plně známé, ho přivedly k přesvědčení, že síla před ním není tak velká, že bude rychle rozprášena a že pokud by čekal na zbytek oddílu nebo na posily, tak by mu proklouzla mezi prsty. Pokud se

25 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 56.

26 *Chicago Daily Tribune*, 7. 7. 1876.

27 Tamtéž, 8. 7. 1876.

28 *New York Tribune*, 7. 7. 1876.

29 Tamtéž.

30 Tamtéž, 8. 7. 1876.

dopustil chyby v úsudku, nedokážeme říci, jak moc tuto chybu způsobily [zatím neznámé] okolnosti.“³¹

Tribune přiznával, že na základě toho, co bylo v tu danou chvíli známé, není možné obvinít Custeru z úspěchanosti a neuváženosti, stejně tak jako zatím nelze obviňovat z ničeho Terryho. Deník připomněl, že síla indiánského tábora je nyní známá, ale Terry s Custerem ji neznali a navíc nemohli tušit, že „byla téměř nebo zcela zdvojnásobena příchodem 1 200 statečných mužů z kmenů Arapahů a Šajenů“.³² Nelze tak jednoznačně obvinít ani Custeru, ani Terryho: „Prostým faktem je, že nepřátelští indiáni byli nalezeni ve značně větším počtu, než generálové Terry, Custer nebo Crook mohli očekávat. [...] Neexistuje žádný důvod ani žádná omluva pro špinění buď památky Custeru nebo reputace Terryho. Ani naléhavost současné politické kampaně nevolá po žádné takové krutosti nebo nespravedlnosti.“³³ O dva dny později *Tribune* přiznal, že Custerův bitevní plán byl velmi jednoduchý a svým způsobem chytrý, neboť zatímco Reno útočil z jihu, měl Custer současně indiány z druhé strany obklíčit a vpadnout jim do zad, deník ale rovněž upozornil na to, že Custer možná přecenil schopnosti svých vojáků, které nechal 24 hodin v kuse vláčet se v sedle, což se projevilo na jejich bojeschopnosti, neboť byli „slabí a unavení“.³⁴

Republikánský *Baltimore Advertiser* obvinil Custeru z ukvapenosti a z touhy získat všechnu slávu pro sebe. *Advertiser* napsal, že Custer byl zkušený bojovník s indiány, jehož kvality oceňovali všichni armádní velitelé včetně Sheridana a Shermana, ale zároveň byl ukvapený a bojovný. Podle *Advertiser*u mohl jeho tragický osud sloužit jako svým způsobem odstrašující příklad pro ostatní velitele: „Hluboký zármutek, se kterým [k nám] přichází zprávy o neštěstí tohoto udatného vojáka, se mísí s pocitem, že by to mělo vést k poučení o opatrnosti pro [ostatní] důstojníky jednotek postupujících proti nepřátelským indiánům. V dalších střetech s nimi musí být méně ukvapenosti a více chladné rozvahy. Custer ukázal, že tyto divoké a mazané válečníky nelze obklíčit jako stádo ovcí. [...] Pouze jeho ambice zasadit jim smrtící úder mohla Custeru přimět k unáhlenému útoku na nepřítele, který tak mocně početně převyšoval jeho malé bataliony, a jeho lehkomyšlná neohroženost by po zbytek války neměla být napodobována.“³⁵ Republikánské *New York Times* 9. července napsaly, že Custer měl

31 *New York Tribune*, 11. 7. 1876.

32 Tamtéž. Vesnice byla skutečně krátce před bitvou posílena, ale ne způsobem, jaký *Tribune* na tomto místě prezentoval. Po bitvě u Rosebudu s Crookovou jednotkou se indiánská vesnice početně během šesti dnů více než zdvojnásobila, to bylo ale ve většině způsobeno příchodem mladých indiánů z rezervací, ne jakýmsi „spojením“ několika kmenů dohromady. S Custerem se u Little Bighornu nakonec střetli Lakotové, Šajeni, několik Dakotů a pouhých pět Arapahů, kteří se k boji připlétli pouze náhodou, jako kmen neměli jinak Arapahové s bitvou u Little Bighornu nic společného. Nešlo tak o koalici několika různých indiánských kmenů jako spíše o rozličnými způsoby seskupené velké indiánské těleso. GRAHAM, s. 109.; UTLEY, *Kopí a štít*, s. 178.

33 *New York Tribune*, 11. 7. 1876. V podobném duchu se vyjadřoval i *National Republican*, který kritizoval přístup demokratického tisku: „Zdá se, že část tisku vyvíjí nelidské a nejnehodnější úsilí, aby ze smrti generála Custeru a jeho chrabřích společníků získala politický kapitál tvrzením, že nebyl spravedlivě podpořen generálem Terryem a ministerstvem války.“ *National Republican*, 8. 7. 1876.

34 *New York Tribune*, 13. 7. 1876.

35 *Baltimore American and Commercial Advertiser*, 8. 7. 1876.

čekat na Gibbonovy jednotky: „*Kdyby čekal na spolupráci [...], nemusel natolik oslabit svou útočnou sílu, jako to učinil, a ve vši pravděpodobnosti by se smutná událost toho denního boje otočila.*“³⁶ Že měl Custer čekat na Terryho a že byl jeho „agresivní“ postup zbrklý, uvedl ve svém úvodníku pod titulkem „*Custerova katastrofa*“ také 8. července *Omaha Republican*.³⁷ *St. Louis Globe Democrat*, republikánský, ne demokratický list, jak by mohl jeho název klamavě napovídat,³⁸ psal, že Custer hrubě chyboval a jeho nájezd na indiánskou vesnici přirovnal k útoku britské lehké brigády v rámci bitvy u Balaklavy v roce 1854, která byla jinou vojenskou katastrofou, zcela nepochybně zaviněnou špatným a chybným vedením britského velitelského sboru. *Democrat* 15. července dále napsal, že Custerův útok byl „*strašlivou chybou, neomluvitelnou chybou, která bude zcela jistě zemi stát více životů, než kolik jich bylo ztraceno 25. června*“.³⁹

Chicago Times bylo spíše nezávislým periodikem, i když často inklinovalo k ideálům demokratů. Deník nejprve 6. července Custeru přirovnal k Anthonymu Wayneovi, hrdinovi americké války za nezávislost, kterému se za jeho projevenou statečnost a kuráž během bitvy u Stony Point v roce 1779 přezdívalo Mad Anthony (Šílený Anthony). O den později označily Timesy celé tažení za „strašlivé selhání“ a obvinily Custeru, který měl podle jejich názoru čekat na podpůrné jednotky. O tři dny později ale Custeru naopak bránily: „*Custer mohl být příliš horlivý, unáhleně zbrklý a přehnaně odvážný, ale jeho smělost a prudkost [...] již dříve vyhrály beznadějně bitvy a zachránily nás v okamžicích zoufalých katastrof.*“⁴⁰ Timesy osočily spíše Terryho z toho, že se snažil celou zodpovědnost za katastrofu svalit na Custerova bedra a rovněž zkritizovaly přístup Sheridanu a Shermanu, kteří podle jejich mínění neposkytli západnímu tažení dostatek jednotek.

O dva týdny později ale list na základě dalších informací o průběhu tažení a samotné bitvy dospěl k závěru, že za porážku mohl jedině Custer. Timesy napsaly, že nešlo o chybu prezidenta Granta, generála Shermana nebo o selhání indiánské mírové politiky, ale naopak o Custerovu zbrklou a neomluvitelnou porušení rozkazů.⁴¹ Timesy odmítly demokratickou rétoriku, tedy že byl Custer vehnán do zoufalého útoku Grantovou urážkou z jara 1876 a upozornily na to, že se Grant možná zachoval ke Custerovi nespravedlivě, ale že tento fakt v žádném případě nemůže omluvit to, proč Custer vedl ostatní muže na jistou smrt. Timesy tak prokázaly svoji nezávislost, zaujaly nestranný postoj a snažily se na celou věc nahlížet z různých úhlů pohledu a dospět k závěrům nezávisle na své stranické příslušnosti, jejich rétorika tak ve výsledku zněla spíše jako rétorika republikánských, ne demokratických listů.⁴²

36 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 68.

37 *Omaha Republican*, 8. 7. 1876.

38 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 56.

39 Tamtéž, s. 55–56.

40 Tím Timesy narážely na Custerovy úspěchy v barvách Unie během občanské války. Tamtéž, s. 65.

41 Tamtéž, s. 66.

42 MUELLER, *The Forgotten Issue*, s. 35.

Na začátku září 1876 se k celé otázce vyjádřil samotný prezident Grant, který reportérovi New York Heraldu řekl: „Pohlížím na Custerův masakr jako na oběť jednotek, způsobenou samotným Custerem, bylo to úplně zbytečné, úplně zbytečné.“⁴³ Demokratický New York Herald měl potřebu na kritiku Custerova postupu reagovat a 13. července například napsal, že kdyby Custer na indiánský tábor nezaútočil, tak by se ze strany Terryho příliš vděku nedočkal. Kdyby byl prý na Custerově místě Sheridan, tak by také s útokem na tábor nijak neváhal, proto jsou pokusy očernit Custerovu památku neopodstatněné: „Pokus očernit památku toho nejudatnějšího [...] důstojníka je tak nehodný. Zločinnost tohoto masakru nepadá na Custerova bedra.“⁴⁴ Herald uvedl, že Custer zemřel při vykonávání svých povinností a že svůj podíl viny na celé katastrofě nesou armádní špičky, které mu nedaly více mužů. O několik dní později Herald publikoval výpověď Custerova otce Emanuela Henryho, který tvrdil, že znal svého syna lépe než kdokoliv jiný na světě a že by noviny neměly říkat, že Custer toužil jenom po slávě, jelikož nebyl ješitný.⁴⁵ Herald dále psal: „Někteří se odvážili říkat, že to byla hrubá chyba. Nenechme je to říkat znovu. Generál, který neudělal žádnou hrubou chybu během čtyř let téměř každodenního boje, by se během útoku hrubé chyby dopustit nemohl.“⁴⁶

Custera hájila i další demokratická periodika. New York World Custera 7. července označil za „jednoho z nejstatečnějších a nejvýznačnějších generálů naší armády“⁴⁷ a stěžoval si na to, že byl zabit kvůli selhávající vládní indiánské politice. World rovněž ostře zkritizoval ta periodika, která vinila z porážky čistě Custera.⁴⁸ Newyorský Sun označil za viníka „tohoto strašného masakru“ Granta a současně napsal, že Custerovo jméno je nyní „zapsáno k těm, na které se bude [navěky] pamatovat“.⁴⁹ Chicago Daily News sice 7. července viděly chybu v neuposlechnutí Terryho rozkazů Custerem a v titulku psaly: „Porušení rozkazů–Fatální chyba,“⁵⁰ přesto ale chválily Custerovu odvahu a upozornily na to, že Grantův osobní atak přinutil Custera k útoku proti přesile: „Byl to zoufalý čin, který byl [navíc] proveden proti znění rozkazů, ale kdo by mu to vyčítal? Jel do údolí, aby získal smrt, nebo skrze udatný čin zaslouženou slávu, kterou mu Grant nespravedlivě odepřel.“⁵¹ Bismarck Tribune si 19. července zase postěžoval, že u Little Bighornu padla celá řada členů rodiny Custerů: „Možná nikdy v americké historii nenabídla [jedna] rodina v jednom střetu tolik životů [národní] vlajce.“⁵²

43 New York Herald, 2. 9. 1876.

44 Tamtéž, 13. 7. 1876.

45 Tamtéž, 16. 7. 1876.

46 Tamtéž.

47 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 64.

48 Tamtéž.

49 Sun, 7. 7. 1876.

50 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 64.

51 Tamtéž.

52 Bismarck Weekly Tribune, 19. 7. 1876.

Spor o to, zda Custer postupoval v souladu s Terryho rozkazy, nebo jednal unáhleně a útočil na vlastní pěst, je dodnes v historické obci předmětem debat, většina autorů se ale shoduje na tom, že Terryho pokyny Custerovi byly formulovány natolik neurčitě, že v nich ospravedlnění svého postoje dokáže nalézt jak obhájce Custerova postupu, tak jeho kritik. V otázce případné Custerovy ukvapenosti jeho kritici většinou zmiňují, že jej zaslepila touha po slávě a že se pod vlivem této dychtivosti nehodlal zastavit vůbec před ničím. Custer ale narazil na stopy indiánského tábora již 25. června, dříve, než se očekávalo, a pokud by nechal svůj oddíl odpočinout přes noc, jak původně zamýšlel, mohlo by dojít k jeho odhalení a následnému úprku indiánů, čehož se obávalo celé armádní vedení, jelikož v takovém případě by celé tažení nabralo neslavný spád, připomínající Crookovu zimní kampaň. Pokud by se velké indiánské těleso rozuteklo do několika směrů, krach tažení by byl nevyhnutelný.

Svou roli rovněž jistě hrál i Custerův naturel, pro vojáka, který se po celou svou vojenskou kariéru projevoval impulsivností a rychlými výpady, bylo nemyslitelné zůstat v nečinnosti a vyčkávat vývoje situace, čekání bylo cizí jeho vojenskému myšlení: „*Custer, a všichni to věděli, nehodlal nechat nějakou čáru nakreslenou modrou propiskou zabránit mu v tom, aby se stal znovu hrdinou.*“⁵³ Navíc si je nutné uvědomit specifickou povahu indiánských válek, střety v indiánských válkách, alespoň tedy na Velkých pláních, připomínaly spíše než klasickou válku jakýsi guerillový konflikt, z pohledu armády Spojených států bylo třeba na hbitého a rychle se pohybujícího nepřítele udeřit rázně a především rychle. Custer s největší pravděpodobností očekával, že se indiáni po tvrdém a náhlém úderu před přicházejícími vojáky zmateně rozutečou, nepočítal ale se zuřivou snahou indiánů klást odpor a bránit své rodiny, která se mu samozřejmě společně s dalšími faktory nakonec stala osudnou.

Během pokračující diskuse o korektnosti Custerova postupu se podplukovníka na stránkách New York Heraldů zastal bývalý konfедераční generál Thomas Lafayette Rosser, který se s Custerem v průběhu občanské války utkal v několika střetech během vojenské kampaň v údolí Shenandoah ve Virginii a byl jeho osobním přítelem během studií ve West Pointu i následně po válce. Když některé noviny začaly Custeru obviňovat, přišel Rosser s jeho obhajobou, napsal, že z toho, co se dá vyčíst z Terryho instrukcí, se předpokládalo, že Custer měl zaútočit na vesnici sám, že se mu naskýtla vzácná příležitost, jak ukončit celé tažení, a že v tom případě neexistoval jediný důvod, proč by neměl zkusit zariskovat: „*[...] přestože byl neúspěšný, nebyl podle mého názoru zbrklý a neriskoval více než v mnoha vítězných případech dříve. Udělal to, co se z 99 případů ze 100 podaří, ale tady šlo o náhodnou fatální výjimku, která však pouze potvrzuje pravidlo.*“⁵⁴ Rosser dále psal, že Custeru znal od dětství a: „*Mohu říci, že jsem během těch čtyř let strašné války nikdy nepotkal energičtějšího, udatnějšího nebo*

53 PHILBRICK, s. 97.

54 *New York Herald*, 22. 8. 1876.

nebezpečnějšího nepřítele a v mírových časech geniálnějšího, duchaplnějšího a rytířtějšího gentlemana a přítele než generálmajora George A. Custer.“⁵⁵

Rosser naopak na stránkách tisku rozvířil diskusi o postupu majora Marcuse Rena, kterého ostře napadl a vyjádřil názor, že Custer by byl býval úspěšný, kdyby Reno splnil svůj úkol a Custerův útok simultánně podpořil. Reno byl v prvních dnech některými deníky veleben,⁵⁶ *Omaha Herald* například psal, že byl „skutečným hrdinou bitvy u Little Hornu“,⁵⁷ kterému se povedlo vyvést své muže ze smrtící pasti, *Helena Herald* zase napsal, že útoky některých novin, které Rena viní z porušení rozkazů, jsou přijímány s velkou nedůvěrou: „*Jeho přátelé tvrdí, že ho vyšetřování zcela očistí.*“⁵⁸ *New York Herald* se 13. července odvážil opatrného náznaku kritiky Renova postupu: „*Můžeme se také tázat, proč Reno ustoupil do kopců a nepokusil se ulevit Custerovi nebo na sebe navázat indiány a posunout se do kopců společně s nimi a tam [následně] čekat v obranné pozici, dokud by nepřišla pomoc, jak se tomu později ostatně stalo.*“⁵⁹ Reno je udatný velitel, který nikdy nepochybil a bez nejmenších pochyb bude jistě rád, když bude moci zodpovědět otázku, na kterou se táže celý svět.“⁶⁰ O deset dní později publikoval *Herald* výpověď Johna Dolana, vojína, který bojoval pod Renem: „*Vojín Dolan si myslí, že kritika generála Rossera, která se snáší na Renovu hlavu, je velmi nespravedlivá. Sloužil pod Renem s několika přestávkami od roku 1862 a je toho názoru, že [Reno] udělal všechno, co by bylo za takových okolností v silách jakéhokoliv jiného velitele. Nikdo by nemohl udělat více.*“⁶¹

Reno odpověděl osobně na Rosserova obvinění 8. srpna, kdy napsal, že na něj Rosser útočí se stejnou ignorancí, s jakou Custer útočil na indiánskou vesnici. Reno si stěžoval především na to, že měl pouze neurčité informace o podplukovníkových záměrech. Custer svou jednotku prý dlouho nerozdělil a jediné rozkazy od něj Reno obdržel zhruba ve vzdálenosti pěti mil od vesnice. Custer Renovi nařídil postupovat a zaútočit na indiánské ležení, přičemž mu slíbil, že ho v útoku podpoří. Nezminil se ale o nějakém plánu nebo o budoucím spojení jednotek, šlo prý pouze o obvyklé rozkazy – postupovat kupředu a zaútočit.⁶²

Reno následně popsal průběh svého střetu, uvedl, že byl přesvědčen, že byl jeho oddíl početně převyšován v poměru 10 ku 1, a tak byl nakonec zatlačen do defenzivy. Reno poslal Custerovi zprávu, že má před sebou silného nepřítele, ale ten jeho postup vůbec nenásledoval, nijak jej v útoku nepodpořil, Reno ani nevěděl, kde se v tu chvíli Custerův oddíl vlastně nachází. Podle následného názoru *New York Herald* tak mělo být touto výpovědí potvrzeno, že „*Reno neměl ani ponětí o Custerově postupu v den*

⁵⁵ *New York Herald*, 11. 7. 1876.

⁵⁶ Což je poměrně ironické vzhledem k tomu, že jej později mnozí včetně Custerovy manželky Elizabeth nazvali „zbabělcem“. REILLY, s. 53.

⁵⁷ Tamtéž.

⁵⁸ *Helena Weekly Herald*, 20. 7. 1876.

⁵⁹ Mínení příchodu Benteenova oddílu.

⁶⁰ *New York Herald*, 13. 7. 1876.

⁶¹ Tamtéž, 23. 7. 1876.

⁶² Tamtéž, 8. 8. 1876.

fatální bitvy, a tudíž není nijak vinen z toho, že nepodpořil svého udatného společníka ve zbrani“.⁶³ Na tuto obhajobu zareagoval opět Rosser, který nyní vycházel i z Terryho oficiální zprávy a napsal, že nikdy nezpochybnil Renovu odvahu, ale že major neměl dát pokyn k sesednutí,⁶⁴ měl operovat v sedle a zaskočit indiány v táboře prudkým útokem. Podle Rossera byl Reno na rozdíl od Custerova v otevřeném poli, kde mohl lépe operovat a manévrovat.⁶⁵ Renova kontroverze tak pokračovala i nadále. Reno napadl zejména Custerův první životopisec Frederick Whittaker, který z něj ve své knize *A Complete Life of General George A. Custer* z prosince 1876⁶⁶ udělal svého obětího beránka a obvinil ho z toho, že v kritickém okamžiku bitvy selhal a nepřišel Custerovi na pomoc, jak to od něj podplukovník očekával. Whittaker se neomezil pouze na slovní obvinění, ale po celá léta se snažil dostat Reno před vojenský soud, což se mu sice nakonec v roce 1879 podařilo, soud však k jeho nelibosti neshledal majora z ničeho vinným a Reno byl zproštěn jakýchkoliv obvinění.⁶⁷

Kromě glorifikace samotného Custerova lze také na stránkách červencového tisku roku 1876 nalézt řadu heroizujících, oslavných popisů i na adresu ostatních členů jeho jednotky, i když je nutné podotknout, že v centru pozornosti stál oproti zbytku své jednotky ve většině případů jednoznačně sám podplukovník. *Bismarck Tribune* 19. července například psal: „[Vojáci] *sedmé* [kavalerie] *bojovali jako tygři* [...] *ano, padli stejně velkolepě jako Homérovi polobozi*.“⁶⁸ V podobném duchu hovořily například *Chicago Times*, které Custerův útok popsaly jako „*tygří útok šviháckých kavaleristů na pět tisíc Siouxů*“.⁶⁹ *Atlanta Constitution* přirovnal porážku Custerových mužů k bitvě u Thermopyl,⁷⁰ *New York Herald* zase k již zmiňovanému útoku lehké brigády, ale tentokrát v tom pozitivním slova smyslu, ve smyslu projevené neobyčejné statečnosti řadových vojáků.⁷¹

Newyorský *Evening Post* upozornil, že by se při hodnocení bitvy nemělo zapomínat ani na zesnulého novináře Marka Kellogga: „*Pokud je hrdinstvím čelit smrti a chladnokrevně se jí postavit při výkonu služby, pak byl Mark Kellogg, korespondent New York Heraldu* [sic!], *kteřý padl s Custerem, hrdinou. Nebyl vojákem a nemohl získat žádné vojenské vavříny, ale jeho povinností jako korespondenta bylo jít s Custerem, kterého následoval ve snaze po povinnosti, ne [v touze] po slávě. Nebezpečí pro něj bylo stejně velké jako pro každého jiného vojáka kolony, se kterou pochodoval, a on se mu postavil čelem stejně chladnokrevně jako oni. [...] Zatímco oslavujeme statečné vojáky, kteří padli v té velké řezničině na březích řeky Little Big-Horn, nemělo*

63 *New York Herald*, 8. 8. 1876.

64 Reno se před útokem na indiánský tábor skutečně zastavil a zřejmě ze strachu před velikostí síly před ním se vzdal původní idey kavaleriího útoku a vydal povel k sesednutí. PHILBRICK, s. 174.

65 *New York Herald*, 22. 8. 1876.

66 Pozoruhodně rozsáhlé dílo tak vyšlo jen necelých pět měsíců po podplukovníkově smrti.

67 TERRY, SHAW, s. 271.

68 *Bismarck Weekly Tribune*, 19. 7. 1876.

69 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 41.

70 Tamtéž, s. 62.

71 *New York Herald*, 7. 7. 1876.

by být na [tohoto] statečného civilistu zapomínáno. Jeho kuráž a oddanost odrážejí čest v civilním životě stejně jako [ty] jejich v životě vojáka.“⁷²

3.1. Vývoj Custerovy osobní legendy a historického obrazu v dalších oblastech

Tisk se ale stal jen jedním z mnoha působících faktorů při vytváření Custerovy osobní legendy. Tu podplukovník formoval ještě za svého života sám, vždy se snažil ovlivňovat pohled, jaký na něj ostatní lidé měli, usiloval o to, aby na něj nazírali tak, jak chtěl sám sebe prezentovat.⁷³ Custer vždy snil o tom, že se stane slavným, byl ambiciózní, miloval pozornost a chtěl se něčím významným zapsat do dějin, přičemž takovou možnost mu nabídla kariéra v armádě.⁷⁴ Custer se poprvé proslavil během americké občanské války, v jejímž průběhu hned několikrát projevil neobyčejnou statečnost a udatnost a vysloužil si kromě celé řady povýšení i oslavná hodnocení od svých vojenských kolegů a nadšených novinářů. *New York Herald* například ve své reportáži o průběhu bitvy u Culpeper Court House ze září 1863 psal o tom, že Custerův útok proti nepřátelským dělostřeleckým pozicím byl veden s „nepřekonatelnou chrabrostí“ a dále uvedl, že se jeho jednotka musela k nepříteli probíjet roklí, to že ale její postup nijak nezpomalilo: „*To ale nemohlo zpomalit nebo zastrážit ducha, chlapeckého generála [se] zlatými kadeřemi a jeho statečné jednotky.*“⁷⁵

V březnu 1864 se Custer dokonce objevil v čele svých mužů na obálce magazínu *Harper's Weekly* (viz Příloha č. 12).⁷⁶ Asi nejmistrnější kousek se Custerovi povedl v červenci 1863 v klíčové bitvě války u Gettysburgu, kde se mu podařilo zastavit konfедераční útok generála Jeba Stuarta, který by, nebýt jeho zásahu, mohl jinak celou bitvu rozhodnout.⁷⁷ I po skončení občanské války zůstal Custer členem armádních sborů, účastnil se nejprve dohledu nad Rekonstrukcí jihu a poté bojů s indiány na západní hranici Spojených států. V roce 1868 dokázal tvrdě udeřit na vesnici Šajenu náčelníka Černého kotle u řeky Washita v dnešní Oklahomě, kterou naprosto zničil.⁷⁸

Tento úspěch opět potvrdil Custerovu roli mezi veřejností, která na něho začala po bitvě u Washity pohlížet jako na „šviháckého kavalíra“ a předního *indianobijce*.⁷⁹ Na druhou stranu se ale dostal pod palbu kritiky, zejména od těch lidí, kteří upozorňovali na to, že šlo o pouhý masakr civilistů. Úspěch u Washity nerezonoval na stránkách tisku tak, jak si Custer představoval a jak byl z občanské války zvyklý, důstojník tak

72 *Evening Post*, 11. 7. 1876.

73 STILES, T. J., *Custer's Trials. A Life on the Frontier of a New America*, New York 2015, s. 34.

74 MUELLER, James E., *Ambitious Honor. George Armstrong Custer's Life of Service and Lust for Fame*, Norman 2020, s. 266.

75 *New York Herald*, 15. 9. 1863.

76 *Harper's Weekly*, 19. 3. 1864.

77 STILES, s. 104.

78 BUCHHOLTZ, s. 16.

79 VIOLA, s. 7.

pochopil, že v indiánských válkách zřejmě moc slávy nezíská.⁸⁰ Podobný dojem musel jistě mít i před začátkem jarního tažení roku 1876, musel si jasně uvědomovat, že pokud zvítězí a „zažene indiány zpět do rezervací“, dočká se jednak uznání, ale na druhé straně také otevřené kritiky.⁸¹ Custer ale nebyl pouze vojákem, byl také pozoruhodně činným spisovatelem. Nejprve přispíval do menších periodik o svých loveckých výpravách, ale postupem času začal více podrobněji o své vojenské službě psát do newyorského magazínu *Galaxy*, do kterého svého času dopisovali i Mark Twain nebo Walt Whitman.⁸² Generál Sherman jeho texty označil za vůbec to nejlepší, co si lze k tématu složitých poměrů na americkém západě přecíst.⁸³ Jeho články byly natolik populární, že byly nakonec v roce 1874 vydány souborně v knižní podobě pod názvem *My Life on the Plains*.⁸⁴ Custer občasně přispíval i do těch největších listů, v průběhu jara 1876 například v *New York Herald* vyšlo hned několik textů, které sice nebyly podepsány (zejména kvůli útočné povaze některých z nich), ale o kterých se obecně předpokládá, že Custer byl jejich autorem.⁸⁵

Custer tak v roce 1876 rozhodně nebyl neznámou postavou. Byl hrdinou občanské války, která z něj udělala „šviháckého kavaléristu“ a vytvořila jeho obraz elegantního mladého důstojníka s dlouhými zlatými kudrnatými vlasy a s překrásnou ženou po svém boku. Bitva u Washity z něj zase vytvořila předního bojovníka s indiány, kterému se podařilo to, v čem mnozí jiní velitelé před ním selhali.⁸⁶ Custer patřil k nejužší armádní špičce, jeho jméno bylo známé, mezi jeho přátele se řadili nejrůznější herci, politici a vydavatelé novin.⁸⁷ Na jaře 1876 na sebe rovněž upozornil v souvislosti s korupční kauzou na ministerstvu války.

Na tuto Custerovu vlastní legendu navázal, jak již bylo zmíněno, už v prosinci 1876 ve vůbec první Custerově biografii *A Complete Life of General George A. Custer* poloamatérský spisovatel Frederick Whittaker. Whittakerova publikace se svou povahou blížila takřka hagiografii, Custer zde byl vykreslen takřka jako polobůh, jako rytíř v

80 MUELLER, *Ambitious Honor*, s. 207–208.

81 Tamtéž, s. 302.

82 Tamtéž, s. 264.

83 Tamtéž, s. 259.

84 CUSTER, George Armstrong, *My Life on the Plains. Or, Personal Experiences With Indians*, New York 1874. Tuto stránku Custerova obrazu neopomínala připomenout celá řada periodik, například *Weekly Democratic Statesman* z texaského Austinu psal: „Gen. Custer, švihácký kavalerní důstojník, který byl před několika dny zabit indiány, sloužil dříve v tomto městě. Známý byl zejména prostřednictvím svých příspěvků do [magazínu] *Galaxy*, které líčily jeho dobrodružství na západě.“ *Weekly Democratic Statesman*, 13. 7. 1876.

85 Dva podplukovníkovy texty vyšly dokonce až po jeho smrti. 27. června, tedy dva dny po průběhu bitvy u Little Bighornu, byl v *New York Herald* publikován článek, ve kterém Custer popisoval, jak vypadá vojenské tábořiště v ústí řeky Powder. *New York Herald*, 27. 6. 1876. 11. července zase v dalším článku pod titulkem „*Hlas ze záhrobí*“ Custer ostře kritizoval postup majora Rena během průzkumné mise a zmiňoval, že by se otázkou Renova počínání mělo zabývat nejvyšší vojenské vedení. *New York Herald*, 11. 7. 1876. K otázce Custerova autorství zmíněných textů viz O'KEEFE, Michael F., *Custer, the Seventh Cavalry, and the Little Big Horn. A Bibliography*, Norman 2012, s. 793–794.

86 MUELLER, *Ambitious Honor*, s. 227.

87 Tamtéž, s. 266.

blyštivé zbroji, jako nebojácny a vynikající voják, jako „jeden z mála skvělých mužů, které Amerika stvořila“.⁸⁸ Ve Whittakerově podání byl Custerem mužem „pravdy a upřímnosti, cti a statečnosti, něhy a sympatie, skromné zbožnosti a střídmosti“.⁸⁹ Z vědeckého hlediska nedosahovalo dílo valných kvalit, jelikož jej Whittaker nezakládal na historické práci a nepodroboval kritice fakta, která si navíc vybíral podle toho, jakým způsobem doplňovala jeho vlastní, předem stanovené teorie.⁹⁰ Whittakerovy závěry však byly následně přijaty jako ty jediné pravdivé, a spisovatel tak výrazným způsobem ovlivnil většinu po něm působících autorů, kteří se tématem bitvy u Little Bighornu zabývali. V 80. a 90. letech 19. století vycházelo k tomuto tématu velké množství literatury, přičemž tato díla se většinou opírala o Whittakerovy závěry a interpretace, v řadě z nich byl Whittaker jediným zdrojem, v jiných byl zase bezostyšně plagován.⁹¹ Význam Whittakerovy biografie na vytváření veřejného obrazu Custerovy osoby byl nesmírný, neboť bezmála každý další výklad bitvy se během následujících takřka 60 let nesl v duchu neobyčejné statečnosti a hrdinského boje do posledního dechu proti nepřemožitelné síle.⁹²

K vytváření Custerovy legendy výraznou měrou přispěla i vdova po podplukovníkovi, Elizabeth Custerová, která se po smrti svého manžela pustila do své celoživotní neúnavné práce, aby jméno svého zesnulého manžela proměnila v nesmrtelnou legendu a aby neustále udržovala v kurzu „idealizovanou verzi osobnosti svého manžela“.⁹³ Vydala celkem tři knihy, popisující společný život se svým manželem, ze kterých se staly bestsellery. V těchto dílech Custerova manželka jednoznačně napomohla vytvořit idealizovaný obraz hrdinného kavalíra, velikána mezi muži a člověka neobyčejného charakteru.⁹⁴ Podle některých závěrů ovlivnila právě ona pohled na svého muže mezi současníky „více, než kterákoliv jiná osoba“.⁹⁵

Velký vliv měla na vytváření Custerovy legendy a také legendy o hrdinném odporu statečných vojáků u Little Bighornu rovněž zmíněná litografie Otty Beckera z roku 1895, kterou si původně objednala pivovarnická společnost Anheuser-Busch. Otto Becker svou litografii založil na obraze Cassilyho Adamse *Custerova poslední bitva*, který zachycuje výjev ze závěrečné fáze bitvy u Little Bighornu a na kterém je Custer vyobrazen jako jeden z posledních bojujících bělochů, obklopený obrovskou masou dorážejících indiánů, kteří zároveň v pozadí dobíjejí a skalpují ostatní umírající

88 WHITTAKER, Frederick, *A Complete Life of Gen. George A. Custer*, New York 1876, s. 1.;

DONOVAN, Jim, *Custer and the Little Bighorn. The Man, the Mystery, the Myth*, Stillwater 2001, s. 205.

89 WHITTAKER, s. 628.

90 DONOVAN, s. 205.

91 UTLEY, *Custer and the Great Controversy*, s. 56. Srovnej s Tamtéž, s. 155–158.

92 DONOVAN, s. 205. Srovnej s MUELLER, *Ambitious Honor*, s. 310. a UTLEY, *Custer and the Great Controversy*, s. 56.

93 LECKIE, Shirley A., *Elizabeth Bacon Custer and the Making of a Myth*, Norman, London 1993, s. xviii.

94 DONOVAN, s. 208.

95 LECKIE, s. xviii.

americké vojáky.⁹⁶ Litografie se brzy stala prodejním hitem, byly jí vyprodukovány desetitisíce kopií, které byly následně užívány jako dekorativní prvky v barech, restauracích a hospodách po celých Spojených státech. Pokud měli Whittaker s Elizabeth Custerovou rozhodující vliv na vývoj Custerova hrdinného obrazu mezi čtenáři, měla litografie podobný vliv mezi prostými Američany, kteří takto mohli heroický výjev vidávat prakticky na denní bázi. Podle řady autorů nepředstavila tolika Američanům Custerovu „chrabrou smrt“ v oblasti populární kultury ani proslulá *Wild West Show* Buffalo Billa nebo pozdější holywoodská filmová produkce.⁹⁷

Custerovu osobní legendu, tedy jakési nazírání na Custerovu osobu v pozitivním a heroickém slova smyslu, tak nevytvořil pouze tisk,⁹⁸ ale souhrn všech dalších formujících faktorů, tedy Custerovy vlastní prezentace za svého života, dějepisců a populární kultury, dohromady. Samotný průběh a výsledek bitvy u Little Bighornu byl navíc legendární událostí již samou o sobě. Lidstvo bylo vždy fascinováno střety, ve kterých byla jedna ze stran kompletně zničena.⁹⁹ Ať šlo o střetnutí Řeků s Peršany u Thermopyl, o odpor Franků pod paladinem Rolandem u Roncevaux nebo o texaskou obranu pevnosti Alamo proti přesile Mexičanů, vždy se podobné střety staly předmětem nejenom fascinace, ale i národní hrdosti, předmětem oslavy národního obětování a postupné glorifikace.¹⁰⁰ Custer legendárnosti bitvy u Little Bighornu přispěl svou osobností, svým způsobem bitvu personifikoval, v jejím rámci nepadl pouze důstojník americké armády, ale *Custer*, válečný hrdina, populární osobnost a autor řady textů a publikací.¹⁰¹ Ne bezdůvodně se o bitvě u Little Bighornu začalo brzy mluvit jako o Custerově posledním odporu (*Custer's Last Stand*) a ne nadarmo bylo bojiště po dlouhou dobu známé jako Custerovo národní bojiště (*Custer National Battlefield*), než bylo v roce 1991 přejmenováno na Littlebighornské bojiště (*Little Bighorn Battlefield*).¹⁰²

Ve 20. století se ale Custerovo jméno stalo naopak symbolem naprosto protikladných hodnot, někteří historici se totiž dokázali odpoutat od Whittakerova oslavného pohledu na Custerovu osobu a přišli s daleko kritičtějším hodnocením. Na pole americké historiografie dorazila ve 30. letech 20. století generace „Custerfobů“, vedených zejména Frederickem Van de Waterem, kteří společně ke Custerovi sdíleli „vášnivou, takřka až nezdravou nenávisť“.¹⁰³ O zobrazení Custera jako neschopného egoisty, který obětoval své muže ve ztřeštěném honu za slávou, svědčí již název Van de Waterovy knihy z roku 1934 *Glory Hunter* (Lovec slávy). Ve Van de Waterově pojetí byl tento nový Custer „nevyzrálý dychtivec po slávě, brutální a přísný velitel,

96 HUTTON, Paul A., *From Little Bighorn to Little Big Man. The Changing Image of a Western Hero in Popular Culture*. In: *Western Historical Quarterly* 7, 1976, 1, s. 29.

97 ELLIOTT, s. 34–35. Srovnej s HUTTON, s. 30.

98 V tomto smyslu zejména ten demokratický.

99 HUTTON, s. 45.

100 Tamtéž.

101 MUELLER, *Ambitious Honor*, s. 302.

102 Tamtéž, s. 303.

103 UTLEY, *Custer and the Great Controversy*, s. 163.

nebezpečně neposlušný velitel, kterému nedůvěřovala většina jeho nadřízených i podřízených“.¹⁰⁴ Van de Water popřel Custerovy úspěchy v občanské válce, jeho jediné vítězství nad indiány¹⁰⁵ označil za masakr a porážku u Little Bighornu, kterou vysvětlil jeho touhou po slávě, svalil pouze na Custerova bedra.¹⁰⁶ Tento Van de Waterův pohled převažuje s většími či menšími odchylkami ve své podstatě dodnes.¹⁰⁷ Pro oba náhledy na Custerovu osobnost, jak Whittakerův oslavný, tak Van de Waterův zatracující, se dá svým způsobem nalézt základ na stránkách červencového tisku roku 1876.

Custerův pozitivní obraz tak nevydržel natrvalo. Jakmile se navíc proměnily nálady ve společnosti, zejména americký pohled na militarismus v souvislosti s válkou ve Vietnamu a na kulturu indiánů v souvislosti s hnutím Rudá síla (*Red Power Movement*) v 60. a 70. letech 20. století, stal se ze symbolu postupu civilizace do divočiny Custer spíše symbolem morální zločinnosti přesvědčení *Manifest Destiny*.¹⁰⁸ Ze symbolu statečnosti a obětování se pro americké hodnoty, se stal Custer symbolem arogance a brutality, symbolem bílého vykořisťování amerického západu.¹⁰⁹ Například ve snímku *Malý velký muž (Little Big Man)* z roku 1970 již Custer nebyl jako dříve zobrazen coby ušlechtilý voják, ale jako někdo, kdo zabíjel nevinné indiány, kteří toužili pouze po životě v absolutní harmonii s přírodou. V podání režiséra Arthura Penna byl Custer šíleným velitelem, který své muže obětoval své pošetilé touze po slávě a přivedl je zcela nesmyslně do smrtící pasti, zároveň byl rasistou, krutým člověkem a nebezpečným maniakem.¹¹⁰ Divák si tak musel nutně odnést dojem, že smrt takového nebezpečného šílence u Little Bighornu byla jednoznačně zasloužená. Film *Malý velký muž* vyšel shodou okolností ve stejném roce (1970) jako kniha amerického revizionistického historika Dee Browna *Mé srdce pohřbete u Wounded Knee (Bury My Heart at Wounded Knee)*, ve které byla americká západní expanze představena čistě jako projev zločinnosti západní civilizace a která výrazným způsobem ovlivňuje názor široké veřejnosti prakticky dodnes.¹¹¹

104HUTTON, s. 34.

105Myšleno bitvu u Washity.

106HUTTON, s. 34.

107MUELLER, *Ambitious Honor*, s. 318. Takováto zcela kontroverzní role při hodnocení Custerovy osoby by neměla zase tolik překvapovat, neboť již za svého života byl Custer rozporuplným člověkem, kterého jeho současníci buď bezmezně milovali, nebo ze srdce nenáviděli. UTLEY, *Custer and the Great Controversy*, s. 118.

108HUTTON, s. 19. *Manifest Destiny* bylo přesvědčení, že americká kontinentální expanze je Božím předurčením a že jsou Američané oprávněni expandovat po celém kontinentě, což zároveň ospravedlňovalo vytlačování původních obyvatel. Tuto frázi poprvé použil v roce 1845 novinář John L. O'Sullivan v měsíčníku *Democratic Review*, když odsoudil přetrvávající odpor k definitivní anexi Texasu Spojenými státy. PRATT, Julius W., *The Origin of "Manifest Destiny"*. In: *The American Historical Review* 32, 1927, 4, s. 797–798.

109HUTTON, s. 45.

110Tamtéž, s. 41.

111Brownova publikace vyšla v českém jazyce poprvé v roce 1976. BROWN, Dee, *Mé srdce pohřbete u Wounded Knee*, Praha 1976.

4) Tisk a indiánská otázka

Výsledek bitvy u Little Bighornu podnítl na stránkách tisku roku 1876 diskusi o účinnosti takzvané Grantovy indiánské mírové politiky (*Grant's Indian Peace Policy*). Tímto pojmem byl označován kurs vládní politiky vůči dosud „nepacifikovaným“ domorodým indiánským kmenům po Grantově nástupu do prezidentského úřadu v roce 1869, kurs jakéhosi „podmanění laskavostí“ (*conquest by kindness*). Na konci 60. let 19. století pokročila západní expanze Spojených států natolik, že ohrozila samotnou existenci „nepacifikovaných“ indiánských kultur. To vedlo východní humanisty ke snaze o záchranu „rudé rasy“, což v jejich pojetí znamenalo zejména rychlejší kulturní asimilaci indiánů do společnosti Spojených států. Místo toho, aby byli zcela vyhlazeni, měli být příslušníci zbylých divokých kmenů soustředěni ve velkých rezervacích, kde se měli „civilizovat“, tedy bydlet v domech, obdělávat pole a navštěvovat školy a kostely minimálně do té doby, než by se dostali na kulturní a společenskou úroveň bělochů.¹ Východní reformisté si představovali, že by indiánům mohli bělošští učitelé předávat gramotnost a misionáři mezi nimi šířit křesťanství, díky čemuž by indiáni brzy pochopili, v čem je jejich kočovný způsob života mylný a že je žene pouze do záhuby. Představovali si, že indiáni postupem času přejdou na usedlé zemědělství,² a díky svému novému životnímu stylu se brzy budou moci zapojit do fungování většinové společnosti.³

O skutečném programu Grantovy mírové politiky se dodnes spekuluje. Grant ve svém inauguračním projevu z 5. března 1869 uvedl: „*Vhodné zacházení s původními obyvateli této země, indiány, si zaslouží pečlivě prostudovat. Budu upřednostňovat jakýkoli postup vůči nim, který směřuje k jejich civilizaci a k [jejich] konečnému občanství.*“⁴ Upozorňuje se ale na to, že v závislosti na svých slovech Grant nikdy nepřišel se zřetelným plánem, s nějakým jasně vytyčeným programem vládní politiky vůči indiánům.⁵ Grant byl jen stěží odborníkem na indiánskou problematiku, po skončení občanské války ostatně sám přiznal, že jeho znalosti ohledně indiánských záležitostí jsou do značné míry limitované a povrchní.⁶ Jeho politika vůči indiánům je hodnocena spíše smíšenými dojmy, na jednu stranu se sice mezi lety 1871–1877 zlepšila implementace systému rezervačních správ a dařilo se indiány jakýmsi způsobem

1 WALTMANN, Henry G., *Circumstantial Reformer. President Grant & the Indian Problem*. In: *Arizona and the West* 13, 1971, 4, s. 326.

2 V roce 1868 například východní humanisté prohlašovali, že dokáží Lakoty během čtyř let proměnit v soběstačné zemědělce, ale nepochopili, že Lakotové považovali obdělávání půdy za natolik ponižující činnost, že ji odmítali dovolit vykonávat dokonce i ženám. HYDE, s. 189.

3 HAHN, Steven, *A Nation Without Borders. The United States and Its World in an Age of Civil Wars, 1830–1910*, New York 2017, s. 280. Tato představa řešení indiánské otázky ale rozhodně nebyla ničím novým, ve zdárnost podobného přístupu věřil například již Henry Knox, první ministr války administrativy amerického prezidenta George Washingtona. Tamtéž, s. 29.

4 WALTMANN, s. 325.

5 Tamtéž, s. 328.

6 Tamtéž.

„civilizovat“, na druhou stranu ale vypukaly indiánské konflikty, za které sice Grant jen stěží nesl osobní odpovědnost, ale které na každý pád popíraly samu podstatu „mírové politiky“. ⁷ Grant navíc nebyl nijak konzistentní v otázce indiánských práv, na veřejnosti tvrdil, že je důležité připravit indiány na plné občanství a jejich začlenění do společnosti Spojených států, v praxi ale následně schvaloval zákony, které v podstatě indiánský status ne-občanů posilovaly. ⁸ Podle některých závěrů tak Grant postupoval zřejmě s dobrými úmysly a ve snaze zachránit indiány před „vyhynutím“, chyběl mu ale široký rozhled a zejména konzistence při řešení indiánské problematiky, jeho identifikace s mírovou politikou byla spíše symbolická než praktická. ⁹ Indiánská politika, která byla praktikována za Grantovy vlády, se často výrazně odchylovala od jeho původních záměrů a byla spíše nahodilejší, vyplývala z praktické reality. ¹⁰

Tisk každopádně s pojmy „mírové politiky“ nebo „kvakerské politiky“ (*Quaker Policy*) operoval, přičemž pod ostrou palbu kritiky se tyto pojmy dostávaly zejména ze strany demokratických listů. ¹¹ *New York Herald* si například 11. července stěžoval na to, že indiáni mají minimálně stejně tak dobrou zbrojní výbavu jako američtí vojáci: „[...] získávají je [zbraně] od přátel a často od zmocněnců Indiánského úřadu, ¹² z většiny je dostávají [...] v indiánských rezervacích a indiánských obchodních stanicích, licencovaných vládou [...] a do jisté míry za ně platí zásobami, které čerpají od vlády v rámci směšné a domýšlivé ‚mírové politiky‘ generála Granta.“ ¹³ *Herald* psal, že Sedící býk ví, že až mu dojde munice, tak mu stačí pouze přijít do rezervace, kde ho zmocněnci přivítají, nakrmí, ošatí a zásobují: „*To je to, co proslulá ‚mírová politika‘ generála Granta znamená. Takto to funguje.*“ ¹⁴ O několik dní později se *Herald* v úvodníku tázal, kdo zabil Custer a odpovídal sám sobě, že Úřad pro indiánské záležitosti, který indiánům dodal pušky, munici a pokrývky: „*Oslavovaná mírová politika generála Granta, která krmí, šatí a zbrojí indiány a stará se o jejich nebojovou sílu, zatímco muži zabíjejí naše jednotky, to je to, co zabilo Custer a jeho udatné muže. To hnízdo zlodějů, Indiánský úřad, se svými zlodějskými zmocněnci a svými chráněnci obchodníky, jeho falešná lidskost a předstíraná zbožnost, to je to, co zabilo Custer.*“ ¹⁵

Úřad pro indiánské záležitosti, který samotnou mírovou politiku vytvářel, se dostal pod palbu i dalších periodik. Úřad byl obviňován zejména z korupce a nekalých

7 WALTMANN, s. 337.

8 Omezily jim například možnost jejich obchodování s vládou a odepřely jim právní zástupce při jednání s bělochy. Tamtéž, s. 338.

9 Tamtéž, s. 341.

10 Tamtéž, s. 342.

11 Termín kvakerská politika se užíval kvůli tomu, že správci indiánských rezervací byli nominováni členové různých amerických církví. Církevní kruhy a charitativní sdružení totiž dlouhodobě odsuzovaly politické jmenování správců natolik vytrvale, že Kongres nakonec schválil zákon, který nařizoval, aby byli rezervační správci dosazováni církvemi. Brzy se však ukázalo, že nepoctivý správce indiánské rezervace se může vyklubat i z disciplinovaného účastníka bohoslužeb. HYDE, s. 183.

12 Myšlen Úřad pro indiánské záležitosti.

13 *New York Herald*, 11. 7. 1876.

14 Tamtéž.

15 Tamtéž, 16. 7. 1876.

praktik. *Little Rock's Daily Arkansas Gazette* například psal: „Celá indiánská vládní politika byla po léta utvářena v zájmu klik, které se obohacovaly skrze kšeftování s indiány, které se dokonce rozšířilo i na zásobování zbraněmi té nejvyšší kvality.“¹⁶ *Atlanta Constitution* psal, že indián „ví, že byl okraden, podveden a nucen nevýslovně trpět kvůli kvakerské idiocii a vládní korupci ze strany překupníků a dodavatelů. Sliby, smlouvy a zákony byly opět porušeny [...] v zájmu intrikánů“.¹⁷ Ze západních periodik kritizoval Grantovu mírovou politiku například *Omaha Herald*, který 16. července napsal: „Imbecilitu a shnilost Grantovy administrativy nelze ilustrovat lépe než tím, jak [Grant] zpackal naše indiánské záležitosti. Neexistovala nějaká viditelná fixní, rozhodná politika, ale po celou dobu [fungovala] nějaká provizorní opatření [...] a zároveň se nic nedělo. Indiánská otázka není dnes blíže k vyřešení, než byla před dvaceti lety. Předpokládá nějaký člověk při smyslech, že bychom trpěli ranami indiánské války, kdyby byli indiáni před dvaceti lety přesunuti pod správu ministerstva války? Nyní je situace taková, že spravedlnosti se nedočkají ani vytrvalí pionýři, ani napůl hladovějící indiáni, kteří jsou jen stěží drženi v hranicích svých rezervací systémem slibů, který byl vytvořen jenom proto, aby mohl být porušen.“¹⁸

Republikánská periodika se ocitla v obtížné pozici, na jednu stranu chtěla kritizovat nepopulární mírovou politiku, která se zdála být v té době nefunkční snad úplně všem, ale zároveň se musela vyhnout kritice své strany a osočování prezidenta Granta v důležitém volebním roce. Některé republikánské listy to vyřešily jako *Rocky Mountain News* tak, že kritizovaly indiánskou politiku, ale ignorovaly jakýkoliv prezidentův podíl, z neúspěšné indiánské politiky v takovém případě obvykle vinily „vládu“ či „kvakery“.¹⁹ Washingtonský list *National Republican* zase obviňoval Kongres: „Kdy Kongres rozezná svou skutečnou povinnost a opustí svou kriminální kvakerskou politiku, je otázkou, která naplňuje mysl národa.“²⁰ K dlouhodobým Grantovým zastáncům patřily republikánské *New York Times*, které 30. července napsaly, že za systém smluv s indiány, který byl po dlouhá léta předmětem korupce, je rovněž zodpovědný Kongres, ne prezident Grant. Podle *Timesů* nebyla indiánská politika za Grantovy vlády kompletním fiaskem a pomohla některé kmeny skutečně „civilizovat“. Indiáni prý bojovali proto, že byli podvedeni bělochy, kteří jim zabírají zemi: „Kdyby nebylo mírové politiky, této kolizi by se nedalo zabránit. [Tento konflikt] není dílem žádné strany nebo prezidenta, je to pouze jeden z důsledků dlouhého kursu dravosti a nespravedlnosti [našeho] národa.“²¹

Timesy současně vůbec nechápaly tendenci neustále útočit na Grantovu mírovou politiku: „Chyby současné administrativy mohou být jakékoliv, ale historie jí přízná

16 DIPPPIE, Brian W., *The Southern Response to Custer's Last Stand*. In: Montana. The Magazine of Western History 21, 1971, 2, s. 21.

17 Tamtéž, s. 20.

18 REILLY, s. 60.

19 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 71.

20 *National Republican*, 25. 7. 1876.

21 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 73.

kredit v tom, že se alespoň pokusila jednat s indiány férově.“²² Podle Timesů indiáni bojovali za udržení svých území, daných smlouvou: „Nové indiánské povstání nevyvstává z mírové politiky nebo z nesprávného nakládání s indiánskými rezervacemi. Nelze z něj svalit vinu na gen. Granta [...] nebo na Republikánskou stranu. V přítomnosti heroické smrti to může být obtížné přiznat, ale oni [vojáci] byli zabiti kvůli tomu, že národ ve své chamtivosti tyto divošské kmeny podvedl.“²³ Timesy opakovaně upozorňovaly, že za problémy s indiány může celá země, ne jenom republikáni nebo prezident, 14. srpna například napsaly: „Obviňovat prezidenta nebo jeho zmocněnce z vad naší indiánské politiky je k ničemu. Všichni jsme v této záležitosti zhřešili. Zaseli jsme nepoctivost a nespravedlivost, sklízíme nepořádek a krveprolití.“²⁴

St. Louis Globe Democrat 10. července napsal, že dlouhodobě kritizoval „nešťastnou“ indiánskou politiku, která vedla až k vojenské porážce u Little Bighornu: „Nyní je zbytečné lamentovat nad porušením smlouvy se Siouxy. Ať už si o tom činu myslíme cokoli, přichází důsledky a je jedinou povinností vlády dbát na to, aby byly co nejmírnější pro nás i pro indiánské kmeny.“²⁵ *Democrat* jako autora indiánské politiky Granta nezmiňoval.²⁶ Typický pro mnohé nespokojené republikánské listy byl rovněž přístup periodika *New Orleans Republican*: „Nejnovější zprávy volají po změně kursu. Smrt Custer a jeho mužů volá po rychlé odplatě. Je chybnou politikou nechat dobré muže se s indiány modlit, zatímco ti špatní jim prodávají zbraně, je také chybou posílat oddíl 500 zvědů proti skupině 4 000 válečníků.“²⁷

Kromě kritiky indiánské mírové politiky přicházela jednotlivá periodika i s vlastním řešením „indiánského problému“. *New York Herald* publikoval 9. července úvodník s titulkem „Indiánská otázka“ (viz Příloha č. 13), ve kterém uvedl, že by měla být indiánská otázka vyřešena teď a provždy. Deník připomněl, že Spojené státy jsou před indiánskou otázkou opět postaveny po dlouhé době, neboť „jsme po dlouhou dobu neměli seriózní indiánské války“.²⁸ *Herald* si stěžoval na to, že válka stojí zemi příliš peněz a že žádná politika při postupu vůči indiánům ve skutečnosti vůbec neexistuje: „Pojďme mít vlastní politiku, novou politiku. Pojďme s indiánem zacházet buď jako s nepřitelem, nebo jako s přítelem, buď jako s divochem, nebo jako s lidskou bytostí. Pojďme ho buď vyhladit, nebo zajmout. V tuto chvíli neděláme ani jedno. Nemáme žádnou politiku a výsledkem je, že se každé léto potýkáme s masakry, povstáními a indiánskými válkami.“²⁹ Podle *Heraldu* se země indiánskou otázkou nikdy pořádně nezabývala, nikdy nebyla snaha ji náležitě řešit, proto by si měla ze všeho nejdříve

22 UTLEY, *Custer and the Great Controversy*, s. 41.

23 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 96.

24 Tamtéž.

25 Tamtéž, s. 72.

26 Tamtéž.

27 *New Orleans Republican*, 7. 7. 1876.

28 *Herald* sice připomněl nedávnou válku s Modoky z let 1872–1873, ale napsal, že v tom případě šlo o menší konflikt s částečně civilizovanými indiány, ze kterého se stala událost národního významu jenom kvůli zabití „velkého velitele“ Canbyho. *New York Herald*, 9. 7. 1876.

29 Tamtéž.

ujasnit, co vlastně očekává: „*Nebesa vědí, jak moc jsme těmto indiánům ublížili a jak moc jsme je dráždili. Toto všechno je ale věci minulosti. Jedinou věcí, kterou je nyní potřeba udělat, je chopit se této otázky a vyřešit ji. [...] Pokud se indián nepodvolí civilizaci, pojďme ho uzavřít do klece, jako by byl tygr nebo vlk.*“³⁰ Řešení leželo podle Heraldů v co nejrychlejším ukončení války a podrobení si indiánů: „*Nechme generála Sheridana odejít na frontu a dejme mu dostatek jednotek na to, aby Siouxy buď vyhladil, nebo zajal. Skončíme tuto indiánskou nedotknutelnost. Ta široká a bohatá území by měla být otevřena civilizaci.*“³¹ Herald pokračoval, že země podpoří jakoukoliv politiku, která povede k vyřešení indiánských záležitostí a že občany Spojených států by jenom potěšilo, kdyby bylo oznámeno, že Sheridan vyráží do pole s 50 nebo 60 000 muži. Deník dodal, že obrovská území na západě si nárokuje 300 000 indiánů, což je menší počet lidí, než jaký žije v Brooklynu³²: „*Brooklyn je spokojený se životem na několika čtverečních kilometrech, žije [se] tam v míru. Přesto tam [na západě] 300 000 indiánů žádá více prostoru, než [má celá] Německá říše.*“³³

Republikánský *Chicago Tribune* už 7. července psal, že bitva ušetřila zemi dvě lekce. Tou první bylo podcenění sil nepřítele, kdy prý armáda vycházela ze staré teorie, že jeden dobře vyzbrojený běloch je měřítkem pro půl tuctu indiánů, což prý Sedící býk už v průběhu bitvy u Rosebudu jednoznačně popřel.³⁴ Druhou pak, že vláda indiány vyzbrojila a zatímco jsou muži na válečné stezce, žijí jejich ženy a děti v rezervacích: „*Je čas ukončit politiku nedělní školy, nechat Sheridana zrekrutovat oddíly západních lovců a zvědů a vyhladit každého indiána, který by byl nalezen mimo území rezervací. To nejlepší, co můžete udělat s indiánem, který nezůstane v rezervaci, je zabít ho. Je čas, aby bylo upuštěno od této zbytečné a bláznivé mírové politiky.*“³⁵

Od prvních dnů skutečně přicházely zejména ze západních oblastí apely na svolání dobrovolnických sborů. První v tomto ohledu telegrafoval Shermanovi montanský guvernér Benjamin Franklin Potts, který už 5. července oznamoval, že dokáže okamžitě sehnat až 1 000 dobrovolníků.³⁶ Sherman ale nabízenou pomoc ve své odpovědi z 8. července odmítl a odpověděl, že ministerstvo války necítí, že by bylo svolání dobrovolníků prozatím ospravedlnitelné. Sherman navrhl organizaci místních milic, ale pouze v rámci teritoria, takové skupiny by nebyly začleněny do federálních služeb.³⁷ *New York Herald* psal 8. července, že vláda teritoria Utah navrhuje poskytnutí 1 200 mužů, kteří by „*pomstili generála Custer a vyhladili siouxske indiány*“.³⁸ Bývalý konfедераční generál Joseph Orville Shelby zase napsal lakonicky prezidentu Grantovi: „*Gen. Custer byl zabit. Kdysi jsme s ním bojovali. Navrhujeme ho pomstít. Pokud se*

30 *New York Herald*, 9. 7. 1876.

31 Tamtéž.

32 Dnes jeden z městských obvodů New Yorku o rozloze 250 km².

33 *New York Herald*, 9. 7. 1876.

34 *Chicago Daily Tribune*, 7. 7. 1876.

35 Tamtéž.

36 MYERS, s. 22.

37 Tamtéž, s. 27–28.

38 *New York Herald*, 8. 7. 1876.

rozhodnete povolat dobrovolníky, dovolte [státu] Missouri naverbovat 1 000 [mužů].³⁹ Západní *Bozeman Avant Courier* zase psal: „Podle našeho názoru by mělo být vybaveno a vysláno na stopu vrahů k jejich [...] podmanění nebo setření ze zemského povrchu ne méně než deset tisíc mužů.“⁴⁰ V podobně bojovném duchu se vyjadřovaly i některé deníky z Texasu, *Dallas Herald* například 8. července napsal: „Deset tisíc Texasanů by mohlo být naverbováno pro boj s těmi indiány, kteří zmasakrovali Custara [sic!]. Zabíjení indiánů je tou jedinou rekreací, po které naši hraničáři touží.“⁴¹ *Galveston News* ve stejný den napsal: „Rudí ďáblové musí být vyhlazeni nebo zredukováni do naprosté impotence a Texasané jsou muži, kteří jsou toho schopni. Stačí pouze zavolat.“⁴²

Většina novin se na adresu indiánů vyjadřovala dost ostrými termíny, které by běžnému Američanovi 21. století, projevujícím se v duchu politické korektnosti, připadaly výrazně za hranou akceptovatelnosti. Objevovaly se termíny jako „divoši“ (*savages*), „rudoši“ (*redskins*) nebo „ďáblové“ (*devils*). Noviny ve svých titulcích o bitvě často užívaly výrazů jako „masakr“ (*massacre*), „jatká“ (*slaughter*) nebo „řezničina“ (*butchery*). Zároveň psaly o hrozivých a nelidských událostech na bitevním poli, o „divošských“ krutých praktikách, indiány vykreslovaly v negativním světle, což bez sebemenších pochyb vyvolávalo touhu po odplatě. Už 6. července popisoval například *Bismarck Tribune* ve svém *Extra* krutost indiánských činů: „Zdá se, že *squaw* prošly bojiště a rozdrtily kameny a kyji lebky zraněných a umírajících [mužů]. Hlavy některých [mužů] byly odříznuty od těla, genitálie některých [mužů] byly odříznuty od těla [...], zatímco těla [ostatních] nesla stopy mučení, šípy byly prostřeleny skrze jejich genitálie, zatímco byli stále naživu, nebo byly použity další způsoby mučení.“⁴³

New York Herald publikoval 13. července zápis do deníku z 26. a 27. června kapitána Waltera Clifforda, člena Gibbonova oddílu, který popisoval bojiště u Little Bighornu: „Je odporné dívat se na ta svlečená těla. Tady chybí ruka, tady noha nebo hlava [...], oči [jsou] vyražené, nosy a uši odříznuté a lebky rozdrcené.“⁴⁴ Samotný *Herald* 17. července psal: „Čtete o válkách na východě a masakrech bašibozuků v

39 *Chicago Sunday Tribune*, 5. 7. 1932.; *New York Tribune*, 10. 7. 1876.

40 *Bozeman Avant Courier*, 21. 7. 1876.

41 *Dallas Daily Herald*, 8. 7. 1876.

42 *Galveston Daily News*, 8. 7. 1876.

43 *Bismarck Tribune Extra*, 6. 7. 1876.

44 *New York Herald*, 13. 7. 1876. K autorství textu viz O'KEEFE, s. 794. Instituce mrzačení těl, která veřejné mínění Američanů tolik popouzela, byla pro prérijní kmeny naprosto obyčejnou: „Žádný z prérijních kmenů nenechával na bojišti své mrtvé. Příčina tkvěla ve víře a zvycích těchto lovců a válečníků. Ve věčných lovištích je čekala jejich pozemská činnost, lovy na nekonečných prériích. Pokud sem přišli znetvoření, s usekanýma rukama, nohama či rozpáranými těly, ploužili se tu věčně jako zbědované přízraky.“ OPATRŇÝ, *Konec syna jitřní hvězdy*, s. 134. Například tělo Isaiaha Dormana, jediného černocho, který u Little Bighornu padl, bylo po bitvě zmrzačeno následujícím způsobem: „Hunkpapská žena Orlí plášť jej zastřelila a ostatní se postarali, aby ve světě duchů nevypadal dobře. Rozsekali jeho tělo noži, probodali je šípy, přibodli mu varlata k zemi dlouhým železným kolíkem a jako vrchol zneuctění mu uržili penis a nacpali mu ho do úst.“ UTLEY, *Kopí a štít*, s. 190.

Turecku,⁴⁵ ale neexistuje válka tak strašná a nemilosrdná jako válka s indiány. Neberou zajatce. Muže a děti vždy zabíjejí v bitvě, nebo je pomalu mučí. Ženy si schovávají pro [takový] osud, místo kterého by smrt byla požehnáním.“⁴⁶ V podobném duchu se vyjadřoval newyorský *Sun*: „Porážka z rukou indiána znamená mučení, nepopsatelnou potupu a jistou smrt. Neexistuje žádné slitování se zraněnými a zajatými, kteří jsou pro divochy oběťmi, na kterých mohou ukojit svou dravost a nasytit svou lásku ke krutosti.“⁴⁷ *St. Louis Dispatch* napsal 10. července: „Jejich zacházení s mrtvými bělochy po Custerově poslední bitvě ukazuje, že se Siouxové od civilizace nic nenaučili. Stále jsou živé ty samé pudy, které nacházely domov v srdcích těchto divochů, když byli na tomto kontinentě objeveni.“⁴⁸ *Dispatch* dále psal, že se ukázaly být zbytečnými pokusy indiány „domestikovat“ a že jediným možným řešením je jejich „vyhlazení“, stejně jako se vyhlazují „ostatní upíři lesů“.⁴⁹ Podobné zprávy musely na čtenáře bezpochyby silně zapůsobit, někteří z nich mohli jistě nabýt dojmu, že armáda Spojených států bojuje proti jakýmsi krvelačným bestiím nelidského druhu. *New York Herald* už 7. července psal, jaké nálady vyvolaly zprávy o výsledku bitvy u Little Bighornu v New Yorku: „Nikdy od časů rebelie⁵⁰ nebyla mezi lidmi tak válečná nálada jako ta, která byla ze všech stran vyjadřována ohledně [výsledku] krvavé bitvy u řeky Little Horn.“⁵¹ *Herald* psal, že lidé odsuzují politiku, která dává život a svobodu divochům a že s tím, jak se po celý den šířily zprávy o výsledku bitvy, „rostlo cítění po odplatě“.⁵²

Množila se tak volání po tvrdé odplatě a řada listů se dokonce dovolávala „vyhlazování“ (*extermination*) indiánů. Takovou rétoriku volila především periodika na západě, kde byla indiánská válka denním chlebem, kde obyvatelé na rozdíl od humanistů na východě nesouhlasili s mírovou politikou a kde se okamžitě volalo po tvrdém vyřešení indiánských záležitostí, aby již nedocházelo k dalším indiánským nájezdům, vraždám a podobným excesům.⁵³ *Helena Herald* 20. července napsal: „Den smluv je pryč. Vyhlazovací válka je jediným možným řešením. Východní filantropie, která byla zodpovědná za udržování těchto rezervací, kde byly nepřátelským divochům volně prodávány zbraně a válečný materiál, je zločinně zodpovědná za současný stav. Je načase, aby se ukázalo na fatální důsledky této chybné sympatie pro chudé indiány a [tento] blud byl navždy zavrhnut. V praxi to znamená, že naše vláda živila a

45 Reference na tvrdý zásah proti balkánským křesťanům v Evropě ze strany tureckých nepravdělných jednotek (bašibozuků) z jara 1876, který vedl britského liberálního státníka Williama Ewarta Gladstona k sepsání spisu *Bulharské hrůzy a východní otázka*, v němž byli Turci vyliční jako krvežíznivý národ utlačující nevinné balkánské křesťany. KODET, Roman a kol., *Kapitoly z dějin 19. století. Úvod do výuky moderních dějin I.*, Plzeň 2013.

46 *New York Herald*, 17. 7. 1876.

47 *Sun*, 7. 7. 1876.

48 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 146.

49 Tamtéž.

50 Myšleno americké občanské války.

51 *New York Herald*, 7. 7. 1876.

52 Tamtéž.

53 ROSENBERG, Bruce A., *How Custer's "Last Stand" Got Its Name*. In: *The Georgia Review* 26, 1972, 3, s. 286–287.

vyzbrojovala své nepřátele, aby zabíjeli [...] její vlastní občany, kteří se vydali osídlivat a kultivovat divočinu v úrodná pole. Ve jménu lidu, z jehož pionýrské práce těží celý národ [...] žádáme vládní ochranu, abychom se mohli lopotit v míru a bezpečí a vychutnávat si plody naší práce, aby naše ženy a děti mohly odpočívat v bezpečí a nebyly vystaveny hrůzám d'ábelské krutosti, mučení, smrti a celému výčtu hrůz, které zná pouze indiánské válka.⁵⁴

O týden později *Herald* dodal: „Když budou Siouxové vyhlazeni, nebudou již další indiánské války. Naše rozsáhlá území pak budou [vůbec] poprvé otevřena průzkumu a osídlení.“⁵⁵ Na tuto západní náladu žádající tvrdou odplatu upozornily 12. července *New York Times*, které samy patřily mezi „humanitární“ deníky: „Na celém západě je deklarována divoká touha po odvetě proti takzvaným vrahům našich vojáků. Na stránkách tisku se [...] odráží pohraniční teorie, že jediná užitečná věc, která by se s indiánem dala provést, je zabít ho. Ze všech stran přichází odsuzování toho, čemu se posměšně přezdívá ‚mírová politika‘, ‚kvakerská politika‘ a ‚politika nedělní školy‘. Dobrovolníci nabízejí nadšeně své služby, aby mohli ‚pomstít Custer a vyhladit Siouxy‘ a veřejné mínění, ne jenom na západě, ale do jisté míry i na východě, zjevně rozhodlo, že indiáni již vyčerpali trpělivost nebes a země a nyní musí být vyhlazeni, jako by byli šílení psi.“⁵⁶ *Timesy* ale psaly, že politika vyhlazování indiánů by byla jednak příliš nákladná a jednak by civilizaci nic nepřinesla.⁵⁷ *Timesy* tak volaly po rychlém ukončení války, ale ne po vyhlazování: „Musíme Siouxy porazit, ale nemusíme je vyhlazovat.“⁵⁸

V této poslední větě *Timesů* tkví klíč k pochopení smýšlení většiny listů. Je nutné připomenout, že pro většinu novinářů té doby byla často jediným možným viditelným řešením indiánské otázky kulturní asimilace indiánů, které bylo podle jejich mínění možné dosáhnout pouze jejich nuceným odchodem do rezervací. To však bylo samozřejmě podmíněno co nejrychlejším ukončením probíhající války, co nejrychlejším dosažením vítězství za každou cenu.⁵⁹ Někteří novináři viděli ve vojenské porážce a nuceném odchodu do rezervací skutečně jedinou možnost, jak zachovat budoucnost „rudé rasy“, viděli to jako pro ně to vůbec nejlepší řešení a sami sebe označovali za přátele indiánů. V takovém duchu se například 14. července vyjadřoval *Omaha Herald*: „Jako přátelé a obhájci této hynoucí rasy, nevidíme žádný jiný způsob, jak vyřešit tuto část indiánského problému, kromě kruté a drsné války.“⁶⁰ *Herald* upozorňoval, že Siouxové budou muset opustit Černé hory chtě nechtě, protože tamní rozmach zlaté horečky bude do budoucna znamenat, že by tam již nikdy nemohli žít v míru.⁶¹

54 *Helena Weekly Herald*, 20. 7. 1876.

55 Tamtéž, 27. 7. 1876.

56 ROSENBERG, s. 287.

57 CAUDILL, Edward, ASHDOWN, Paul, *Inventing Custer. The Making of an American Legend*, Lanham, Boulder, New York, London 2015, s. 227.

58 ROSENBERG, s. 287.

59 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 148.

60 Tamtéž, s. 152.

61 Tamtéž.

Volání po „vyhlazování“ tak nemuselo být vždy nutně nějak rasisticky založené, jak by se mohlo na první pohled zdát, tuto snahu je lepší chápat spíše jako pokračování totální války (*hard war*) během války občanské, která byla zaměřená na devastaci materiálních zdrojů nepřítele a při které docházelo k vypalování měst a vesnic, k ničení úrody a celkově ke zničení vůle nepřítele k odporu.⁶² Generál Sherman podobné praktiky obhajoval slovy: „*Válka je válka, a ne nějaká soutěž popularity.*“⁶³ Při uplatňování této totální války docházelo místy rovněž k mrzačení těl nepřátel, přičemž v tisku byly podobné praktiky označovány za masakry.⁶⁴ Jenom menšina amerických novin si v roce 1876 přála skutečnou vyhlazovací válku, většina volala po totální válce, po zničující válce bez jakéhokoliv slitování, po uplatňování podobných praktik jako za občanské války, aby bylo možné co nejrychleji dosáhnout mírového uspořádání.⁶⁵

Je rovněž důležité podotknout, že se většinou volalo po „vyhlazení“ *nepřátelských* Lakotů, ne všech Lakotů a už vůbec ne všech indiánů, jak například psal *Black Hills Pioneer* z dakotského teritoria: „*Zde přetrvává ohledně indiánské otázky jediný názor, že by měli být nepřátelští Siouxové vyhlazeni a běloši, kteří jim prodávají municie, by měli být pověšeni.*“⁶⁶ Správně se rozlišovalo mezi nepřátelskými, divokými indiánskými skupinami kolem osoby Sedícího býka a usedlejšími skupinami v rezervacích. Na to ostatně svým způsobem upozornil již 6. července v rozhovoru s reportérem *New York Herald* generál Sheridan, když řekl, že s indiány u Little Bighornu nebyli spatřeni Rudý oblak a Skvrnitý ohon, tedy náčelníci v rezervačních správách, a uvedl, že do války odešli zejména mladí muži kmene, nad nimiž staří náčelníci ztratili autoritu.⁶⁷ Jeho snahou bylo varovat před záměnou obou skupin.

Tvrký jazyk, který noviny používaly, je rovněž potřeba zasadit do kontextu doby. Indiáni byli bráni jako nepřátelé, většinu autorů tak v podstatě nezajímalo, jak nepřítele, který zabil několik stovek členů jejich vlastní armády a padlá těla navíc zmrzačil, nazvat tak, aby se tím náhodou nikdo necítil uražen.⁶⁸ Američané na západě stále žili prakticky ve válečné zóně a i v ostatních částech země nebyly indiánské války ještě zcela zapomenutými záležitostmi. Na východě měli navíc lidé stále v živé paměti hrůzy

62 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 152.

63 TINDALL, George Brown, SHI, David E., *Dějiny Spojených států amerických*, Praha 2008, s. 345.

64 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 148. Poměrně trefně se k této souvislosti krutostí indiánských válek a americké občanské války vyjádřil český historik Josef Opatrný: „*Na tuto stránku války proti Indiánům pláň zapomínají často autoři poslední doby. Odsuzují počínání vojáků a jejich velitelů u Washity, Sand Creek i Wounded Knee. Považují masakry, jichž se armáda na Indiánech dopustila, za něco specifického. Něco, co generálové vymysleli zvláště na vyvraždění původních obyvatel Ameriky. Kdyby však tito specialisté na indiánské války sáhli po fotografiích zničené Columbie, Harpers Ferry, Atlanty a stovek vesnic ve Virginii, Karolíně, Georgii či Texasu – některé osady zmizely po zásahu Sheridanových a Shermanových vojáků navždy z map –, kdyby si přečetli zprávy o loupení, pálení, znásilňování a nesmyslném ponižování civilního obyvatelstva při vojensky nepochybně skvělých taženích severních generálů, pohlíželi by zřejmě na nelidské počínání modrých kabátů při střetnutích s Indiány jinak.*“ OPATRŇÝ, *Kde leží indiánská zem*, s. 152.

65 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 198.

66 Tamtéž, s. 151.

67 *New York Herald*, 7. 7. 1876.

68 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 196.

občanské války. Některé noviny sice volaly po „vyhlazení divochů“, ale stejně tak se během občanské války na obou stranách volalo po vyhlazení „rebelů“ nebo „Yankeeů“, přičemž obě strany konfliktu vykreslovaly své nepřátele jako nelidská stvoření.⁶⁹

Rovněž nelze říci, že by rétoriku „vyhlazování“ přejala veškerá periodika. Montanský *Missoulian*, který sídlil blízko dějišti války, naopak 26. července před vyhlazováním varoval: „*Není nutné, abychom se [sami] stali divochy protlačováním vyhlazovací války, ale vláda by měla požadovat bezpodmínečnou kapitulaci se vším, co k tomu náleží. Indiáni by měli být důkladně a navždy odzbrojeni a [měli by se] věnovat zemědělským činnostem. Pokus civilizovat indiány a [současně] potlačovat nepokoje, zatímco je jim umožněno pokračovat v životě vagabunda, je [...] pošetilostí.*“⁷⁰ *New York Herald* 30. července napsal: „*Nepřejeme si ani vyhlazovací válku. Žádný humánní člověk o tom ani na okamžik nepřemýšlí.*“⁷¹ *Herald* celou válku přirovnal spíše k britským pokusům v Indii zastavit „barbarské“ praktiky jako „upalování vdov a zabíjení dětí“ a upozornil, že Američané musí indiány naučit civilizovaným způsobům: „*Celá otázka se stala [otázkou] barbarství vůči civilizaci. Naši první povinností je bránit sebe sama agresivní a energickou válkou. Naši další povinností je přivést každého indiána pod blahodárny vliv [našich] zákonů. Pojďme dokončit válku, abychom mohli mít trvalý mír.*“⁷²

Proti „vyhlazování“ varoval i *Army and Navy Journal*: „*Nemusí se uvažovat o ‚vyhlazování‘, i když by to mohlo být ekonomické, civilizace, jíž jsme součástí, by se proti tomu postavila.*“⁷³ Podle Journalu tkvělo řešení indiánské otázky spíše v rozsáhlém tažení pod přímým vedením generála Sheridana, potrestání nepřátelských indiánů a jejich následné koncentraci v rezervacích pod stálým vojenským dohledem, dále v anulaci všech dohod a smluv a transferu Úřadu pro indiánské záležitosti pod gesci ministerstva války.⁷⁴

Zatímco ostatní nebraské noviny volaly po tvrdé odplatě, přistupoval *Omaha Herald* k celé záležitosti s rozvahou a chybu viděl spíše v postupu bělochů než v „krvelačných divoších“: „*Příští vyrovnání se Siouxy by mělo být konečné v podobě jejich vyhoštění ze země, ve které jim nikdy nebude umožněno žít v míru. Vyznáním jsme národ zlodácků a zlodějů půdy, takto to panovalo už od zrození [našeho] národa. Afričan je jediným příslušníkem podřadné rasy, jejíž práva se většina lidí této země rozhodla respektovat, a to proto, že neměl žádnou zemi, kterou by mu mohli ukrást. Černoši měli jednoduše hlasy na to, aby je odevzdali politické straně. Rudoši mají zemi, ale žádné hlasy, a proto je v jejich nejlepším zájmu, aby následovali příkladu Čerokijů, Kriků a Pónijů k domovům a k míru v Indiánském teritoriu. Musíme přijmout fakta. Stateční muži vymírající rasy [...] musí být přinuceni vidět [...], že tento konflikt je beznadějný a*

69 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 196.

70 Tamtéž, s. 152.

71 *New York Herald*, 30. 7. 1876.

72 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 155.

73 *Army and Navy Journal*, 15. 7. 1876.

74 Tamtéž.

*následky jsou pro ně nevyhnutelné. Osvícený zřetel na jejich vlastní prospěch žádá, aby se poddali svému osudu a vyjednali si se svými nepřáteli co nejlepší podmínky. Žádná úprava nemůže být trvalá, pokud nebude založena na jejich vyhoštění ze země, kterou obývali. Díky tomu bude dosaženo toho nejlepšího blahobytu rudého muže [...] a indiánovi, který již nebude pronásledován nemilosrdným duchem nadřazené rasy, bude umožněna ubohá výsada zahynout v míru.*⁷⁵ Primární snahou Heraldů bylo odsunout indiány ze severních plání do Indiánského teritoria v dnešní Oklahomě, přesto je pozoruhodné, jakým způsobem list odsoudil postup bělochů. Zdůraznil, že indiánský osud je nevyhnutelný, ale nezobrazil bílého muže a jeho civilizaci v zářivých termínech jako řada dalších periodik.⁷⁶

I další deníky přiznávaly, že s indiány nebylo zacházeno správně. *Louisville Courier-Journal* z výsledku bitvy obviňoval vládu a „spekulanty“, ne indiány nebo postup Custerů: „*Strašlivý výsledek útoku gen. Custerů na indiánský tábor u Little Hornu bezpochyby povede k některým mimořádným opatřením k oslabení síly severních Siouxů. [...] S těmito divochy bylo jednáno s největší nespravedlností [...], [byli] dohnáni k zoufalosti kvůli pokusům vyrvat jim zemi kolem Černých hor.*“⁷⁷ Podle *Courier-Journalu* byli za Custerovu smrt zodpovědní obchodníci z indiánské kliky (*Indian Ring*),⁷⁸ Custer tak byl obětován lakotě a korupci. *Army and Navy Journal* napsal 15. července: „*Je možné, že uprostřed našeho sebeuspokojení nad stoletým zachováváním republikánské formy vlády jsme potřebovali varování, vážnou upomínku toho, že naše instituce byly daleko od dokonalosti. [...] Nikdo nebude zpochybňovat to, že naše zacházení s indiány bylo dětinské a nestátnické. Nebyly zajištěny ani jejich zájmy, ani bezpečnost a blahobyt našich občanů.*“⁷⁹

New York Times 23. července uvedly, že největším problémem indiánské otázky bylo to, že americký národ nikdy nepřiznal indiánům rovnocenný status: „*Není občanem, ani cizincem [...]. Když si chceme vzít jeho zemi, nazýváme ho cizincem a jeho kmen národem a uzavíráme s ním smlouvy, jako to děláme s Ruskem nebo se Španělskem. Když si jiná země přeje nazývat kmen národem a území, které okupuje, jeho teritoriem, okamžitě se stavíme na odpor. Když je naši sobeckou politikou nazývat indiánský kmen národem, děláme to do doby, než dosáhneme toho, co chceme. Když získáme, co chceme, nazýváme indiány ‚rudými ďábly‘, se kterými máme právo jednat, jak si vybereme [...]. Náš právní systém stanovil legální status všemu, co je živé či neživé, s výjimkou indiánů. Národ nařiká nad ztrátou statečného Custerů a jeho oddílu, ale [pouze] málokdo se zastaví, aby se tázal, na čích rukách skvrna jejich krve [skutečně] spočívá. Kdo se zastaví a v klidu se ptá po příčinách války se Siouxy, zatímco lidé žádají, aby byli ‚rudí ďáblové‘ vyhlazeni? Co je to indián? Na tuto otázku nedokáže*

75 REILLY, s. 57.

76 Tamtéž.

77 TERRY, SHAW, s. 280.

78 Tímto termínem byli označováni různí nečestní obchodníci a vládní zmocněnci, kteří „kšeftovali“ se zbraněmi nebo alkoholem. ELLIOTT, s. 121–122.

79 *Army and Navy Journal*, 15. 7. 1876.

odpovědět nikdo. ⁸⁰ Timesy narážely mimo jiné na zjevný rozpor v přístupu Spojených států, které na jednu stranu přiznávaly domorodým kmenům status jakýchsi „národů“ a uzavíraly s nimi regulérní smlouvy, ale na druhou stranu chtěly diktovat podmínky jejich vlastní existence. ⁸¹

I noviny, které zaujaly tvrdé stanovisko, dávaly na svých stránkách prostor obhájčům indiánských práv. *New York Herald* 10. července napsal, že do New Yorku dorazil s osmi indiány kapitán Charles E. S. McDonald, který chtěl lidem na východě ukázat, že indiáni mohou být naučeni zákonům civilizace: „*Chci přesvědčit lidi na východě, že indián je [člověk] z masa a kostí a že si zaslouží lidské zacházení.*“ ⁸² O několik dní později se na stránkách *Heraldu* objevil dopis Wendella Phillipse, známého abolicionisty a dlouholetého obhájce práv indiánů. Dopis byl adresován generálu Shermanovi, kterého Phillips obvinil z toho, že podle jeho názoru podněcoval veřejnost k vyhlazování indiánů. ⁸³ Napsal, že indiáni byli bělochy podvedeni, s čímž *Herald* ve svém úvodníku v podstatě souhlasil, ale napsal, že Phillips je k Shermanovi nespravedlivý, pokud o něm říká, že by chtěl indiány vyhladit: „[I] v pohraničí je jenom několik lidí, kteří zastávají tento nejextrémnější názor a věří, že jediný dobrý indián je mrtvý [indián].“ ⁸⁴ *Herald* ale upozornil, že dá se pochopit, že člověk, který najde svého přítele „vykuchaného“ Arapahem, bude mít na věc jiný názor než Phillips.

V dalším dopise, adresovaném redaktorovi deníku *Boston Transcript*, pak Phillips varoval před používáním slova „masakr“, Custer podle něj padl v rovném boji, kdy ho jeho nepřítelé schopností a strategií převýšili: „*Co je to za druh války, ve které když my zabijeme nepřítel, tak je to smrt, [zatímco] když on zabije nás, je to masakr?*“ ⁸⁵ Phillips se dále tázal, zdali to byl masakr, když v roce 1775 zabili concordští a lexingtonští farmáři britské vojáky. ⁸⁶ Uvedl další příklady bitev u Gettysburgu z roku 1863 nebo u Sedanu v roce 1870, které byly zřejmě nejvíce v živé paměti. Podle Phillipsova názoru byl masakr leda tak Custerův útok na šajenský tábor u Washity v roce 1868. Na toto omezování užívání slova masakr rovněž ve svém úvodníku zareagoval *Herald*: „*Ale u Gettysburgu a u Sedanu nebyli zabiti zajatci, zranění nebyli mučeni, vše bylo v souladu s humánními zákony války [...].*“ ⁸⁷

O tři dny později reagoval na stránkách *Heraldu* na Phillipsovy dopisy jakýsi anonymní „Truchlící“ (*Mourner*), který rozhořčeně napsal: „*Ve jménu anglických jednotek, které bojovaly proti farmářům u Concordu a Lexingtonu v roce 1775 [...], ve jménu těch, kdo na obou stranách bojovali u Bull Runu, Ball's Bluffu, Gettysburgu a Antietamu, na které se pan Phillips odkazuje, protestuji proti srovnávání jejich*

80 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 156.

81 ELLIOTT, s. 112.

82 *New York Herald*, 10. 7. 1876.

83 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 154.

84 *New York Herald*, 19. 7. 1876.

85 Tamtéž.

86 Reference na první vojenský střet americké války za nezávislost u Lexingtonu a Concordu z roku 1775.

87 *New York Herald*, 19. 7. 1876.

vojenských bitev s řezničinou u Little Hornu, proti přirovnání jejich činů k těm ztělesněným ďáblům, kteří vyřízli srdce z těla jednoho z Custerů, aby kolem něj dokola tančili [...].⁸⁸ Jiný anonym pod pseudonymem „Spravedlnost“ (*Justice*) naopak práva indiánů na stránkách *Chicago Tribune* bránil: „Mluvíte o válce, a zejména o této katastrofě, jako o výsledku mírové politiky s indiány. Nic nemůže být dál od pravdy. Pokud by byla mírová politika věrně zachována, životy těch 300 mužů a čest země, by byly ušetřeny. Je jednoduchou pravdou, že v této válce jsou agresorem Spojené státy, ne indiáni. [...] Je jisté načase, abychom odhodili tato falešná vysvětlení věci a uznali, že jsme jako lidé jednali s indiány způsobem, který by ani na okamžik nebyl myslitelný, kdyby nám byli mocensky rovni.“⁸⁹ Podle autora nepramenila práva indiánů na jejich lovecká území pouze z jejich původní držby půdy, ale ze speciálně uzavřené smlouvy s vládou: „V takovém případě nemáme větší právo okupovat jejich území, než má Británie k ovládnutí Pensylvánie.“⁹⁰

4.1. Presentace Sedícího býka a snaha o vysvětlení porážky amerických vojáků

Z řad indiánů se předmětem fascinace amerického tisku stal zejména Sedící býk, který svým způsobem personifikoval indiánskou stránku věci, byl někým, kdo měl v představách Američanů všechny indiány v bitvě u Little Bighornu vést, a proto dostával na stránkách tisku velkou dávku prostoru. Už 8. července přinesl *New York Herald* velké svědectví George Herendeena, který podal výpověď o krutém mučení vojáků a řekl: „Myslím, že indiánům osobně velel Sedící býk. V poli bylo osm nebo devět dalších náčelníků.“⁹¹ Tisk vyzdvihoval Býkovy domnělé taktické kvality, což mělo být také jedním z vysvětlení, jak mohli američtí vojáci u Little Bighornu v boji s „divochy“ tak drtivě prohrát. Jinými slovy, američtí vojáci mohli v bitvě prohrát také kvůli tomu, že se jim postavil mimořádně schopný velitel, který nad jiné indiány svými taktickými schopnostmi nadprůměrně vyčníval. Některé noviny publikovaly divoké spekulace, ve kterých se tvrdilo, že Sedící býk v mládí navštěvoval vojenskou akademii ve West Pointu pod přízviskem „Bison“, ovládal plyně francouzštinu nebo měl bělošského poradce jménem Milburn.⁹² Kupříkladu *Dallas Herald* 26. července napsal, že „generál“ Sedící býk opovrhoval angličtinou, ale zato konverzoval velmi slušnou francouzštinou.⁹³

88 *New York Herald*, 22. 7. 1876.

89 *Chicago Daily Tribune*, 7. 7. 1876.

90 Tamtéž.

91 *New York Herald*, 8. 7. 1876. Tisk obecně Sedícího býka prezentoval jako politického vůdce Lakotů a Šajenů, jeho skutečnou důležitost ale spíše přeháněl. ELLIOTT, s. 200–201.

92 CONNELL, s. 223.; MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 164. *New York Tribune* domnělého Milburna nazval „hlavním poradcem“ (*chief advisor*) Sedícího býka. *New York Tribune*, 15. 7. 1876.

93 *Dallas Daily Herald*, 26. 7. 1876.

Většina novin rovněž Sedícimu býkovi přiznávala kredit za jeho domnělé vojenské vedení a mimořádné bojové schopnosti. *Rocky Mountain News* přirovnal 8. července nepřátelský úspěch u Little Bighornu k „Napoleonovu géniu“: „*Ve smrtícím boji, ve kterém Custer ztratil svůj život, byly dva oddíly napadeny odděleně [...] Siouxové sledovali kurs Bonaparta z prvního italského tažení, kdy v čele sotva čtvrtiny toho čísla úspěšně přemohl rakouskou armádu 80 000 mužů pohybuující se ve třech oddílech.*“⁹⁴ V periodiku *Army and Navy Journal* se 29. července objevila informace kapitána Jamese McGarryho, který tvrdil, že Sedící býk studoval historii napoleonských válek: „*Kapitán McGarry říká, že ví, že Sedící býk četl francouzské dějiny napoleonských válek a je toho názoru, že [Býk] své velitelské schopnosti založil na malém korsickém kaprálovi.*“⁹⁵ *St. Louis Dispatch* dokonce bitvu u Little Bighornu spojil s předchozí armádní porážkou u Rosebudu, v jeho pojetí se stal Sedící býk velitelem, který byl schopen uvažovat ve velkém měřítku a organizovat obranu své země na několika frontách: „*Jakmile Sedící býk viděl, jak Crook ustupuje, stáhl se a soustředil své jednotky na útok na zbývající dvě kolony, Gibbonova jednotka utrpěla jako další. Siouxský válečník tak projevil svědomitou dovednost vojenského velitele, mezi indiánskými národy doposud neznámou. Právě tento napoleonský talent rudého kapitána mu umožnil porazit jednotky a vedl ke zničení Custer a jeho velení.*“⁹⁶ *Dispatch* dokonce 8. srpna Býka pořád obhajoval, i když již vyšlo najevo, že náčelník v bitvě osobně nebojoval, ale že místo toho zůstal ve vesnici: „*[...] [kritici] zapomínají, že indiáni přejímají některé ze strategií civilizovaného vojenství a neriskují ztrátu svého velitele v konfliktu, u něhož vědí, že by ve vší pravděpodobnosti jeho ztráta otočila výsledek bitvy proti nim.*“⁹⁷

Ve skutečnosti indiánům v bitvě u Little Bighornu žádní náčelníci neveleli. Lakotové pod velením náčelníků nebojovali nikdy, v jejich případě se tak nedalo hovořit o nějaké taktice, vojenské předvídavosti nebo o nějakých velitelských schopnostech. Například takový Šílený kůň sice byl válečným náčelníkem, ale v samotné bitvě nedával žádné rozkazy, jednotliví válečníci jej následovali pouze proto, že je přitahovala a inspirovala jeho osobní odvaha.⁹⁸ Indiánští bojovníci v bitvě viděli příležitost, jak posílit svůj individuální status v rámci kmene a dosáhnout válečnických zásluh, v bitvě se tak necítili nuceni řídit pokyny někoho druhého a většinou útočili na těch místech, kde jim to připadalo v tu danou chvíli nejpříhodnější.⁹⁹

94 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 163–164.

95 *Army and Navy Journal*, 29. 7. 1876.

96 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 164.

97 Tamtéž.

98 UTLEY, *Kopí a štít*, s. 201–202.

99 FOX, s. 21. U Lakotů celkově nikdy neexistoval jakýsi koncept „vrchního velení“. Pro Lakoty byly vždy prvořadé takové hodnoty jako individualita a nezávislost, což ovšem představitelé civilizace, která měla své kořeny ve feudalistickém zřízení raně středověké Evropy, nebyli nikdy schopni plně pochopit. Například klíčová rozhodnutí se v lakotské společnosti uzavírala na základě širokého konsenzu a pokud s přijetím návrhu někdo zásadně nesouhlasil, mohl se kdykoliv zvednout a připojit se k úplně jiné vesnici či skupině. PHILBRICK, s. 55.

Sedící býk se sám boje u Little Bighornu osobně nezúčastnil, to ale nic nevyovídá o jeho válečnických kvalitách. Býk byl vždy mimořádně uznávaným válečníkem, ale v době bitvy u Little Bighornu byl již 45letým mužem, starým náčelníkem a moudrým rádcem, který měl pro kmen mnohem větší cenu jinde než na otevřeném bitevním poli. Staří náčelníci u Lakotů většinou přenechávali boj mladším mužům, kteří usilovali o své první bojové zásluhy.¹⁰⁰ Rovněž se nedá na indiánské straně hovořit o nějaké taktice, kterou by dokázali mistrně obklíčit nebo takticky převýšit Custerovo velení, v obou bitvách, jak u Rosebudu, tak u Little Bighornu, indiáni spíše intuitivně reagovali na přímé ohrožení. Indiáni rozhodně nevytvářeli nějaké taktické linie, nestanovovali nějaké bojové intervaly nebo nepálili na povel.¹⁰¹ U Little Bighornu indiáni nezvítězili díky domnělé taktické převaze, ale proto, že své nepřátele výrazně početně převýšili a že byli rozhořčení a odhodlaní bránit své vlastní rodiny před bezprostředním nebezpečím.¹⁰²

Fascinace postavou Sedícího býka byla tak veliká rovněž proto, že pro americký tisk náčelník zároveň představoval prototyp ideálního padoucha, kterého potřebuje každé dobré vyprávění.¹⁰³ *New York Herald* od prvních dnů publikoval vyobrazení z piktografické autobiografie Sedícího býka (viz Příloha č. 14), o které 7. července napsal, že se nyní „*stane slavnou*“,¹⁰⁴ a která je dnes uložena v *National Anthropological Archives of the Smithsonian Institution*.¹⁰⁵ Ve dvou svých vydáních otiskl *Herald* z této autobiografie celkem 21 kreseb, což je úctyhodné vzhledem k faktu, že v té době ještě noviny nepřetiskovaly fotografie a kresby byly obvykle publikovány pouze v ilustrovaných magazínech, jako byl například *Harper's Weekly*.¹⁰⁶ Na různých znázorněních se *Herald* snažil vystihnout povahu jak Býkovu, tak indiánů obecně. Například vyobrazení některých bojových scén podle *Heraldu* ukazovala na to, že: „*Kontakt s civilizací k nim může přijít jedině skrze ústí muškety. Mohou sice přicházet do rezervací, aby byli nakrmeni a ošaceni, jejich srdce ale radostně nadchnou pouze krvavé příběhy. [...] cokoliv krutého se v jejich očích stává statečným. [...] Na jejich divokosti není nic arkádského. Od civilizace se naučili pouze to, jak lépe zabíjet.*“¹⁰⁷

Dlouho se také spekulovalo o tom, že Sedící býk v samotném střetu zahynul. 15. července potvrdila smrt Sedícího býka řada deníků včetně *New York Tribune*, který o šest dní později prohlašoval, že zpráva o smrti Sedícího býka byla ověřena i indiánskými zdroji. Podle tvrzení *Tribune* měl v bitvě kromě Sedícího býka padnout

100UTLEY, *Kopí a štít*, s. 202.

101FOX, s. 21.

102UTLEY, *Kopí a štít*, s. 201–202. Indiáni měli převahu i ve výzbroji, kdy v několika případech užívali i moderních opakovacích pušek typu Winchester či Henry, zatímco příslušníci kavalerie byli vybaveni zastaralejšími modely pušek typu Springfield. FOX, s. 79; s. 249. Indiáni rovněž vojáky obecně převyšovali ve střeleckém umění.

103MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 162.

104*New York Herald*, 7. 7. 1876.

105UTLEY, *Kopí a štít*, s. 400.

106MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 166.

107*New York Herald*, 9. 7. 1876.

rovněž Šílený kůň nebo Černý měsíc, celkově se měly indiánské ztráty vyšplhat až ke čtyřem stovkám padlých mužů.¹⁰⁸ Stejně informace se objevovaly kupříkladu v Baltimore Advertiseru, který 24. července hovořil o smrti dokonce až devíti náčelníků a publikoval reakci Shermana na podobné dohady: „*Pokud jde o oznámenou smrt Sedícího býka, gen. Sherman říká, že to, zdali je to pravda, nebo ne, ovlivní velmi málo, protože indiáni mají plných dvacet stejně zdatných válečníků, schopných v případě bitvy velet.*“¹⁰⁹ National Republican 22. července napsal: „*Sedící býk odešel do šťastných lovišť, kde [...] už nebude skalpovat [žádné] bělochy.*“¹¹⁰ Podle New York Heraldů měl smrt Sedícího býka potvrdit zvěd Fred Girard, který měl prý dokonce jeho mrtvé tělo na bojišti rozpoznat.¹¹¹ Nakonec se ale podobné dohady ukázaly být nepravdivými. Zpráva o smrti předních lakotských mužů byla definitivně vyvrácena 6. října 1876, kdy černonožský Lakota Zabij orla v rozhovoru s reportérem New York Heraldů definitivně odmítl, že by Sedící býk nebo Šílený kůň v bitvě u Little Bighornu padli.¹¹² V listopadu 1877 pak vyzpovídal v Kanadě reportér Heraldů Jerome Stillson i samotného Sedícího býka, který byl očividně naživu a který v rozhovoru jednoznačně odmítl řadu spekulací, které se kolem jeho osoby točily. Odmítl například, že by kdy žil mezi bělochy, že dříve chodil do školy, že se učil číst a psát nebo že mluví dobře anglicky i francouzsky, to vše s typicky lakonickým dovětkem: „*Je to lež.*“¹¹³

Kromě mimořádných vojenských schopností indiánských náčelníků se tisk snažil ještě dalšími způsoby vysvětlit, jak mohlo kromě případného Custerova pochybení dojít k porážce armády civilizovaného národa „primitivními divochy“. New York Herald například 9. července informoval, že podle tvrzení majora Rena bojovalo na straně indiánů několik bělochů. Herald dále oznamoval, že na bojišti byla slyšet z indiánské strany angličtina a že indiáni byli bělochy v boji dokonce přímo vedeni.¹¹⁴ Omaha Bee přišel 1. srpna s divokou teorií, že Custer zradil jakýsi vrání zvěd jménem Cross, který měl být prý Custerem původně vyslán na průzkum bojiště, ale armádu zradil a indiánský tábor následně varoval. Indiáni tak věděli o Custerově příchodu předem, podnikli dostatečné přípravy a následně úspěšně proměnili útok amerických vojáků v masakr. Bee rovněž zopakoval, že na straně indiánů bojovali běloši a když prý jeden z Renových mužů zabil jednoho indiána, ukázalo se, že to byl ve skutečnosti běloch s dlouhým šedivým vousem, který měl na obličejí indiánskou masku.¹¹⁵ Ve skutečnosti Custer indiány u Little Bighornu zcela zaskočil, rozhodně se nedá tvrdit, že by se na jeho příchod stačili nějakým způsobem připravit. Žádný z moderních výzkumů rovněž neukazuje na to, že by na straně indiánů bojovali běloši.

108New York Tribune, 21. 7. 1876.

109Baltimore American and Commercial Advertiser, 24. 7. 1876.

110National Republican, 22. 7. 1876.

111New York Herald, 21. 7. 1876.

112Tamtéž, 6. 10. 1876.

113Tamtéž, 16. 11. 1877.

114Tamtéž, 9. 7. 1876. Srovnej s Bismarck Weekly Tribune, 12. 7. 1876.

115REILLY, s. 62.

Množily se také přehnané počty nepřítele, zatímco *Omaha Herald* například psal, že indiáni byli podceněni, řada ostatních periodik se porážku snažila vysvětlit nepřekonatelnou silou nepřítele.¹¹⁶ *Bismarck Tribune* stanovil už 6. července bojovou sílu indiánů na zhruba 4 000 mužů,¹¹⁷ s podobnými čísly operovaly i *New York Herald*¹¹⁸ nebo západní *Helena Herald*.¹¹⁹ *Army and Navy Journal* psal, že Sedící býk shromáždil „konfederaci kmenů“ o počtu 5 000 až 8 000 válečníků.¹²⁰ Některé odhady množství bojujících indiánů dosáhly dokonce až výše 10 000 mužů, přičemž celkový počet obyvatel vesnice měl být 40 000 osob. Skutečný počet příslušníků všech lakotských kmenů spolu se severními Šajeny však v té době dosahoval sotva poloviny tohoto počtu.¹²¹

Rovněž panovala snaha přehánět ztráty na indiánské straně, zřejmě aby se více upevnil názor, že se američtí vojáci postavili na hrdinný odpor. Například *New York Herald* napsal, že indiáni nemohli ztratit méně než 400 mužů,¹²² *Helena Herald* zase 13. července psal: „Poté bylo v táboře nalezeno 60 mrtvých indiánů, zatímco linie jejich ústupu (14 mil) byla lemována [dalšími] těly mužů a koní.“¹²³ Ve skutečnosti indiáni nikdy své vlastní ztráty přesně nespočítali, ale odhad Bílého býka, že měli 27 mrtvých, se podle Roberta Utleyho od skutečnosti pravděpodobně příliš nelišil, přičemž raněných bylo samozřejmě daleko více.¹²⁴

116REILLY, s. 63.

117*Bismarck Tribune Extra*, 6. 7. 1876.

118*New York Herald*, 8. 7. 1876.

119*Helena Weekly Herald*, 13. 7. 1876.

120*Army and Navy Journal*, 15. 7. 1876.

121UTLEY, *Kopí a štít*, s. 200.

122*New York Herald*, 8. 7. 1876.

123*Helena Weekly Herald*, 13. 7. 1876.

124UTLEY, *Kopí a štít*, s. 199. Počet indiánských ztrát je obtížné stanovit zejména kvůli tomu, že indiánskou praxí bylo své mrtvé na bojišti nenechávat, na bitevním poli u Little Bighornu tak zůstala pouze zmrzačená těla padlých amerických vojáků. FOX, s. 101.

5) Bitva u Little Bighornu jako politický problém a její vliv na volební klání roku 1876

Zprávy o průběhu a výsledku bitvy u Little Bighornu zasáhly Spojené státy během důležitého volebního roku 1876, bitvu se tak jako předmět politického boje rozhodla využít periodika stranící oběma hlavním politickým stranám, republikánům i demokratům. Demokratické listy měly tendenci z porážky vinit administrativu prezidenta Granta a bránit osobu podplukovníka Custeru jako oběť katastrofálního selhání Grantovy indiánské politiky. Demokratické noviny rovněž argumentovaly tím, že federální jednotky, dohlížející stále na průběh Rekonstrukce na jihu Spojených států, měly být spíše poskytnuty indiánskému tažení na západě.¹ Naopak republikánská periodika měla obvykle tendenci vinit Custeru z unáhlenosti, Grantovu indiánskou politiku místy hájit a naopak útočit na demokratickými kongresmany ovládanou Sněmovnu reprezentantů z nedostatku podpory armádě.² Na rozdíl od demokratických, přikládaly republikánské noviny obecně větší důležitost rasovému střetu v Hamburgu.³

Republikánský tábor vedly z těch největších amerických listů *New York Times*, které už 8. července kritizovaly zejména snahu demokratických listů využít výsledku bitvy u Little Bighornu k útokům na republikánskou vládu: „*Nechte mrtvé odpočívat. Povinností živých je podporovat ty, kdo zůstávají. Vládní problém divokých [...] kmenů ještě není vyřešen. Tragický zážitek znovu ukázal, že ruka armády nesmí být oslabena, ani nesmí být opuštěna armádní pevnosti v pohraničí, dokud zůstává byt jediný kmen kočovným a necivilizovaným. Národ již nebude trpělivě snášet ty straníky, kteří se chápou takové pohromy, jako je tato, aby tuto smutnou zkušenost využili pro své vlastní malicherné a sobecké účely!*“⁴ Jak již bylo zmíněno, Timesy opakovaně upozorňovaly na to, že z indiánských problémů by měla být obviňována celá země, ne jenom republikáni. Z červencových událostí kladly Timesy ve spojitost s listopadovými volbami spíše hamburgský masakr, bitvě u Little Bighornu deník již po polovině července nepřikládal takovou důležitost. O siouxske válce se Timesy zmínily před volbami pouze jednou, a to 29. října.⁵ Bylo jasné, že pro jejich čtenáře nebyla siouxska válka nebo samotná bitva u Little Bighornu tak zásadním problémem, natožpak volebním tématem.⁶

Republikánský *New York Tribune* se kritice vlády příliš nepoddával, jenom 14. července si tak trochu postěžoval, že: „*Současný přístup prezidenta Spojených států je takový, že o něm žádný Američan nemůže přemýšlet bez zármutku.*“⁷ *Chicago Inter-*

1 MUELLER, *The Forgotten Issue*, s. 35.

2 Tamtéž.

3 Tamtéž.

4 Tamtéž, s. 39.

5 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 97.

6 MUELLER, *The Forgotten Issue*, s. 40–41.

7 *New York Tribune*, 14. 7. 1876.

Ocean ve stejný den napsal, že podporuje prezidenta Granta a ostře odsuzuje jakékoliv jiné republikánské noviny, které by si ho dovolily kritizovat. V úvodníku označil list Grantovo „selhání“ za práci jeho spolupracovníků, kteří ho prý měli zradit. Periodikum připomnělo Grantovy dosavadní úspěchy a napsalo: „*Mluvte o reformě! On je jejím otcem.*“⁸

Řada republikánských novin místo obrany Granta zaútočila na demokracii ovládanou Sněmovnu reprezentantů a její snahu omezit velikost armády. V červnu 1876 totiž demokratická Sněmovna zredukovala armádní výdaje, armádní rozpočet byl snížen o zhruba 4 miliony dolarů a počet ozbrojených složek byl v době míru omezen z 25 000 na 22 000 mužů.⁹ Právě na to si už 6. července svým způsobem stěžoval v rozhovoru s reportérem *New York Herald* generál Sheridan, který řekl, že na výpravu stáhl všechny muže, které mohl postrádat: „*Děláme to nejlepší, co s našimi možnostmi můžeme, ale nejsme v takovém stavu, abychom odvedli práci, která je od nás očekávána.*“¹⁰ Sheridan uvedl, že je to jeden z důsledků politiky demokratické Sněmovny, která omezila armádní výdaje, ale nelíbilo se mu, do jaké oblasti celá debata směřuje, a proto vzápětí raději rychle dodal, že je pouze vojákem, ne politikem a že nechce, aby to vyznělo, že kritizuje nějakou ze státních struktur. Podle Sheridana byl výsledek indiánské války otázkou míru, otázkou národní úspěšnosti a růstu, proto se na jeho řešení měli společně podílet jak republikáni, tak demokraté. Dokud bude řešení indiánských problémů v rukou armády, měli si ji podle Sheridana politici ponechat v dostatečném počtu, jinak by neustále hrozily podobné katastrofy jako v případě Little Bighornu.¹¹

Army and Navy Journal po příchodu prvních zpráv o bitvě u Little Bighornu do Washingtonu napsal, že se změnil názor mnoha členů Kongresu v otázce redukce armády a že „*je cítit lítost nad tím, že zákon s tímto účelem již prošel Sněmovnou reprezentantů.*“¹² *Baltimore Advertiser* zase 8. července psal, že demokratická Sněmovna chce armádu omezit na „pouhou kostru“, aby nebyl dostatečný počet jednotek k úspěšnému potlačení projevů násilí vůči černochům na jihu. Podle *Advertiser* ale bylo nyní potřeba každého vojáka: „*S migrujícími kmeny indiánů na naši severozápadní hranici schopnými shromáždit takovou skupinu válečníků, se kterou se Custer a Reno setkali na Little Big Hornu, by bylo více než bláhové mluvit o redukci armády. Naopak od prostých lidí této země přijde hlasitá žádost po takovém rozšíření pravidelné armády, které by umožnilo aktivní a efektivní tažení proti Siouxům a všem ostatním divochům, kteří se vydávají na válečnou stezku.*“¹³ Snahu omezit armádní výdaje kritizovaly také západní noviny, které byly poblíž válečné zóny a události se jich přímo dotýkaly. Mezi oddané republikány patřil vydavatel *Helena Herald* Andrew Fisk,

8 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 73.

9 DIPPIE, *The Southern Response*, s. 22.

10 *New York Herald*, 7. 7. 1876.

11 Tamtéž.

12 *Army and Navy Journal*, 29. 7. 1876.

13 *Baltimore American and Commercial Advertiser*, 8. 7. 1876.

který se pustil do kritiky „kvakerské mírové politiky“ a obhajoval zvýšení počtu jednotek v pohraničí alespoň do té doby, než bude siouxský národ zcela vyhlazen.¹⁴

Alta California 1. srpna psala, že se demokraté snažili omezit armádní výdaje, aby vypadali jako reformisté: „*Ale pak se demokratická Sněmovna proměnila v reformní organizaci, pro kterou ve srovnání s trochou levného politického kapitálu pro Demokratickou stranu a prezidentského kandidáta [...] potlačení tohoto indiánského povstání, ochrana našich hranic a životy našich zkostnatělých oddílů nic neznamenají.*“¹⁵ Ke vzácným republikánským periodikům na jihu Spojených států patřil texaský *San Antonio Republican*, který rovněž odsoudil demokratické kongresmany ze seškrtní armádních výdajů a napsal, že armáda Spojených států je oproti jiným národům směšně malá na to, že musí operovat na tak obrovském prostoru.¹⁶ Snahu omezit armádní výdaje kritizoval i washingtonský *National Republican*: „*Nechte Kongres ještě o trochu více zredukovat armádu a Sedící býk může začít útočnou válku. Nyní je pouze v defenzivě.*“¹⁷

Demokratický tábor vedl *New York Herald*, který zveřejňoval své protivládní kritické úvodníky takřka s železnou pravidelností. K příčinám siouxske války zaujal již 7. července *Herald* jasný postoj, když napsal, že Amerika chtěla slavit 100leté výročí prosperity národa a úspěchů civilizace, ale to že v danou chvíli nebylo možné kvůli nejrůznějším spekulantům, úplatkářům a podvodníkům, kteří tlačili na obsazení indiánských Černých hor, aby si sami uzmuli ty největší zisky. *Herald* rovněž zaútočil přímo na prezidenta Granta, když připomněl, že Custer měl původně celé operaci velet, ale nakonec „*byl ten chrabřý důstojník, který nějakým způsobem urazil Caesara naší doby, nahrazen generálem Terryem a omezen na velení jeho vlastního kavalerního regimentu*“.¹⁸ To prý mělo stát Custerův život, pokud by byl vrchním velitelem, jak bylo původně plánováno, tak by se podle názoru *Heraldu* celé tažení ubíralo jiným směrem a Custer by žil: „*Ale v ďábelskou hodinu prezident, jednající pod [vlivem] nedůstojného popudu [...] degradoval statečného Custeru, umístil ho do tak podřízeného postavení, že tažení ztratilo výhody jeho rad a vedení.*“¹⁹ Porážky Crooka i Custeru byly pouze výsledkem toho, že tažení nebylo řízeno pod Custerovým „blaženým“ vlivem. *Herald* Grantovým jednáním vysvětlil i Custerův spěch do boje, Grant měl totiž urazit vojákovu čest, kterou chtěl Custer nabýt zpátky v boji: „*Pokud by byl velitelem celého tažení, smysl pro odpovědnost by ho brzdil a utlumil jeho impulsivnost.*“²⁰ *Herald* současně poukázal na to, že civilisté nedokáží plně docenit extrémní citlivost, kterou profesionální vojáci z podobných veřejných nařčení pocítují.

14 MYERS, s. 24.

15 *Daily Alta California*, 1. 8. 1876.

16 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 74.

17 *National Republican*, 7. 7. 1876.

18 *New York Herald*, 7. 7. 1876.

19 Tamtéž.

20 Tamtéž. V podobném duchu se vyjadřoval i newyorský *Sun*, který napsal, že kdyby Grant Custeru nedegradoval, tak by velitel zvítězil: „*Grantovo zlomyslné zacházení s Custerem navždy zůstane skvrnou na jeho reputaci a krvavou hanbou jeho administrativy.*“ *Sun*, 8. 7. 1876.

Herald rovněž upozornil na, z jeho pohledu, nesmyslnost Grantových obvinění vůči Custerovi, uvedl, že Custer musel svědčit před vyšetřovací komisí v Kongresu, což nebylo dobrovolné a nemohl tam nic zapírat. Custer prý řekl pouze to, co věděl a za to se mu dostalo od Granta neopodstatněné odplaty. Deník také nastínil pochyby nad vhodným plánováním postupu celého tažení, z čehož opět obvinil Granta, když řekl, že Grant byl profesionálním vojákem a má zkušenosti s indiánskými poměry, takže by se od jeho vedení dalo očekávat něco lepšího: „*S prezidentem jako profesionálním vojákem se dalo minimálně očekávat, že tam, kde budou jednání vlády vyžadovat armádní zásah, tak to bude řízeno inteligentně.*“²¹ Nicméně tomu tak nebylo a jednotliví velitelé o sobě ani vzájemně nevěděli: „*[...] to by vyžadovalo sešranost a inteligentní řízení, kterého, jak se zdá, nelze dosáhnout kdekoliv, kde je cítit prezidentův vliv.*“²² Z vojenského fiaska nebyl obviňován Sheridan, ale spíše Grant, který mu měl dávat rozkazy. „*Jenom stěží by bylo příliš kruté říci prezidentu Grantovi: ‚Pohled na své ruce!‘ jsou rudé krve Custerova a jeho statečných tří set [mužů].*“²³ Deník současně upozorňoval na to, že současná indiánská válka je celkově výsledkem Grantovy mizerné indiánské politiky. Není tak nejmenších pochyb, že *Herald* se již od prvních dnů rozhodl využít Custerovy smrti k politickému boji, k osočení Granta a ke kritice jeho politiky a vlády.

Herald pokračoval v Grantově kritice i v dalších dnech, 8. července například publikoval výpověď majora Jamese Brisbina, který uvedl, že Custerova smrt znal 16 let, ale že ho nikdy neviděl tak nervózního a tak smutného, jako když se setkali naposledy: „*Obávám se, že prezidentova nelibost se na něm těžce duševně podepsala a měla hodně co do činění s jeho předčasnou smrtí.*“²⁴ *Herald* opět vyjádřil názor, že celému tažení měl velet Custer, jeden z nejzkušenějších bojovníků s indiány, a že nyní musí být místo toho Spojené státy svědky toho „*vůbec nejkatastrofičtějšího a nejneslavnějšího tažení organizovaného vůči indiánům.*“²⁵ O dva dny později psal redaktor *Heraldu*, co si nyní myslí o prezidentu Grantovi vojáci: „*Stáří vojáci, kteří ho po válce a během prvních čtyř let jeho vlády uctívali takřka jako boha, ho nyní nenávidí jako ďábla. S úctou navrhuji historikovi, aby byly dějiny této administrativy napsány černým a krvavě rudým písmem.*“²⁶

Vládní postup kritizovala i demokratická periodika na západě. V Montaně byly vůdčími demokratickými novinami *Bozeman Times* a *Helena Independent*, které obě shodně obviňovaly vládu z prosazování „pošetilého“ a „šíleného“ kursu, který měl nastat v momentě, kdy se vláda rozhodla šetřit na jednotkách v pohraničí, aby ovlivnila volby na jihu.²⁷ Do protivládní kritiky se pustil dokonce i místní *Rocky Mountain*

21 *New York Herald*, 7. 7. 1876.

22 Tamtéž.

23 Tamtéž.

24 Tamtéž, 8. 7. 1876.

25 Tamtéž.

26 Tamtéž, 10. 7. 1876.

27 MYERS, s. 24.

Husbandman, který jinak lavíroval mezi demokraty a republikány, ale tentokrát napsal, že kurs prosazovaný Úřadem pro indiánské záležitosti je „totálním fiaskem“, že bylo s indiány špatně zacházeno, a že je tak indiánská vzpoura svým způsobem ospravedlnitelná.²⁸ Další západní deník *Omaha Herald* rovněž obvinil Granta, když 9. července tvrdil, že válka byla rozpoutána na popud Granta a „gangu zlodějů“, kteří okradli indiány a vládu o stovky milionů dolarů: „*Životy Custer a jeho mužů a všech, kteří byli v této krvavé záležitosti ztraceni, padají na hlavu Granta a jeho zkorumpované a imbecilní administrativy a země tuto skutečnost brzy pochopí.*“²⁹

Suverénně nejtěžší kritiky se Grantova administrativa dočkala na jihu Spojených států, kde v roce 1876 pořád pokračovala Rekonstrukce po občanské válce a kde stále patrolovaly federální jednotky. Jak již bylo zmíněno, jih Spojených států bitva u Little Bighornu prakticky vůbec nezajímala, šlo o střetnutí kdesi na západě mimo oblast jeho bezprostředních zájmů, jednalo se ale o skvělou příležitost, jak zkritizovat současnou republikánskou vládu a poukázat na její neschopnost a zkaženost. Pro jižanský tisk byla Custerova porážka dalším dokladem, že země potřebuje „reformu“, kterou bylo myšleno listopadové vítězství demokratů a ukončení dlouhé, 15leté vlády republikánů.³⁰ Jak psal *Dallas Herald*: „*Všechny tyto věci jsou nechvalně známé,³¹ ale vrcholnou nespravedlností je obětování chrabrych velitelů a statečných vojáků chamtivosti a dravosti indiánské kliky a imbecilitě a kriminální letargii ministerstva války. Krev Custara [sic!] a jeho ušlechtilých tří set mužů volá: ‚Reformu! Reformu!‘.*“³² Na adresu Grantovy administrativy se 15. července rozhořčeně obracel rovněž texaský *Forth Worth Democrat*: „*Že by mělo několik tisíc nevzdělaných divochů [...] diktovat podmínky smluv té nejlepší vládě, jakou svět kdy viděl, a beztrestně je porušovat, by mělo zastrít tvář každého hrdého Američana, který jásá nad silou své vlády a raduje se z jejího úspěchu. Tak pomalovaný divoch přechytračil zkušeného diplomata. Jak dlouho to tak zůstane! Tak dlouho, dokud Grant a jemu podobní [budou] řídit vládu.*“³³

Jižanské noviny se snažily odvést pozornost od hamburgského masakru z 8. července, stavěly se do role přátel indiánů a upozorňovaly na rasové předsudky, které podle nich vůči indiánům chovali Američané na severu Spojených států.³⁴ Jižanský tisk měl tendenci upozorňovat na to, že jižanské antipatie k černochům jsou naprosto stejné povahy jako ty severské k indiánům, jak svým způsobem naznačil například *Weekly Democratic Statesman* z texaského Austinu: „*Neexistují snad nezměnitelné zákony definující povahu, stejně jako nezbytné způsoby života a vztahy odlišných ras? [...] Jedna nebo druhá rasa musí být svrchovanou a zatímco Grant deklaruje, že udrží černou u moci i za pomoci federálních bajonetů, [rádi] bychom věděli, zdali bílá rasa*

28 MYERS, s. 24.

29 REILLY, s. 54.

30 DIPPIE, *The Southern Response*, s. 20.

31 Myšleno vládní „prohřešky“.

32 *Dallas Daily Herald*, 8. 7. 1876.

33 *Forth Worth Daily Democrat*, 15. 7. 1876.

34 DIPPIE, *The Southern Response*, s. 22.

Severu, správně nebo alespoň nezbytně vyhlazující rudé muže západu [...] se [rovněž], až tato otázka přijde na přetřes, vysloví společně s Grantem proti bílé rase [na jihu] a ve prospěch afrikanizace států zálivu [Myšleno Mexický záliv. Poznámka autora]?“³⁵ Podle Statesmanu se tak jižanská antipatie k černochům měla zřejmě rovnat té severské k „rudochům“.³⁶ Jižanské noviny výrazně zpozorněly, když Wendell Phillips obvinil generála Shermana z obhajoby vyhlazování indiánů, o jejich úmyslech a skutečné starosti o osud indiánů si ale nelze dělat přehnané iluze, jejich snaha vycházela spíše z praktického zájmu.³⁷

Jižanský tisk rovněž upozorňoval na to, že federální jednotky Spojených států stále patrolují na jihu, zatímco na západě tyto armádní síly chybí. Postoj jihu se po celé léto 1876 v podstatě shodoval s vystoupením demokratického kongresmana Samuela Sullivana Coxe, který v Kongresu hřímal: „Říkáte, že nemáme dostatek jednotek, protože Sněmovna³⁸ snížila jejich počet. [...] Kde je těch 25 000 [mužů], ještě nezredukovaných naší legislativou? Tři tisíce a více z nich jsou ve státech Mississippi a Louisiana a v dalších jižanských státech. Co tam dělají? Neprobíhá tam žádné povstání, žádná rebelie, zatím se tam nekonají žádné volby.“³⁹ *Charleston Journal of Commerce* už 7. července poznamenal, že „Custerova porážka je již používána jako silný argument proti jakékoliv redukci armády“⁴⁰ a dále psal: „Prezident nemůže uniknout přísnému odsouzení za to, že na západě došlo k takové katastrofě, zatímco on plánuje kontrolovat volby na jihu bajonety.“⁴¹

Podobný tón toho, že na západě armádní jednotky chybí, zatímco republikánská vláda zadržuje vojáky na jihu, aby ovlivnila podzimní volby, byl opakován v různých variantách po celém jihu. Některá periodika upozorňovala, že v dějišti siouxské války bylo pouze 3 200 vojáků, zatímco jenom v Texasu bylo v té samé chvíli přítomno 3 500 vojáků a v dalších jižanských státech dalších 3 500.⁴² *Texaský Dallas Herald* psal 8. července: „Vše se nyní točí kolem masakru gen. Custara [sic!] a jeho mužů. Největší pocit pobouření panuje vůči Grantovi, který nenechal v indiánské zemi dostatek mužů na to, aby odvedli [potřebnou] práci.“⁴³ Následujícího dne zveřejnil *Herald* text s výmluvným titulkem „Custarova [sic!] vražda“, ve kterém psal, že vláda má vždy dostatek jednotek na to, aby přinutila voliče na jihu volit republikány, ale pro Custeru si dodatečné síly nevyhradila: „Kdyby byl Custar [sic!], nad jehož osudem nařikáme, podpořen jednotkami, které se v tuto chvíli nachází v Louisianě, výsledky hrozného masakru u Little Hornu 25. června by byly velmi odlišné.“⁴⁴

35 *Weekly Democratic Statesman*, 31. 8. 1876. Srovnej s Tamtéž, 20. 7. 1876.

36 DIPPIE, *The Southern Response*, s. 22.

37 Tamtéž.

38 Myšleno Sněmovna reprezentantů (*House of Representatives*).

39 DIPPIE, *The Southern Response*, s. 24.

40 Tamtéž.

41 Tamtéž.

42 Tamtéž.

43 *Dallas Daily Herald*, 8. 7. 1876.

44 Tamtéž, 9. 7. 1876.

Dallas Herald se tázal, proč Custer nedostal více jednotek, když jej indiáni početně převýšili: „Proč současná imbecilní, zkorumpovaná a rychle se rozpadající administrativa byla tak hrubě ledabylá a neposkytla generálu Custerovi [sic!] takovou sílu, která by byla schopná zajmout indiánské skupiny kdekoliv by byly tábořící nalezeny?“⁴⁵ *Herald* vyjádřil stanovisko, že Custer a jeho bratři byli zavražděni, zatímco vojenské jednotky jsou v Louisianě nebo v Mississippi a dodával: „Indiáni nebyli voliči, jinak by Custer [sic!] dostal jakoukoliv potřebnou sílu.“⁴⁶ Deník psal, že brzy přijdou volby a vyzýval, aby obyvatelé učinili takovému vládnímu postupu přítrž: „Texasané, zachraňte se! Pamatujte na Custerův [sic!] osud! Pamatujte na to, že mu vláda dala méně jednotek na boj s indiány [...] než na přinucení Louisiany a Mississippi k volbě nechvalně proslulých kandidátů Republikánské strany!“⁴⁷ Z nedostatku jednotek na západě obviňoval 8. července Grantovu administrativu rovněž neworleanský *Daily Picayune*: „Udatný důstojník padl se svými dvěma bratry a jejich celou jednotkou v nerovném boji s divochy, zatímco velká část armády země žila v hýčkané nečinnosti na jihu a jinde. [...] bylo nám řečeno, že prezident, ministr války a ministr spravedlnosti⁴⁸ konzultovali uspořádání, které by s armádou na jihu zorganizovali během blížících se voleb. To pro ně bylo důležitějším tématem než shromáždění indiánských kmenů na západě, vraždění přistěhovalců a vypalování celých vesnic.“⁴⁹

Jih tak zaujal jednoznačný postoj – Grant a jeho administrativa chtěli zajistit republikánům volební vítězství v listopadu, a tak zanedbali armádu v pohraničí, aby mohly „bajonety předsedat jižanským volebním urnám“.⁵⁰ Některá jižanská periodika rovněž zahájila osobní kampaň namířenou přímo proti Grantovi, který měl podle jejich názoru poslat Custeru na západ, aby se ho definitivně zbavil. Bylo by eufemismem tvrdit, že Grant byl na jihu pouze neoblíbený, prezident zde byl vnímán takřka jako hotové ztělesnění d'ábla, byl totiž nejen jako bývalý unijní generál strůjcem porážky Konfederace v občanské válce, ale zároveň i později symbolem „radikální“ Rekonstrukce.⁵¹ Není tak divu, že jižanský tisk v létě 1876 vycítil příležitost a odhodlal se zaútočit přímo na prezidentovu osobu. Vrátil se k aféře z jara 1876, kdy Grant Custeru zbavil vedení dakotské kolony a 3. května dokonce veškeré účasti na připravovaném tažení a až pod vlivem bouře, kterou rozpoutal demokratický tisk, musel ustoupit a dovolit Custerovi účastnit se výpravy pod Terryho vedením.

Když tak na jih dorazily zprávy o Custerově smrti, bylo jasné, že celá aféra bude spojována dohromady. Custer byl na jihu populární osobou, politickou příslušností byl demokratem, byl skeptický k povýšení černochoů na roveň bělochů a po skončení

45 *Dallas Daily Herald*, 9. 7. 1876.

46 Tamtéž.

47 Tamtéž.

48 *United States Attorney General*.

49 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 102.

50 DIPPIE, *The Southern Response*, s. 25.

51 Tamtéž, s. 26.

občanské války neskrýval své sympatie k jihu.⁵² Představoval ideální prostředek, jak bojovat s republikány, byl statečný, švihácký a rytířský a k tomu všemu byl v Grantově nemilosti.⁵³ I na jihu byl demokratickými periodiky občasně heroizován, *Galveston News* například 19. července publikoval heroizující vzpomínku nejmenovaného autora na Custerovu adresu z roku 1871: „Byl [Custer] skutečným obrazem rytířství a sebevědomého mužství a zdálo se, že na něj neustále upírají svůj zrak stoučtí Rudý oblak a Skvrnitý ohon. Ten druhý mi později řekl, že na Custeru pohlíží jako na největšího z bílých náčelníků, který jeho indiánské rase rozumí více, než všichni ostatní dohromady.“⁵⁴ Zdejší noviny rovněž nesouhlasily s rétorikou provládních novin a ostrou kritikou podplukovníkova postupu, například *Daily Picayune* 18. července upozorňoval, že se Custer dostává pod, z jeho pohledu, neopodstatněný útok provládních tiskovin: „Je patrné, že [pro]vládní noviny vynakládají zvláštní úsilí, aby pošpinili památku chrabrého Custeru, když ho obviňují z nevojenského jednání u řeky Little Big Horn.“⁵⁵

Jižanský tisk zaujal ohledně vztahu Granta a Custeru podobné stanovisko jako *New York Herald* a 11. července například wilmingtonský *Daily Journal* psal: „Chrabrý vojevůdce, který se až do této chvíle nesetkal s žádnou porážkou, byl zbaven velení a vyslán do pole jako podřízený [...] když to měl celé řídit. Výsledek je známý.“⁵⁶ Nejoddanějšími zastánci Custeru byly jižanské noviny v Kentucky a v Texasu, kde důstojník sloužil během Rekonstrukce. *Louisville Courier-Journal* vydával Henry Watterson, se kterým se Custer během své poválečné služby osobně spřátelil, a jehož deník napsal: „Znali jsme ho důvěrně a byli jsme obeznámeni s jeho motivy, záměry a pocity. Byl popuzen kategorickou nespravedlností [...] kterou zvolili Grant s Belknapem. [...] Ten muž byl pronásledován jako pes. [...] Prezident je spolupachatelem jeho vraždy a oběti jeho velení. Za katastrofu je zodpovědná Republikánská strana. [...] Celá tato diskuse o ‚lehkomyslné odvaze‘ [Custeru] má pouze zakrýt darebáctví.“⁵⁷

Některé jižanské noviny přišly dokonce s konspirační teorií, že Grant záměrně vyslal Custeru na západ se značně podhodnoceným počtem jednotek, aby se ho definitivně zbavil a aby Custer nemohl dále vypovídat o dalších korupčních aférách. *Galveston Daily News* 19. července napsal, že to překvapilo armádu, národ i generála Shermana, když Grant Custeru degradoval. Podle deníku se Grant chtěl Custerovi pomstít za to, že vypovídal podle své vojenské cti: „Grant toho muže znal a věděl, kde ho ranit [...] Grant bodl jako první a když to dělal, tak věděl, že to Siouxové dokončí. Custer nebyl zaskočený v těch horách smrti, s překvapením se setkal ve Washingtonu.“⁵⁸

52 SAUM, s. 24.

53 DIPPIE, *The Southern Response*, s. 28.

54 *Galveston Daily News*, 19. 7. 1876.

55 DIPPIE, *The Southern Response*, s. 28.

56 Tamtéž, s. 27.

57 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 61.

58 *Galveston Daily News*, 19. 7. 1876.

Fort Worth Democrat psal, že se Grant a jeho přátelé chtěli Custeru zbavit, aby nemohl vypovídat před vyšetřovací komisí, 9. července podal list Custerovu smrt, jako by šlo o čin organizovaného zločinu: „*Custar [sic!] toho věděl až příliš mnoho o prodeji na obchodních stanicích, aby ohrozil zájmy Granta a Belknapa. Jeho předčasná smrt pro ně bude velkou úlevou.*“⁵⁹ *Mayfield Monitor* z malého města v Kentucky 22. července napsal: „*Mrtví už nic neprozradí. Custer již nebude odhalovat shnilost na ministerstvu války. Grant ho poslal na západ a Siouxové mu efektivně zavřeli ústa.*“⁶⁰ *Wheeling Register* dokonce Custerovu smrt přirovnal k biblickému příběhu Davida a Urijáše z druhé knihy Samuelovy, kdy je Urijáš vyslán izraelským králem Davidem do boje, aby zde našel smrt, a David tak mohl pro sebe získat jeho ženu Bat-šebu. David veliteli Joábovi říká: „*Postavte Urijáše do nejužšího boje a pak od něho ustupte, ať je zabit a zemře.*“⁶¹ *Register* publikoval 8. července pod výmluvným titulkem „*Znovu Urijáš–Další svědek odstraněn*“ kratší text, v němž stálo: „*Můžete vysvětlit, jak to, že gen. Custer, známý Johnsonův⁶² obhájce, jediný armádní důstojník, který bez ostychu vypovídal před kongresovým výborem,⁶³ a který byl [za to] okamžitě federálními úředníky odeslán do nejzazšího pohraničí, byl ponechán v boji s národem Siouxů s deseti kompaniemi, zatímco se generál Sheridan flákal ve Philadelphii a tisíce jednotek na jihu nic nedělaly?*“⁶⁴ Později psal redaktor *Registeru*, jistý „kapitán Moffit“, jak se Grant ke Custerovi nespravedlivě zachoval: „*Bylo to opakování starého příběhu Davida a Urijáše, on [Custer] byl postaven do čela bitvy, aby zemřel.*“⁶⁵ Grant hrál v celé této interpretaci roli krále Davida, v tomto případě jednoznačného padoucha, jak dokládá další biblický citát: „*Ale v očích Hospodinových bylo zlé, co David spáchal.*“⁶⁶

Bitva se tak již od začátku stávala předmětem politického boje mezi demokratickými a republikánskými listy. Je však otázkou, do jaké míry hrála bitva u Little Bighornu skutečně roli v rámci předvolební kampaně roku 1876, kdy se spolu v nejtěsnějších volbách v americké historii, které rozhodoval jediný volitelský hlas, utkali o prezidentský post za Republikánskou stranu guvernér Ohia Rutherford Birchard Hayes a za Demokratickou stranu guvernér New Yorku Samuel Jones Tilden.⁶⁷ Jako klíčová

59 *Forth Worth Daily Democrat*, 9. 7. 1876.; MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 75. Srovnej s *Forth Worth Daily Democrat*, 12. 7. 1876.

60 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 75.

61 Bible. Druhá Samuelova, verš 11:15, Praha 1987, s. 270–271.

62 Myšleno Andrew Johnson, demokratický prezident Spojených států v letech 1865–1869, který byl předmětem Custerova obdivu.

63 *Congresional Committee*.

64 *Wheeling Daily Register*, 8. 7. 1876.

65 *New York Herald*, 23. 7. 1876.

66 Bible. Druhá Samuelova, verš 11:27, s. 271.

67 Volby vyhrál na podzim 1876 v celkovém součtu odevzdaných hlasů s přehledem Tilden, který získal o téměř 265 000 hlasů a o 3% body více než jeho protivník, ve sboru volitelů ale dokázal vyhrát Hayes, ke kterému se nakonec přiklonily tři jižanské státy Jižní Karolína, Louisiana a Florida, které původně udávaly sporné výsledky. Kvůli přetrvávající kontroverzi bylo na začátku března 1877 dosaženo mezi demokraty a republikány kompromisu, když se demokraty kontrolovaná Sněmovna reprezentantů rozhodla ustoupit Hayesovi a potvrdit ho v pozici nového prezidenta Spojených států. Hayes na oplátku ukončil vojenskou okupaci jihu a stáhnul federální jednotky z New Orleansu,

témata voleb roku 1876 jsou běžně uváděna korupce předchozí republikánské vlády, hospodářská krize z roku 1873 a z toho plynoucí složitá ekonomická situace, nezaměstnanost, klesající ceny zemědělských výrobků a také imigrace.⁶⁸ Bitva u Little Bighornu nebo obecně Velká siouxska válka nebývají v tomto výčtu obvykle uváděny. Pokud budou brány v úvahu některé vybrané publikace věnující se přímo volbám roku 1876, konkrétně *Fraud of the Century* Roye Morrise,⁶⁹ *The Stolen Election* Lloyda Robinsona⁷⁰ nebo *Centennial Crisis* Williama Rehnquista,⁷¹ je možné zjistit, že bitva u Little Bighornu není většinou zmiňována buď vůbec, nebo výrazně okrajově a spíše jako ilustrace současně probíhajících událostí roku 1876, ne jako nějaké důležitější volební téma. James Mueller došel k závěru, že historici, kteří píšou o Custerovi a Little Bighornu mají tendenci zdůrazňovat, že bitva byla obrovským volebním tématem, zatímco historici, kteří píšou o volbách 1876, bitvu u Little Bighornu nebo indiánskou válku zmiňují jenom v krátkosti nebo ji dokonce zcela ignorují.⁷²

Podle Briana Dippieho se na stránkách tisku rozehrál takový boj, že se na chvíli zdálo, že se o výsledku voleb 1876 bude rozhodovat na Custerově hrobě.⁷³ Jenže pozornost novin rychle vyrchala, na konci července 1876 se již periodika obracela k aktuálnějšímu záležitosti a před samotnými volbami byly zmínky o bitvě nebo celkově o válce spíše okrajové. *Louisville Courier-Journal* například 19. září v titulku svého úvodníku psal „*Nejnovější zprávy z fronty*“, tím měl ale na mysli frontu politickou.⁷⁴ Siouxska válka byla obecně s volbami spojována jenom zřídka, větší pozornost navíc upoutala pouze až po Custerově porážce. Válka na západě byla nepochybně pozoruhodným tématem, které dostávalo mnoho prostoru, ale nestala se záležitostí, která by se většiny obyvatel bezprostředně dotýkala.

Západ Spojených států byl natolik vzdálený, že to čtenářům na východě nebo na jihu připadalo, jako by se bojovalo za oceánem v Evropě nebo v jiných částech světa, armáda byla navíc minoritní částí populace.⁷⁵ Jedinou oblastí, které se indiánska válka reálně dotýkala, bylo pohraničí, ale i tam nebyla válka v žádném případě dominantním tématem, které by pouze jako jediné plnilo stránky tavních novin. Pro čtenáře byla bitva

Columbie a Jižní Karolíny, poslední jednotky odešly z jihu na Hayesův příkaz v dubnu 1877. V Jižní Karolíně a Louisianě zasedli do úřadů demokratičtí guvernéri. Byla to rána pro zatvrzelé republikány, kteří v tomto ujednání viděli zradu veškerých ideálů předchozí doby. Takzvaný „kompromis“ roku 1877 je obecně považován za ukončení období Rekonstrukce jihu po občanské válce. Volební klání roku 1876 proběhlo s vůbec nejvyšší voličskou účastí v historii Spojených států, která dosahovala úrovně takřka 82 %. HAHN, s. 376.; DICKERSON, Donna, COPELAND, David A., *The Reconstruction Era. Primary Documents on Events from 1865 to 1877*, Westport, London 2003, s. 383; s. 395.

68 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 83.

69 MORRIS, Roy Jr., *Fraud of the Century. Rutherford B. Hayes, Samuel Tilden, and the Stolen Election Of 1876*, New York, London, Toronto, Sydney 2003.

70 ROBINSON, Lloyd, *The Stolen Election. Hayes Versus Tilden—1876*, New York 2001.

71 REHNQUIST, William H., *Centennial Crisis. The Disputed Election of 1876*, New York 2004.

72 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 82.

73 DIPPPIE, *Custer's Last Stand*, s. 11.

74 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 103.

75 Tamtéž, s. 105–106.

u Little Bighornu zajímavým tématem a svým způsobem strhující událostí, ale neobsahovala témata, kterých by se lidé museli bezprostředně strachovat. Mnohem více se obyvatelé Spojených států z červencových událostí roku 1876 obávali rasových nepokojů v Hamburgu, kde bylo sice ve srovnání s Little Bighornem zabito jen několik lidí, ale které přivedly zpět vzpomínky na krutou občanskou válku, kde v některých bitvách lidské ztráty dosahovaly výše 25 000 mužů a více.⁷⁶ *Alta California* například varovala 5. listopadu své čtenáře, že zvolení Tildena přinese „*další válku a další obraz hrůzy a nenávisti*“, ale tím narážela na další válku občanskou, ne na siouxsou válku.⁷⁷ Hamburgský masakr sice dostával obecně méně prostoru, jelikož bitva u Little Bighornu byla nepochybně čtenářsky atraktivnějším tématem, ale politická závažnost obou událostí byla opačná.⁷⁸

76 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 108.

77 Tamtéž, s. 107.

78 Tamtéž, s. 144.

Závěr

Na výsledek střetu u Little Bighornu reagovala jednotlivá americká periodika na začátku července 1876 nejprve s překvapením a se zděšením, ale poté se neprodleně začala obracet podle svého ideového a geografického ukotvení s odpovědností k vládnoucí republikánské administrativě, Sněmovně reprezentantů, osobě samotného amerického prezidenta Granta nebo „východním humanistům“. Na stránkách tisku se okamžitě rozpoutala diskuse o dalším směřování indiánské otázky, objevovaly se rozhořčené reakce a volání po odplatě. Podobné debaty ale opět poměrně rychle utichly, zejména kvůli tomu, že se na řešení problému v podstatě celá země shodovala, a v srpnu 1876 bylo téma bitvy u Little Bighornu již ve velké většině vytlačeno aktuálnějšími tématy, což ale není v žurnalistickém prostředí nějakým zásadně neobvyklým jevem.

Na stránkách tisku se rovněž rozhořela debata o korektnosti postupu podplukovníka Custer, jež položila základy jeho pozdějšího historického obrazu. Na tomto místě je potřeba jednoznačně odmítnout názor, že tisk v létě 1876 obecně postavu podplukovníka Custer pouze glorifikoval, že z něj výlučně vytvořil obraz „poloboha“ a ideálního amerického hrdiny, tedy obraz, s jakým byla Custerova postava zejména zásluhou Fredericka Whittakera a dalších působících faktorů spojována prakticky až do 30. let 20. století. Z čtenářů dobového tisku roku 1876 si podobně oslavný obraz mohl vytvořit přinejmenším čtenář *New York Herald*, který by se na něm ale se čtenářem *New York Times* nebo *Chicago Tribune* asi neshodl. Rétorika obou hlavních ideových táborů, tedy periodik hájících ideály Republikánské strany a listů hájících ideály Demokratické strany, byla natolik odlišná, že v jejím rámci mohl být Custer některými čtenáři dobového tisku prohlašován na jednu stranu za neomylného mučedníka, jehož smrt způsobily okolnosti, které on sám nebyl schopen nijak ovlivnit, a na tu druhou naopak za naprostého ukvapence bez rozmyslu.

Tisk tak v roce 1876 kromě různých glorifikací Custerovy osoby z jedné strany položil i základy antiteze, obrazu impulsivního důstojníka, který porušil rozkazy a vinou své ukvapenosti a špatných rozhodnutí přivedl celou svou jednotku do záhuby, což je svým způsobem základem pozdější teorie Fredericka Van de Watera a obrazu Custer 20. století, který ve své podstatě přetrvává dodnes. Na stránkách amerického tisku roku 1876 tak lze na základě stranických linií jednotlivých periodik nalézt kromě základů Custerovy osobní legendy, tedy jakéhosi nazírání na Custerovu osobu v pozitivním a heroickém slova smyslu, i zcela odlišný důstojníkův obraz. Již toto zjištění samo o sobě podtrhuje historickou hodnotu dobového amerického tisku.

Je svým způsobem pozoruhodné, že se Custerův příběh mohl stát působením dalších faktorů na dlouhou dobu legendárním i přesto, že se podplukovník stal terčem ostré kritiky provládnicích novin, některých armádních generálů i vrchního velitele ozbrojených složek, prezidenta Granta. Je ale nutné podotknout, že i ti, kdo Custer kritizovali z unáhlenosti a nedostatku rozvahy, v žádném případě nepochybovali o tom,

že byl hrdinou, který položil svůj život za hodnoty americké společnosti a obětoval svůj život službě vlasti. Stále je potřeba mít na paměti, že Custer padl v konfliktu, na který bylo většinou obyvatelstva nahlíženo jako na regulérní válečný konflikt.

Obecně se dá shrnout, že stránky amerického tisku roku 1876 byly zcela jednoznačně naplněny mnoha nepřesnostmi a nadnesenými tvrzeními. Vzhledem k povaze bitvy u Little Bighornu a faktu, že kolem jejího průběhu tehdy panovala a dodnes panuje řada neznámých, tomu ani nemohlo být jinak. Na tomto místě je ale potřeba vyzdvihnout a ocenit práci tisku, který se sice mnohdy chystal nejrůznějších spekulací a sám položil základy mnoha pozdějších mýtů, ale základní příběh ve své podstatě podal bez větších nepřesností a tam, kde to šlo, se snažil vycházet v první řadě z faktů. To může dokumentovat vybraný příklad z *New York Herald*, který mohl na jednu stranu psát o možných domnělých přeživších bitvy z armádních řad, a přesto na jiném místě zase publikovat výpověď majora Brisbina, která podobné spekulace jednoznačně vyvracela.

Indiáni byli tiskem označováni termíny, které by dnes působily za hranou akceptovatelnosti, tvrdý jazyk a některé ostré výrazy ale musí být zasazeny do kontextu doby ať už v souvislosti s vnímáním indiánského obyvatelstva, nebo nedávno skončené občanské války. Některé listy indiány bezpochyby bezostyšně zesměšňovaly, zostouzely a volaly po tvrdé reakci, na indiány ale bylo americkou společností pohlíženo jako na nepřátele v regulérním válečném konfliktu, kteří bojovali proti jejím vlastním armádním sborům. Navíc se ani nedá říci, že by tisk obecně vedl proti indiánům nějakou rasisticky založenou štvavou kampaň. Ty listy, které indiány pod emočním tlakem stavěly na roveň zvířat a volaly po regulérní vyhlazovací válce, byly v menšině, většina periodik si přála tvrdý válečný zásah a ukončení války, neboť se shodovala na tom, že rychlá porážka nepřátelských indiánů bude tím nejlepším řešením jak pro ně, tak pro občany Spojených států. Tisk tak zcela jednoznačně hrál roli válečného štváče a volal po tvrdé reakci, což je ovšem znovu potřeba chápat v kontextu doby. Řada novin viděla v tvrdé vojenské porážce nepřátelských indiánů a jejich nuceném odchodu do rezervací jedinou cestu, jak zachránit jejich samotnou existenci v rámci jejich kulturní asimilace do většinové společnosti Spojených států. V této souvislosti se pod tvrdou palbu kritiky takřka všech periodik dostávala indiánská mírová politika uplatňovaná administrativou prezidenta Granta.

Je logické, že indiánské straně nebylo na stránkách *amerického* tisku dáváno větší množství prostoru, jelikož se jednotlivé listy o osud svých nepřátel zase tolik nezajímaly, jejich hlavní zájem ležel u civilistů a armády. Je ale potřeba zmínit, že indiánská strana byla slyšet, v řadě úvodníků se zejména republikánské listy snažily do situace indiánů vžít a pochopit jejich pocity a jejich motivace k válečnému odporu. Indiánům bylo množstvím periodik přiznáváno, že byli americkou vládou a americkým národem podvedeni, přesto ale nesmí překvapit, že ty samé noviny, které vedly podobnou rétoriku, pak mnohdy rovněž psaly o potřebě rychlého válečného vítězství,

neboť to bylo z jejich pohledu tím jediným možným řešením, které mohlo budoucnost „rudé rasy“ zachovat. Novináři také dávali v mnoha rozhovorech kupříkladu se Sedícím býkem nebo Šíleným koněm prostor i samotným „nepřátelům“ a „vrahům“ kavaleristů od Little Bighornu. Samozřejmě že primárním účelem těchto rozhovorů bylo zjistit, co se vlastně v rámci bitvy událo a jaký byl osud bělošských vojáků a jejich velitele, i tak je ale potřeba připomenout, že se na stránky amerického tisku dostal zcela odlišný náhled a svůj hlas místy dostávala přímo i protistrana.

V otázce politické roviny bitvy u Little Bighornu je potřeba konstatovat, že se bitva nestala volebním tématem amerického prezidentského souboje roku 1876. Jednotlivá periodika sice výsledku bitvy využila ke stranickému boji a zejména na jihu Spojených států se rozhořela poměrně ostrá politická kampaň, namířená vůči republikánské administrativě a prezidentu Grantovi osobně, bitva se ale nestala větším volebním tématem zejména proto, že se většina země shodovala na tom, jak celý problém vyřešit, tedy co nejrychleji ukončit válku a následně reformovat indiánské záležitosti. Na začátku srpna 1876 například psal *New York Herald*: „*Toto v žádném ohledu není stranická otázka. Demokraté i republikáni jsou jednotní, pokud jde o naši povinnost vůči indiánům.*“¹ Demokraté sice kritizovali Grantovu administrativu a její politiku, zatímco republikáni se ji snažili hájit, obě strany ale ve své podstatě došly v otázce řešení celé situace ke konsensu. Tato jednota sama o sobě znemožnila jakoukoliv další předvolební politickou diskusi, jelikož nebylo potřeba debatovat o něčem, na čem se oba dva hlavní politické tábory shodovaly. Místy dost ostré útoky demokratických listů mohly mít na americké voliče vliv, ale spíše v otázce osočování republikánské vlády a její politiky, prezident Grant, na kterého demokratická periodika útočila osobně, se již potřetí o prezidentský úřad neucházel a oba kandidáti na post amerického prezidenta, Samuel Tilden a Rutherford Hayes, nebyli s indiánskou politikou spojováni takřka vůbec.

V otázce volebního významu tak bitva u Little Bighornu a její dopady v žádném případě nedosáhly úrovně rasových problémů jihu Spojených států, vládní korupce nebo složité hospodářské situace. Za volební téma nebyla v konečném důsledku bitva považována na východě, na západě a v podstatě ani na jihu Spojených států, kde se v létě 1876 rozpoutal na stránkách tisku ten vůbec nejprudší a nejostřejší politický boj demokratických listů. Bitva byla spíše mimořádnou událostí a zajímavým konverzačním tématem, které v sobě obsahovalo řadu aspektů, kterými žurnalisté definují hodnotu a důležitost nějaké události – konflikt, lidský zájem, důležitost, novotu a dopad.² Bitva byla skutečně neobyčejnou událostí, která Spojené státy nepochybně silně zasáhla a je nezpochybnitelné, že se jejího výsledku chopila jednotlivá stranická periodika k nejruznějším obviněním. Význam bitvy u Little Bighornu ale ve skutečnosti ležel jinde než v rovině politické. Bitva se stala legendární a ikonickou událostí americké historie, ale ne proto, že by rozhodla volební klání roku 1876, které je dnes „*předmětem zájmu*

1 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. 106.

2 Tamtéž, s. 105.

pouze politologů a profesionálních historiků“³ a na jehož výsledek si dnes z obyčejných Američanů vzpomene jen málokdo, zatímco bitva u Little Bighornu žije v obecné paměti dál.

3 MUELLER, *Shooting Arrows*, s. xi.

Seznam použité literatury a pramenů

Periodika:

Alta California, 1876.

Army and Navy Journal, 1876.

Baltimore American and Commercial Advertiser, 1876.

Bismarck Tribune, 1876, 1877.

Bozeman Avant Courier, 1876.

Dallas Herald, 1876.

Evening Post, 1876.

Forth Worth Democrat, 1876.

Galveston News, 1876.

Harper's Weekly, 1864.

Helena Herald, 1876.

Chicago Tribune, 1876, 1879, 1932.

National Republican, 1876.

New Orleans Republican, 1876.

New York Herald, 1863, 1874, 1876, 1877.

New York Tribune, 1876.

Omaha Republican, 1876.

Sun, 1876.

Weekly Democratic Statesman, 1876.

Wheeling Register, 1876.

Vydané prameny:

KAPPLER, Charles Joseph (ed.), *Indian Affairs. Laws and Treaties. Vol. II. Treaties*, Washington 1904.

Report of the Secretary of War. Volume I., Washington 1876.

RILEY, Paul D. (ed.), *Oglala Sources on the Life of Crazy Horse. Interviews Given to Eleanor H. Hinman*. In: *Nebraska History* 57, 1976, 1, s. 1–52.

Literatura:

BILLINGTON, Ray Allen, *Westward Expansion. A History of the American Frontier*, Albuquerque 2001.

- BROWN, Dee, *Mé srdce pohřbíte u Wounded Knee*, Praha 1976.
- BUCHHOLTZ, Debra, *The Battle of the Greasy Grass/Little Bighorn. Custer's Last Stand in Memory, History, and Popular Culture*, New York, London 2012.
- CAUDILL, Edward, ASHDOWN, Paul, *Inventing Custer. The Making of an American Legend*, Lanham, Boulder, New York, London 2015.
- CONNELL, Evan S., *Son of the Morning Star. Custer and the Little Bighorn*, New York 1993.
- CUSTER, George Armstrong, *My Life on the Plains. Or, Personal Experiences With Indians*, New York 1874.
- DE WOLFE HOWE, Mark Anthony, *The Life and Labors of Bishop Hare, Apostle to the Sioux*, New York 1912.
- DICKERSON, Donna, COPELAND, David A., *The Reconstruction Era. Primary Documents on Events from 1865 to 1877*, Westport, London 2003.
- DIPPIE, Brian W., *Custer's Last Stand. The Anatomy of an American Myth*, Lincoln, London 1994.
- DIPPIE, Brian W., *Jack Crabb and the Sole Survivors of Custer's Last Stand*. In: *Western American Literature* 4, 1969, 3, s. 189–202.
- DIPPIE, Brian W., *The Southern Response to Custer's Last Stand*. In: *Montana. The Magazine of Western History* 21, 1971, 2, s. 18–31.
- DONOVAN, Jim, *Custer and the Little Bighorn. The Man, the Mystery, the Myth*, Stillwater 2001.
- ELLIOTT, Michael A., *Custerology. The Enduring Legacy of the Indian Wars and George Armstrong Custer*, Chicago, London 2007.
- FOX, Richard Allan, *Archaeology, History, and Custer's Last Battle. The Little Big Horn Reexamined*, Norman 1993.
- GRAHAM, William A., *The Custer Myth. A Source Book of Custeriana*, Lincoln, London 1986.
- HAHN, Steven, *A Nation Without Borders. The United States and Its World in an Age of Civil Wars, 1830–1910*, New York 2017.

HEDREN, Paul L., *Powder River. Disastrous Opening of the Great Sioux War*, Norman 2016.

HUTTON, Paul A., *From Little Bighorn to Little Big Man. The Changing Image of a Western Hero in Popular Culture*. In: *Western Historical Quarterly* 7, 1976, 1, s. 19–45.

HYDE, George Elmer, *Lid Rudého oblaka. Dějiny oglalských Lakotů*, Praha, Litomyšl 2007.

KNIGHT, Oliver, *Following the Indian Wars. The Story of the Newspaper Correspondents Among the Indian Campaigners*, Norman 1960.

KODET, Roman a kol., *Kapitoly z dějin 19. století. Úvod do výuky moderních dějin I.*, Plzeň 2013.

KŘÍŽOVÁ, Markéta, *Mayové*, Praha 2011.

LANE, Harrison, *Custer's Massacre. How the News First Reached the Outer World*. In: *The Montana Magazine of History* 3, 1953, 3, s. 46–53.

LARSEN, Arthur J., *Early Dakota Newspapers*. In: *Minnesota History* 15, 1934, 2, s. 200–202.

LECKIE, Shirley A., *Elizabeth Bacon Custer and the Making of a Myth*, Norman, London 1993.

MORRIS, Roy Jr., *Fraud of the Century. Rutherford B. Hayes, Samuel Tilden, and the Stolen Election Of 1876*, New York, London, Toronto, Sydney 2003.

MUELLER, James E., *Ambitious Honor. George Armstrong Custer's Life of Service and Lust for Fame*, Norman 2020.

MUELLER, James E., *Shooting Arrows and Slinging Mud. Custer, the Press, and the Little Bighorn*, Norman 2013.

MUELLER, James E., *The Forgotten Issue. The Little Bighorn and the Election of 1876*. In: SACHSMAN, David B. (ed.), *The Press in a Changing America, 1865–1900*, London, New York 2017, s. 31–52.

MYERS, Rex C., *Montana Editors and the Custer Battle*. In: *Montana. The Magazine of Western History* 26, 1976, 2, s. 18–31.

O'KEEFE, Michael F., *Custer, the Seventh Cavalry, and the Little Big Horn. A Bibliography*, Norman 2012.

OPATRŇÝ, Josef, *Kde leží indiánská zem. Konec bojů na Velkých pláních*, Praha 1998.

OPATRŇÝ, Josef, *Konec syna jitřní hvězdy. Poslední bitva generála Custeru u Little Bighornu*, Praha 1994.

OPATRŇÝ, Josef, *Velká siouxska válka*, Praha 2005.

PHILBRICK, Nathaniel, *The Last Stand. Custer, Sitting Bull, and the Battle of the Little Bighorn*, London 2010.

PRATT, Julius W., *The Origin of "Manifest Destiny"*. In: *The American Historical Review* 32, 1927, 4, s. 795–798.

REHNQUIST, William H., *Centennial Crisis. The Disputed Election of 1876*, New York 2004.

REILLY, Hugh J., *Bound to Have Blood. Frontier Newspapers and the Plains Indian Wars*, Lincoln, London 2011.

ROBINSON, Lloyd, *The Stolen Election. Hayes Versus Tilden–1876*, New York 2001.

ROSENBERG, Bruce A., *How Custer's "Last Stand" Got Its Name*. In: *The Georgia Review* 26, 1972, 3, s. 279–296.

SAUM, Lewis O., *Colonel Custer's Copperhead. The "Mysterious" Mark Kellogg*. In: *Montana. The Magazine of Western History* 28, 1978, 4, s. 12–25.

STILES, T. J., *Custer's Trials. A Life on the Frontier of a New America*, New York 2015.

TERRY, Thomas C., SHAW, Donald L., *Custer and the "Savages". Newspaper Coverage of the Indian War, Summer 1876*. In: SACHSMAN, David B. (ed.), *The Press in a Changing America, 1865–1900*, London, New York 2017, s. 269–295.

TINDALL, George Brown, SHI, David E., *Dějiny Spojených států amerických*, Praha 2008.

UTLEY, Robert Marshall, *Custer and the Great Controversy. The Origin and Development of a Legend*, Lincoln, London 1998.

- UTLEY, Robert Marshall, *Kopí a štít. Život a doba Sedícího býka*, Praha 1999.
- VIOLA, Herman J., *Little Bighorn Remembered. The Untold Story of Custer's Last Stand*, New York, Toronto 1999.
- WALTMANN, Henry G., *Circumstantial Reformer. President Grant & the Indian Problem*. In: *Arizona and the West* 13, 1971, 4, s. 323–342.
- WHITE, Richard, *The Republic for Which It Stands. The United States During Reconstruction and the Gilded Age, 1865–1896*, New York 2017.
- WHITTAKER, Frederick, *A Complete Life of Gen. George A. Custer*, New York 1876.
- ZELENÝ, Mníslav, *Indiánská encyklopedie. Indiáni tří Amerik*, Praha 1994.

Resumé

The aim of this bachelor's thesis is to analyze coverage and impact of the Battle of the Little Bighorn in the United States contemporary press of 1876. The thesis is thematically divided into five chapters dealing with three main aspects of press coverage – forming of so called legend and historical image of lieutenant colonel George Armstrong Custer, Indian question and the relevance of battle in the election campaign of 1876.

It is concluded that press did not play crucial role in shaping of Custer's personal legend. The pages of 1876 press were undeniably filled with many glorifications of his name, but it was still needed to shape it further from Frederick Whittaker, Elizabeth Custer or popular culture. Press however played large role in defining Custer. It should not be forgotten that the press of 1876 also contains basis for latter Custer's antithesis of Frederick Van de Water and the Custer's image of 20th century. Democratic and Republican papers were creating different Custer's image according to their partisan lines. For Democratic papers like *New York Herald* was lieutenant colonel "*le chevalier sans peur et sans reproche*," but Republican papers like *New York Times* or *Chicago Tribune* admitted that he was also some sort of impulsive officer and blunderer, who probably disobeyed his orders and foolishly got his men killed through his impetuosity. This finding highlights the historical value of contemporary 1876 press.

The pages of 1876 press were clearly filled with many inaccuracies and with some expressions that would seem beyond the egde of acceptability today, but terms like "savages," "butchery" or "extermination" must be seen in the historical context of times. Indians were seen by United States public as enemies in a regular war. The Indian side wasn't delivered much space on the pages of the press, because the papers were not so concerned with the fate of their enemies, their main interest laid with frontier civilians and with the fate of United States army. But there were some papers (mainly Republican) that were given Indian side voice and in many editorials tried to understand their feelings and motivations for war resistance.

It is also concluded that the Battle of the Little Bighorn did not turn into the election issue of 1876 presidential campaign at all. Little Bighorn was a great impact story and thrilling event, but not an issue which should be ordinary American of 1876 afraid of. Democratic papers were directly attacking president Ulysses Grant, but he was not a presidential candidate and Rutherford Hayes or Samuel Tilden were almost never associated with Indian policy. Political impact of Little Bighorn was minor. The battle was an extraordinary event that undeniably hugely shocked the United States, but its significance laid actually elsewhere than in the politics. Little Bighorn became an iconic part of American history, but not because it decided the 1876 election.

Přílohy

Seznam příloh:

- Příloha č. 1** – Podplukovník George Armstrong Custer v březnu 1876
- Příloha č. 2** – Sedící býk v roce 1885
- Příloha č. 3** – Generál Philip Henry Sheridan
- Příloha č. 4** – Reportér *Bismarck Tribune* Mark Kellogg
- Příloha č. 5** – Major sedmé kavalerie Marcus Reno
- Příloha č. 6** – Litografie *Custer's last fight [Budweiser Brewing Company advertisement]*, autor Otto Becker
- Příloha č. 7** – *Bismarck Tribune Extra* 6. července 1876, vrchní část titulní strany
- Příloha č. 8** – *New York Herald* 7. července 1876, strana 3, vrchní část
- Příloha č. 9** – Ke Custerově postupu značně kritický úvodník *Chicago Tribune* ze 7. července 1876, vrchní část
- Příloha č. 10** – *New York Herald* 8. července 1876, strana 3, vrchní část
- Příloha č. 11** – Grafické znázornění četnosti výskytu různých pojmů v souvislosti s bitvou u Little Bighornu mezi 17. červnem a 29. červencem 1876
- Příloha č. 12** – George Armstrong Custer na obálce magazínu *Harper's Weekly* 19. března 1864
- Příloha č. 13** – Úvodník „*Indiánská otázka*“, *New York Herald* 9. července 1876, strana 6, vrchní část
- Příloha č. 14** – *New York Herald* 9. července 1876, strana 3, vrchní část. Publikace vyobrazení z autobiografie Sedícího býka

Příloha č. 1 – Podplukovník George Armstrong Custer v březnu 1876

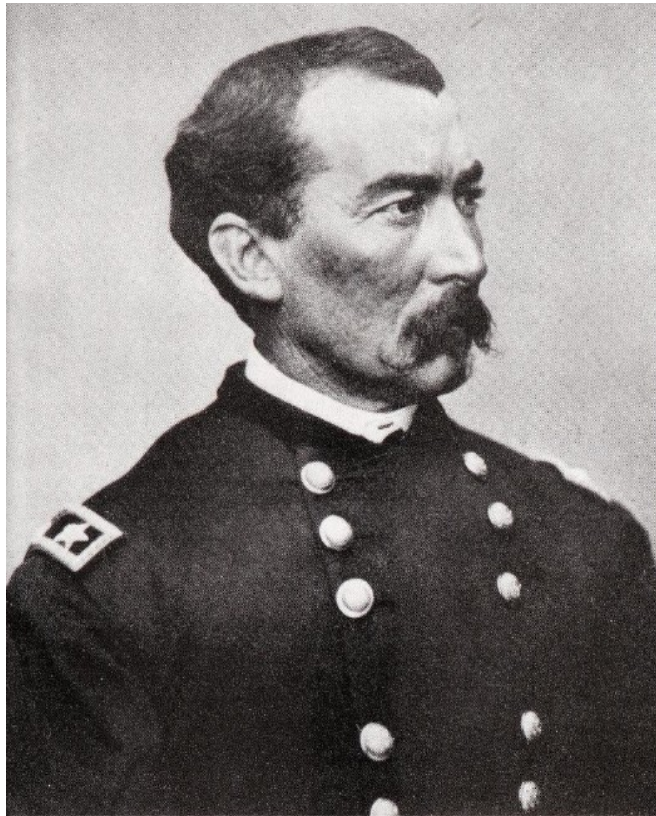
Zdroj: PHILBRICK, nečíslováno.

Příloha č. 2 – Sedící býk v roce 1885

Zdroj: PHILBRICK, nečíslováno.

Příloha č. 3 – Generál Philip Henry Sheridan

Zdroj: PHILBRICK, nečíslováno.

Příloha č. 4 – Reportér *Bismarck Tribune* Mark Kellogg

Zdroj: PHILBRICK, nečíslováno.

Příloha č. 5 – Major sedmé kavalerie Marcus Reno

Zdroj: PHILBRICK, nečíslováno.

Příloha č. 6 – Litografie *Custer's last fight* [Budweiser Brewing Company advertisement], autor Otto Becker

Zdroj: University of California Berkeley, Bancroft Library.

FIRST ACCOUNT OF THE CUSTER MASSACRE

TRIBUNE EXTRA.

Price 25 Cents. BISMARCK, D. T., JULY 6, 1876.

MASSACRED

**GEN. CUSTER AND 261 MEN
THE VICTIMS.**

**NO OFFICER OR MAN OF 5
COMPANIES LEFT TO
TELL THE TALE.**

**3 Days Desperate Fighting
by Maj. Reno and the
Remainder of the
Seventh.**

Full Details of the Battle.

LIST OF KILLED AND WOUNDED.

**THE BISMARCK TRIBUNE'S SPECIAL
CORRESPONDENT SLAIN.**

Squaws Mutilate and Rob the Dead

**Victims Captured Alive Tortured in a
Most Fiendish Manner.**

What Will Congress Do About It?

**Shall This Be the Beginning of the
End?**

Stones, emptying several chambers of his revolver, each time bringing a red stain before he was brought down—shot through the heart. It was here Bloody Knife surrendered his spirit to the one who gave it, fighting the natural and irresistible force of the tribes, as well as the loss of the whites.

The Sioux dashed up beside the soldiers in some instances knocking them from their horses and killing them at their pleasure. This was the case with Lt. McIntosh, who was engaged enough with a sabre. He was finally murdered at the pleasure of the red hordes. It was here that First General was separated from the command and lay all night with the surrounding hordes dealing death and destruction to his comrades within a few feet of him, but time will not permit us to relate the story, through some means succeeded in saving his fine black stallion in which he took so much pride. The fort was crossed and the summit of the hills, leaving Col. Smith says, the steepest sides that he ever saw ascended by a horse or mule, though the ascent was made under a galling fire.

The companies engaged in this affair were those of Captain Boykin, French and McIntosh. Col. Reno had some ahead with these companies in obedience to the order of Gen. Custer. Fighting most gallantly driving back repeatedly the Indians who charged in their front, but the fire from the hill being so galling, forced the movement heretofore alluded to. Stairs were given and soon Custer with the four companies in reserve came up in time to save Reno from the fate with which Custer about this time met. The Indians charged the hill time and again but were each time repulsed with heavy slaughter by its gallant defenders. Soon, however, they reached heights higher than those occupied by Reno, and opened a destructive fire from points beyond the reach of cavalry carbines. Nothing being heard from Custer, Col. Weir was ordered to push his command along the bank of the river in the direction he was supposed to be, but he was soon driven back, retreating with difficulty. About this time the Indians received among their ranks and literally swarmed the hill sides and on the plains, coming so near at times that stones were thrown into the ranks of Col. Reno's command by those aimed or out of aim.

Charge after charge in quick succession, the fight being sometimes almost hand to hand. But they drew off finally, taking to the hills and ravines. Col. Benton charged a large party in a ravine driving them into it in confusion. They evidently treated in their numbers and did not look for so bold a movement. They were within range of the coral and wounded several packers, J. C. Wain

ter terribly included. The squaws seem to have passed over the field and crushed the skulls of the wounded and dying with stones and clubs. The heads of some were severed from the body, the privates of some were cut off, while elsewhere traces of torture, arrows having been shot into their private parts, while yet living or other means of torture adopted.

The officers who fell were as follows: Gen. B. A. Custer, Colo. Gen. Yates, Miles Reagh, James Callahan, W. W. Cook, Capt. Melatoh, A. E. Smith, Lieutenants Riley, Crutenden, Sturgis, Harrington, Jackson and Porter, Asst. Surgeon De Wolf. The only enlisted man killed was the drummer, one Hood, Charles Reynolds, Irish, the interpreter from Ft. Trego and Mark Kellogg, the latter the Tribune correspondent. The body of Kellogg alone remained unspoiled of his clothing, and was not mutilated. Perhaps as they had learned to respect the Great Chief, Custer, and for that reason did not mutilate his remains they had in like manner learned to respect this humble soldier of the lead pencil and to that fact may be attributed this result. The wounded were sent to the rear some fourteen miles on horse littere striking the Par West sixty odd miles up the Big Horn which point they left on Monday at noon reaching Bismarck nine hundred miles distant at 10 p. m.

The burial of the dead was sad work but they were all decently interred. Many could not be recognized, among the latter class were some of the officers. This work being done the regular members of the 7th Regt. went to the base where Gen. Terry awaits supplies and approval of his plans for the future campaign.

The men are worn out with marching and fighting, and are almost wholly destitute of clothing.

The Indians numbered at least eighteen hundred lodges in their permanent camp, while those who fought Crook seems to have joined them, making their effective fighting force nearly four thousand. These were led by chiefs carrying flags of various colors, nine of whom were found in a burial tent on the field of battle. Many other dead were found on the field, and near it ten squaws at one point in the ravine—evidently the work of Reno or Cook scouts.

The Indian dead were great in number, as they were constantly assaulting an inferior force. The camp had the appearance of being abandoned in haste. The most precious ornaments were found on the bodies of the dead chiefs, and hundreds of finely dressed and painted robes and skins were thrown about the camp. The Indians were certainly severely punished.

We said of those who went into battle with Custer none are living—one Crow scout hid himself in the field, and was seen and captured the morn-

Gen. Custer, Cook, Callahan, Yates, Capt. Smith, and Lt. Porter. The unhappy Mrs. Callahan, losing a husband, three brothers and a nephew. Lt. Harrington also had a family, but no trace of his remains was found. We are indebted to Col. Smith for the following full list of the dead, to Dr. Porter for the list of wounded, which is also full:

KILLED

Field and staff, George A. Custer, Brevet Major General.
W. W. Cook, Brevet Lieutenant Colonel.
Lord Asst. Surgeon, J. M. DeWolf, Asst. Asst. Surgeon.
Dr. Asst. of M. Sullivan, Brevet Major.
Henry Voss, Chief Inspector.
A. Henry Ballan, Corp.
G. K. King, Privt.
James Duffan, Privt.
Wm. Moody, Privt.
R. Rowles, Privt.
James McDonald, Privt.
John Sullivan, Privt.
Thos. P. Switzer, Privt.
B. Reel, Hodson, Privt.
Richard Moran, Privt.
George Mask, Privt.
C. T. W. Custer, Brevet Lieutenant Colonel.
H. M. Harrington, Brevet Lieutenant Colonel.
The body of Lt. Harrington was not found, but it is reasonably certain that he was killed.

Edwin Bala, 1st Sergt.
Finley, Sergt.
Frank, Corp.
French, Corp.
Foley, Corp.
Alvin, Privt.
Crisp, Privt.
Bucknell, Privt.
Eisman, Privt.
Eagle, Privt.
Brightfield, Privt.
Parsand, Privt.
Griffin, Privt.
Harrel, Privt.
Hattisoll, Privt.
Kingscott, Privt.
Leak, Privt.
Mayer, Privt.
Phillips, Privt.
Russell, Privt.
Short, Privt.
Shed, Privt.
Shade, Privt.
St. John, Privt.
Trudus, Privt.
Van Allen, Privt.
Warren, Privt.
Winham, Privt.
Wright, Privt.
D. Vincent Charley Parrie, Privt.
Patrick Golden, Privt.
Edward Hansen, Privt.
E. A. E. Smith, Brevet Captain.
E. Sturges, Brevet Lieutenant Colonel.

H. A. Bailey, Blacksmith.
J. E. Broadbent, Privt.
J. Barry, Privt.
J. Conner, Privt.
T. P. Deviating, Privt.
Mason, Privt.
Merrill, Privt.
McHenry, Privt.
Montgomery, Privt.
Rider, Privt.
Bodie, Privt.
Conner, Privt.
Daring, Privt.
Dane, Privt.
Hilly, Privt.
Halter, Privt.
Hunt, Privt.
Henderson, Privt.
Henderson, Privt.
Laddison, Privt.
O'Conner, Privt.
Reese, Privt.
Smith 1st, Privt.
Smith 2d, Privt.
Smith 3d, Privt.
Stella, Privt.
Starford, Privt.
Schools, Privt.
Smallwood, Privt.
Tarr, Privt.
Vangard, Privt.
Walker, Privt.
Brayner, Privt.
Kanehl, Privt.
G. W. Yates, Capt.
W. Van Hater, 2d Lt.
Kearney, 1st Sergt.
Noyes, 1st Sergt.
Clyburn, Privt.
Williamson, Privt.
Coleman, Capt.
Fremont, Privt.
Brady, Privt.
Oranston, Privt.
Manning, Blacksmith.
Atkinson, Privt.
Brown 1st, Privt.
Brown 2d, Privt.
Brace, Privt.
Brady, Privt.
Burnham, Privt.
Cather, Privt.
Carter, Privt.
Lindman, Privt.
Dandally, Privt.
Gardner, Privt.
Hammon, Privt.
Kline, Privt.
Ketchum, Privt.
Lanna, Privt.
Louse, Privt.
Major 2d, Privt.
Madison, Privt.
Merrill, Privt.
Rudlow, Privt.
Oustling, Privt.
Siedon, Privt.
Sundlers, Privt.
Vance, Privt.
Way, Privt.
Lewick, Privt.
Kiley, Privt.

Zdroj: State Historical Society of North Dakota.

NEW YORK HERALD, SATURDAY, JULY 8, 1876.—TRIPLE SHEET.

CUSTER'S DEATH.

The Herald's Special Report from the Field of Battle.

MARCH OF THE CO-OPERATING COLUMN.

Graphic Picture of the Arrival at the Scene of Disaster.

RESCUE OF RENO'S COMMAND

Where the Yellow-Haired Leader Lay in the Embrace of Death.

FRIENDS AND COMRADES AROUND HIM

The Savages Respect the Body of Him They Know So Well.

THE DEAD CORRESPONDENT.

Reno's Desperate Fight Against Overwhelming Odds.

Men That Shall be Remembered Through Ages.

On Fane's eternal camping ground Their silent tents are spread; And glory guards with solemn round The bosom of the dead.

CUSTER'S BATTLE, JULY 25, 1876. (From the Herald, July 4, 1876.)

Custer was never to have with General Terry's expedition, and I take advantage of the opportunity to send a story that is not only a graphic account of the battle, but also a graphic picture of the arrival at the scene of disaster, a graphic picture of the rescue of Reno's command, a graphic picture of the death of the Yellow-Haired Leader, a graphic picture of the friends and comrades around him, a graphic picture of the respect shown to the body of the dead correspondent, a graphic picture of Reno's desperate fight against overwhelming odds, a graphic picture of the men that shall be remembered through ages, a graphic picture of the camping ground, a graphic picture of the silent tents, a graphic picture of the glory guards, a graphic picture of the bosom of the dead.

THE WAR ON THE SIOUX.

Map Showing the Yellowstone Region, the Sites of the Battles and the Routes of the United States Troops, as Originally Planned by Crook, Terry, Gibbon and Custer.

what remained of some companies of the Seventh Cavalry. It was a small, but not a very large party, and that I have not seen since. I have seen some of the men, but not the party as a whole. I have seen some of the men, but not the party as a whole. I have seen some of the men, but not the party as a whole.

Reno's battle had been a desperate one—his men were outnumbered, and their position was a desperate one. He had to fight where they fought in all the worst positions of the battle. He was killed on a high hill, and when the smoke of the battle was over, he was found by the officers of the Seventh Cavalry, who had been sent to look for him. He was found in the arms of a woman, and he was found in the arms of a woman.

They were all put down before long, but it was then that they were the most of the party, and they were all put down before long. But in the end of the day, they were all put down before long.

In the morning, General Terry with his command marched down the river to Custer's battle field, about six and a half miles ahead.

Such is the story of my arrival, from the time I left Custer, but I have to say that I have not seen the body of the Yellow-Haired Leader, and I have not seen the body of the Yellow-Haired Leader.

Of the operations of General Crook's column, I have not seen any, but I have seen some of the operations of the other two columns, and I have seen some of the operations of the other two columns.

General Terry and I had accompanied General Custer's column from Fort Lincoln to the Yellowstone, and I had accompanied General Custer's column from Fort Lincoln to the Yellowstone.

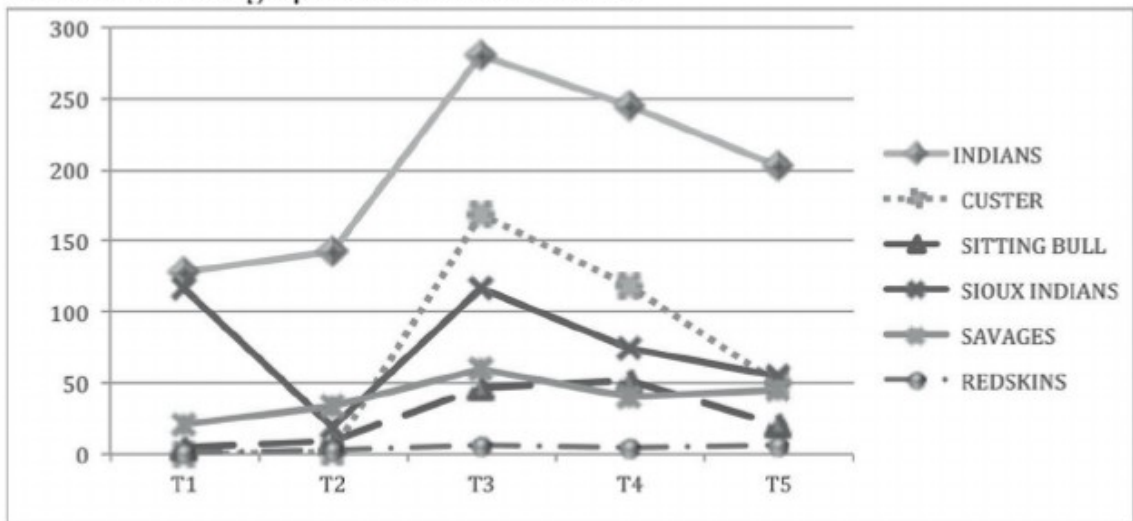
General Terry and I had accompanied General Custer's column from Fort Lincoln to the Yellowstone, and I had accompanied General Custer's column from Fort Lincoln to the Yellowstone.

General Terry and I had accompanied General Custer's column from Fort Lincoln to the Yellowstone, and I had accompanied General Custer's column from Fort Lincoln to the Yellowstone.

Zdroj: Library of Congress.

Příloha č. 11 – Grafické znázornění četnosti výskytu různých pojmů v souvislosti s bitvou u Little Bighornu mezi 17. červnem a 29. červencem 1876

Table 18.4. Line graph distribution of terms.

Zdroj: TERRY, SHAW, s. 285.

Příloha č. 12 – George Armstrong Custer na obálce magazínu *Harper's Weekly* 19. března 1864

Zdroj: Library of Congress.

Příloha č. 13 – Úvodník „*Indiánská otázka*“, *New York Herald* 9. července 1876, strana 6, vrchní část

**The Indian Question—Let Us End It
Now and Forever.**

The country looks upon the massacre in the Yellowstone region as a disaster not without its compensations, if it leads us to take hold of the Indian question with courage. General Sheridan writes a despatch to General Sherman, in which he asks for a little time, and says that everything will be straightened out. He thinks we have men enough in the Sioux region, with the reinforcements sent out to Crook, to prevent any recurrence of disaster and push our arms to a successful result. He does not favor any enlistment of volunteer troops, and thinks we should have two posts in the Sioux country. It will be seen from the despatch of Sheridan that Sherman defers to him as to the conduct of the Indian war. This is proper, as Sheridan is an officer of high rank and experience, who served for a long time in the Indian country and knows how to deal with savages. The fact that a soldier who has won so many victories as Sheridan should now suffer two defeats in one campaign—the repulse of Crook and the massacre of Custer—will put him on his mettle. For the first time in many years the country is brought into the presence of the Indian question. We have had no serious Indian wars for a long time. If we had they would have made little impression upon a generation which has known the war of the rebellion and the stupendous campaigns in Europe. The Modoc war was a small affair, with Indians who were partly civilized, and it assumed national importance from the assassination of a great commander. The war in the Northwest is of a different character. We are in the presence of a controversy with the most important of the Indian tribes—the last of the great tribes who once ruled this continent.

Zdroj: Library of Congress.

